

6065 / 17

POLITICA

D-LUI

IOAN GEYCA,

EX-BEY DE SAMOSŪ

DE

C. P. ARICESCU.

EX LIBRIS
ONISFOR CHEBU
CLUJ-SIBIU

BD 24259A

BUCURESCI.

Tipografia Ioan Weiss, Strada Clementei No. 15.

1870.

„Suntă lucruri mari promise, și serbe ceva'n olă
Căci astă-fellū de persōne nu staū cu mâna golă
Iarū individulū nostru e Oancea-ăllū prefăcutū,
Ce Dracu, și nu altul, scipă de l'aū făcut....
O junī! nu fiși ca peșcii, la curse milliōne;
Căci Oancea, de v'o prinde, pe toși vė dă plocōne
La Turcul, saū la Neamțul, saū și la Anglomanū
Căci ellū este de tōte, afară de Romanū.

Glorie de pe saltea,
Cu ciubucū și cu cafea!“
Tantalida.) *)

Institutul de Științe Istorică și Social-Politice
de pe lângă C.C. al P.C.R.
BIBLIOTICA DOCUMENTARĂ

Inventar nr. 41321/80

*) Saū Ciclopole tristei figuri, poemă eroică, ce s'attribuie
D. Heliad Rădulescu, ce a compuso la 1854, in memoria Memo-
riului D-lui Ión Ghica, datū baronului Spleni la 1850. Veđi Ca-
pitolu III.

Prefaça.

Vedând bucuria Roșilor de câte ori D. Ion Ghica este chematü a compune cabinetulü, laudându'i principiile sêlle constituționale, când în realitate în duoë rânduri Ministerulü I. Ghica a priimit blamü în Pressă și în Cameră de la Capii Roșilor, tocmai pentru neconstituționalismulü seü;

Vedând pe D. Ion Ghica, alliatü ieri cu Roșii spre a resturna pe Vodă-Cuza, că se aliađa din nuoü cu dênșii pentru uă nouă resturnare, care pôte va folosi numai streinilor, și prin urmare D-luï Ion Ghica, allü căruia visü de aurü este tronulü;

Stiind pe D. I. Ghica că, perfidü prin calculü, ca și prin temperamentü, de când a venit în țerră din emigrațiune, D-sa s'a silit; prin tôte mijlócele, a'si ajunge scopulü unei ambițiuni culpabile, semănând intriga între Românii cu influinça și cu scopuri nobile, după maxima machiavelică „divide et impera;“

Știind din experiență că D. I. Ghica detestă pe Roșii, precum aceștia detestă pe D. Ion Ghica, dar că să servă unit de alții pentru atingerea unor scopuri culpabile, rămând a dejuca cellu finu pe cei descreerați;

Fiind mulți cari credu pe D. Ion Ghica unu bărbatu de Statu seriosu, amicū sincerū allū ordinet și stabilității, când în realitate nu valoréda mai mult decât D. Rosetti, amēnduoi discipuli ai primilor Bei fanarioși, cari au adus România la două degite de mormēntulū ei;

Pentru aceste cuvinte, am cređut a adduce unu serviciū țerrei publicând actele D-lui Ion Ghica, ca omū publicū, de la 1848 pină ađi, acte ce figuréda în diferite opere și foi publice, pe care le citesu anume, spre a putea fi controlate.

C. D. Aricescu.

D. Ión Ghica înainte de 1848.

Despre politica D. Ión Ghica înainte de 1848, étă ce citim într'ună operă, imprimată la Paris la 1859 :

„Omă instruită, dar fără principii, D. Ión Ghica, fost Bey de Samos, este *intrigantă în gradulă cellă mai înaltă*. Condiscipulă cu D. Al. G. Golesecu în collegiulă S-tul Sawa și în șcôla de arte și manufactură din Paris, aă luat aménduolă parte la politică în anii din urmă aă administrațiunii lui Alex. Ghica. D. I. Ghica a figurat în opozițiunea dirigeată de Cămpinénă, și a luat parte la conspirațiunea rusescă de la Brăila din 1841.

La 1843, ocupă în Iași nă catedră de matematică și de economie politică, cooperând cu D. D. Alexandri și Cogălnicenu la fundarea *Progresului*, revistă literară și științifică, pe care o suprimă Vodă Mihail Sturzea din cauza tendințelor sële politice.

„În pređioa revoluțiunii de la 48, D. Ión Ghica era unul din cei mai activi și influinți caplă aă partidului național.“ ¹⁾

D. Ión Ghica, ca membră allă Comitetului revoluționară de la 1848.

Între membrii Comitetului revoluționară de la 48, a figurat și D. Ión Ghica. Istoriceul Bălcescu, din preună cu D. Al. G. Golesecu și cu D. Ión Ghica fussedseră numiți

¹⁾ Biografia oamenilor mari din România — Paris. Place du Pantheon — 1859 — pag. 65—66.

de cei-alți membri ai Comitetului c'ua putere discrețională, fiind aleși ca un reu trebuincios; căci 'i credeu mai capabil de cât ceil-alți, sau mai bine se șfiau de ambițiunea lor; însă, înaintea Revoluțiunii, D. Ión Ghica plecă la Constantinople; și acțiunea sa încetă cu totu în țeră.

Ținta Comitetului revoluționară era, nu d'a organisa revoluțiunea, cum dice Bălcescu, ci a o dirige, ne lăsând'o a degenera în terróre, într'un alt 1793.

Acțiunea D. Ión Ghica, înaintea plecării s'elle la Constantinople, o descrie D. Heliade (Rădulescu), unul din capii mișcării regeneratóre de la 48.

D. Heliade asigură că D. Ión Ghica, ginerile Generalului Mavru, (alle căruia simpatii pentru Russia nu le pôte nimeni contesta) era instrumentul occultu allu politicei rusescei, care lucra la uă zaveră, prin partidul muscălescă, aliatu cu partidul Româno-fanariotă; că misiunea D-lui I. Ghica a fostă a recruta pe toți perturbatorii de messerie, ca cu ei s'amenințe pe Vodă Bibescu, silindu'lă a cere ajutorul Russiei, cum făcuse Vodă Sturza peste Milcovă, sau a împinge lucrulă până la anarhie, spre a justifica invasiunea muscălescă; ast-fellu, D. Ión Ghica a recrutatū p'apărătorii Slavonismului, pe conspiratorii de la Brăila (contra lui Vodă Alex. Ghica,) pe cei assemenea lui iesuiți, și p'e anarhiști.

Domni Heliade și Tellu dejucară planurile russofilor lor mascați, dândū mâna cu dânșii spre a le paralisa acțiunea fatală; D. Heliade scrisse cu litere mari, în capul Curierului Română, epigrafa *urâscă tirania, mî e frică de anarhie*; prin acêsta, înștiința Națiunea a se feri de anarhiști, cari voiaū a sploata mișcarea regeneratorie, anarhiștii fiindū cu mult mai periculoși decât tiranii; tot d'odată, D. Heliade redactă singurū programa revoluțiunii, ce differia multū d'a D. Ión Ghica și consorții, acêsta conținând germini resbellului civilu.

D. Heliade dejucă asemenea planul revoltei, propusă de comisiunea supremă (în care figura și D. Ión Ghica) ca, prin mijlocirea officerilor Cristofi și Gr. Marghiloman, să se libereze criminalii din ocele de la Telega și de la Vâlcea, ca cu tilharii să se inaugureze revoluțiunea, care s'ar fi schimbată într'o curată zaveră; ceea ce doria Russia din tótă inima.

D. Heliade n'a pututú însé dejuca și planul încercării d'assassinatú allú lui Vodă Bibescu de către trei indiviđi, fanatisați de perturbatoriđ de messerie, conduși de D. Ión Ghica.

D. Ión Ghica, sigurú că instrucțiunile sélle vor fi fidel essecutate de affidațiđ sêi, cređu că e prudente a se re-trage după scenă, ducându-se la Constantinopole, înainte d'a isbucni revoluțiunea; ca d'acollo să derige firul machinațiunilorú sélle, servindú astú-felú de instrumentú politiceí ascunse a Russiei, de la care spera să priiméscă plata servicielorú sêle. ¹⁾

D. Ión Ghica, ca reprezentantú la Constanti-nopole allú Revoluțiunii Române.

Retragerea D-lui Ión Ghica din țeră înaintea revoluțiunii, și stabilirea sa în Constantinopole, cuibul intrigi-lorú fanariotice și muscăleșei, sub pretextú că, „fiind tratat de ambițiosú de către membrii Comitetului revoluți-

¹⁾ Fragmente despre lucrurile și ómenii noștriđ din 1848, de N. Bălcescu, publicate în *Buciumul* N. 119 pe 1863.

Memoriul Comisiunei pentru luarea socotelorú Comitetului revoluționarú, aléssă de emigrați la Paris, în 28 Noembrie 1849.

Mémoires sur la Régénération Roumaine, par Heliade, pag. 38—39.

Suplément à l'histoire des Principautés de Regnault, par N. Rouso, pag. 32, 33, 65 și 74.

nărū, voeșce a juca unū rolū secundarū în mișcarea de la 48" pusse la îndoială prefăcutul său patriotismū, justificându conduita sa, d'a prinde adică șerpele cu mână altaia, și a pescui pe regele peșcilorū în apă turbure.

Într'adevărū, D. Ión Ghica, ca diplomatū, prevedea rezultatul revoluțiunii din Franța și din alte state, prin urmare, allū revoluțiunii din România.

D-sa și-a dîsū: „cu elementul anarchicū, introdusū în Guvernul provisoriu, România peste puçinū va fi teatrul resbelului civilū, provocatū mai alesū de ardētorea cestiune a proprietății; resbellul civilū va provoca invasiunea Rușilorū, staționați la Prutū; saū, dacă ordinea va fi manținută în țerră, anarhiștii din Guvernū vor provoca atentaturi criminale, (ca cellū de la 19 Iuniū) saū curse perfide (ca cea de la 29 Iuniū); ast-fellū că mișcarea va fi compromisă, și capiū mișcării deconsiderați. În fine, căderea revoluțiunii în Franța, în Austria, în Prussia, curândū s'aū mai târdiū, va adduce de sigurū căderea revoluțiunii în România. În ambele casuri, eū, aflându-mē în Constantinopole ne compromisū, preparū tērēmul spre a'mī adjunge scopulū, (domnia) cu ajutorulu Russiei saū allū Angliei, pe care le voū servi într'ascunsū, pentru acestū sfârșitū.“

Conduita D-lui Ión Ghica la Constantinopole, ca agentū allū țerrii și ca emigratū politicū, justifică asserțiunea noastră.

Prima visită ce D. Ión Ghica făcu în Constantinopole, ca reprezentantū al țerrii, fu la ambassadorul rusescū, spre a'ī pune la dispoziție serviciile sēle.

Un Moldovenū asigură că, în urma raporturilor lui Soliman Pașa că mișcarea Română era uă protestație contra zaverei preparată de Russia, și că Românii susținū suzeranitatea Porții, unul din Miniștrii Sultanului, care nu cunoșcea încă adevăratul rolū al D. Ión Ghica, se hasardă a'ī face propunerea acēsta: ca, în casū d'o

invasie a Ruşilor, Români să proteste cu armele în mână, iar armele nu le vor lipsi.

D. Ión Ghica răspunse că n'are asemenea instrucţiї de la Guvernul său, şi că Români nu sunt de loc dispuşi a s'arăta ostilităţii Rusiei; uitându însă limbajul, cu totul contrariu, ce ţinuse colegilor săi, ca membru al Comitetului revoluţionar.

D. Scarlat Filipescu, prefectul districtului Rîmnicu-Sărat, în timpul revoluţiunii, a comunicat Românilor emigraţi de la Brussa, că Consulul Russesc Cotzebue ũ ar fi şisut, la Focşani, că Revoluţia nu va putea reuşi de cât avându în capul ei pe D. Ión Ghica.

D-ni Giurescu, Pădenu, Dimitrie şi Constantin Florescu, şi alţi emigraţi Români, trecendu prin Rusciucă ca să mergă la Constantinople, Paşa din Rusciucă le-a şisut „Una din cauzele căderii revoluţiei a fost că România fusese rău reprezentată la Constantinople; fiind că Ión Ghica fusese un muscalu, un trădătoru.“

Doctorul acestu Paşa a afirmat aceluşu lucru către alţi Români; în fine, Rusten Bey, secretarul lui Fuat-Efendi, a afirmat şi dânsul acesta la un prânş, faşă cu mai mulţi streini. ¹⁾

D. Ión Ghica ca emigraţu politicu.

Conformu principiilor proclamate de Naţiune la 48 Capii miscării, imputerniciţi în streinătate de Români emigraţi, erau datorii a sustine, în facia Europei democratice şi oficiale, autonomia ţării şi suzeranitatea Porţii.

D. Ión Ghica reuşi a atrage căţiva din emigraţi de la Brussa; şi ũ facu a adopta politica sa russescă: adică a cembate pe Turci, aliaţi nostrii naturali dupe

¹⁾ Opera D. N. Rousso, pag. 32, 33, 75, 108.

tractate; și totu de uă dată i făcu a aproba și cheltuecele D. Ión Ghica făcuse cu banii emigraților și altor Români patrioți, cheltuele în detrimentul cauzei Române.

În opera citată se vede unu comptu de 20,640 lei. sub-scrișu de D. Ión Ghica. Acești bani erau destinați pentru susținerea cauzei Române; D. Ión Ghica i dette la mai mulți Români din coteria sa spre a merge în Transilvania să formese acolo uă legiune de Români care sè lupte împreună cu Ungurii. Acesta la finele anului 1849, cându cauza Ungariei era perdută... Prin acesta D. Ión Ghica nu făcea de cât să justifice manifestul Rusiei de la Iuliu 48, că Români visază unu Imperiu Daco-Romanu.

D-nii Brătienii, Rossetti și compania publicară totu pe atuncî la Londra, în jurnalele Republica și Timpul, uă broșură contra Guvernului turcescu, negreșit în înțelegere cu D. Ión Ghica, cu care au fostu strânsu legați în timpul Revoluțiunii și în timpul Emigrațiunii. Acesta era un documentu pretiosu pentru Russia.

Guvernul lui Cossuth, în pređioa căderii Revoluții maghiare, trimite la Sultanul un emissarü, anume Baronul Spleni, ca să solicite neutralitatea Turciei. Acestu trimisü mărturisi D-lui Heliadu la Londra, și D-lor Nicolae și Stefan Golescu, Alexandru G. Golescu și Tell la Paris, că D. Ión Ghica îi presintasse la Constantinopole unü memoriu, ca din partea Românilorü, ca să'lü comunice guvernului ungurescu, memoriu care avea de scopü *anexarea României la Ungaria*. Baronul Spleni a refusatü a'lü priimi, observând că este un actü nepoliticü din partea Românilorü, și că Ungurii priimindu-lü ar fi să răsplătescä reü ospitalitatea ce le dedesse Turcia. Pörta, informatä despre acesta de la Ambassadorul rusescu, sili pe emisarulü unguRU a pärässi Constantinopole; astfelü Russia își adjunse scopulü, compromitendü cauza Ungariei în ochii Turciei.

După numirea Domnilor în România la 1849, fiindu' silită de Francia și Anglia a se retrage din Principate, Russia născoci complotul din 1850 ca să justifice prelungirea ocupațiunii oștirilor selle. Pentru acestu' sfârșitu' se servi totu' cu D. Ión Ghica, care, printr'unu' emigratū, scrisse emigraților de la Brussa că complotul din România contra Rușilor era urditū de Heliade, Tell și Popa Șapcă

Asemenea machinațiunii deconsiderară cu totul pe D. Ión Ghica în ochii Românilor de la Brussa, cari' 'lū demascară în ochii Capilor mișcării, rugându' a sustine cu curajū și sinceritate principiile proclamate de națiune la 48: singura ancoră de scăpare a naționalității Române. Intre altele, emigrații de la Brussa comunicaū capilorū mișcării uă copie dupe uă scrissóre originală a D-lui Ión Ghica către D-lū Alexandru C. Golesecu, prin care 'lū invita a face pe emigrații să subscrie comptul relativū la formarea legiunii române, care avea să lupte cu Ungurii; și sfârșia scrissórea printr'unū postscriptum, în care dicea „să nu incredințezi nimenui a-„ceste hărtii, și să mi le inapoezi cu omū siguru', gră-„bindu-te a trimete pe cine-va în Transilvania pentru „missiunea ce are să implinescă acolo.“ Acésta, la Ianuariū 1850, când Revoluția ungară era cădută. In opera citată se dice încă că, în timpul Revoluțiunii, unū românū din Constantinopole scrisse D-lui Grigore Serurie că se 'ndoesce multū de fidelitatea agentului țerrii pe lingă Pórtă, căci frecuentădă pe consulul Russiei ¹⁾

La 1859, D. Gr. Serurie veni singuru' să ridice masca D-lui Ión Ghica, într'un articolū din Reforma No. 8, în care dicea: „Unū Românū trimisū la Constantinopole cu

¹⁾ Suplément à l'histoire de Régnault, par N. Rouso, pag. 77, 78, 88, — 92, 93 — 103, 97, 108, 109. Veđi și Galerie des agents Russes.

înaltă misiune în cauza Română, a aromit neîncetat cu descănțece pe Românii partitului național, până cându acestia se deceptară într'o di în măcelul de la delulă Spirii; în primă-véra annului 1849, ellu întrebuintă *tôte cabalele* spre a se refusa de Turci debarcarea, în Constantinopole a Locotenenței Domnești, ce venia din Paris; correspondința lui o prinsesseră Românii din Brussa din preună cu bilanțul baniloru de *infamă însușire*; în broșura sa de la 1853, ellu a calomniat *cu perfidie* pe emigrații români ce'î cunoscusseră *arama*; a desunit și a învrăjbit pe emigrații români denigrându'î chiar la streini; a *complotat cu streini* pentru anexarea Principateloră de Austria; a împiedicatu formarea legiunii Române de la 1853; și după ce a *prostituit cauza naționalității române*, pentru *titlul de Bey*, a venit apoi în țerră *cu fessu turcescū*, reîncepând intrigile selle obicinuite. "

Opera D-lui Ión Ghica din emigrațiune.

La 1853, D. Ión Ghica publica la Paris, pentru prima oară, uă broșură politică sub titlu:

Dernière occupation des principautés danubiennes par la Russie;

Și cu *tôte că* era tare convinsu că Românii nu mai aū a se teme de Russia, D. Ión Ghica nu cutesă a suscrie opera sa cu propriul seū nume, ci o suscrie cu pseudonumele *G. Chainoi*, care nu este de cât anagramma numelui *Ion Ghica*; negreșit, spre a putea la trebuință se nege opera sa: rezervă de diplomată! . . .

Ne vom încerca a da lectorilor în acestu capitolu uă idee pe scurtu despre materia acelei opere politice.

Scopul principalu allu autorului este demascarea politiceî cutropitoare a Russieî în Orientu, începând de la Petru cellu mare; natura subiectului duce fireșce p'authoru

a arăta mai întâiu capitulațiile noastre cu Turcia, prin urmare, conduita Porții ș'a Rusiei către Români; face apoi analiza cestiunii politice a Regulamentului; demască intrigile Rusiei în Principate sub Domniile regulamentari; descrie starea administrativă și financiară sub Domniile Al. Ghica, M. Sturza ¹⁾ și Bibescu; vorbește despre statistica Principatelor; stigmatisează pe boierii instrumente ale Rusiei; descrie deșteptarea spiritelor prin propaganda ideilor naționale, cari au preparat mișcarea de la 48; descrie rolul boierilor ș'allui naționaliștilor în revoluțiunea de la 1848; și termină prin convențiunea de la Balta-Liman, criticând administrațiunea prințului Știrbei, rivalul său la domnie.

Ceea ce ne importă, este opiniunea autorului despre Revoluțiunea română și cauză ei de la 1848.

Vorbind despre aspirațiunile țeranilor și biurocraților, dice că ei doresc revoluțiunea, unii pentru a lua pământul boierilor, cei alții pentru a ocupa funcțiuni înalte; apoi vine la Demagogi și se exprimă astfel în privința lor:

„Ca să se urce la putere, aceștia *flată* pasiunile poporului; ei au *idei escentrice*; sunt *des gens sans aveu et sans occupations*; adepti ai teoriilor lui Mazzini, care visă uă confederație generală a republicilor naționale din Europa; fără a se gândi, în ceea ce privește republica Română, că Rusia, Austria și Turcia s'ar oppune serios la acesta. Acești visători, cari nu trăesc în lumea reală, visă îndadar un regat Daco-Roman, de la Tissa până la Marea Neagră, cu un rege de rassa germană.

„La acesta este numai uă mică dificultate: aceea d'a

¹⁾ Despre care dice, la pag. 60, că era un om eminent conștițional, pentru care Posteritatea îi va mulțumi; dar se grăbește a adăoga, că era conștițional ca Regele Filip din Franța, știind a'și face uă majoritate cu orî ce preșu.

deposeda din țerra Românilor pe cele trei imperii cari le stăpînescu, și cari nu vor ceda negreșit nici uă palmă de locu. Acești visători așteptă numai un micu congres la Viena, spre a realiza *utopiile lor*. Russia ar ajuta un asemenea planu, cu condiția ca Regatul Daco-Roman să fiă *indipendinte*, avînd un rege din familia *Țarilor*, spre a putea înghiți mai lesne acelu regatū, după cum a făcut cu Crimeea¹⁾.

„Acei junii visători, abandonăți în Paris, fără nici uă direcțiune, fără nici uă privighere, se esaltară de ideile revoluționare alle lui Michelet și Louis Blanc; intrară în relațiune cu *turburătorii societății*, *îmbuibăți de doctrinele cele mai periculose*; în fine, dîoa de 24 Febr. 48, i aflară, ca pe toți streinii revoluționari din Paris, cu pușca în mână în dosul baricadelor. Revoluțiunea terminată în Franța, nu le mai rămânea de făcut de cât a alerga să rescôle și țerra lor, amăgiți de manifestul guvernului provisoriu din Franța²⁾.“

D. I. Ghica, criticând pe D. Eliad ca litteratoru, îi negă talentul și serviciile ce adduse litteraturei, sub cuvîntu că a speculat litteratura ca uă marfă, și a facut ridiculă limba română³⁾. Despre rolul politicu ce D. Eliade a jucat la 48, nici un cuvîntu! De D. Tell dice că, prin sabia sa, a făcut să triumfe Revoluțiunea; dar însinuésă, într'un modu perfidū, că ar fi fost agentu secretu allu Russiei⁴⁾.

În acéstă operă aflăm multe axiome politice și idei sănătose; D. Ion Ghica a applicat unele din axiome, viind la putere, dupe cum se va încredința lectorulū;

¹⁾ Pag. 1, 2, 3, 4, 5 și 6.

²⁾ Pag. 78—79.

³⁾ Pag. 75.— Cu tóte acestea, recunósce că D. Eliad avea la 48 uă popularitate *immensă*.

⁴⁾ Pag. 90.

dar nu sciu să fi realizat vr'ua idee sănătoasă, cădând și D-sa în păcatulū acellora pe cari' critică că au rui-nat finanțele țerei.

Astfel, la pag. 10, citim :

„Opiniunea publică, *acéstă regină* a lumii, moaie cer-bicele Regilor nedrepti și sperjuri, ascute baionetele, și ghintuesce tunurile.“

La pagina 14, citim :

„Politica nu pôte fi uă afacere de sentimentii. Al-lianțele n'atâră de la ministrii, ci de la tendințele și geniul popórelor.“

La pagina 16, citim :

„In politică, ca în tóte, este tot-d'auna ceva ascuns (un dessous de carte), *uă mistificare diplomatică*, pe care numaí timpul o dă pe față. Vox populi, vox Dei. In Russia, ca pretutindení.“

La pagina 78, citim :

„Românií detestă pe cei mai patrioți, când ei ajungú la putere; și uită din contra trecutul compromis allú unui omú, îndată ce ellú intră în opozițiune contra guvernului. Dintr'acéstă nu trebuie a conchide că poporul românú ar fi neguvernabilú, și c'ar avea din instinctú în orróre guvernământulú. Acéstă dispozițiune se esplică că guvernantií din România au făcut totul pênă adí spre a'și atrage ura și dispreçulú guvernațiilor.“

Când lectorul va ajunge la finele operei nóstre, se va incredinça că aceste observațiuni judițióse se aplică de minune și fostului în trei rënduri ministru, Ion Ghica, bă-nuitú și antipaticú chiar amicilor sei politici.

In fine, D. Ion Ghica promitte la pag. 16 din opera sa că, *la timpú*, va publica, ca complementú allú operii citate, uă lucrare ce o are gata, despre organizarea administrativă și judiciară a Principatelor.

Dupó 17 ani de așteptare, credem a fi în dreptú să

pretindemă de la Marele nostru diplomată opera promisă, cel puţin spre a o admira.

*D. Ion Ghica, ca candidată de deputată la
allegerile de la Decembrie 1858 și Aprilie 1859.*

Cu urcarea Caimacamului Al. Ghica pe tronul țerei de dincoă de Milcovă, porțile României se deschiseră tutor Românilor emigrați; toți se grăbiră a reintra în patria loră, începându a forma prin pressă opiniunea publică pentru allegerile de la 1857; ei contribuiră, ca deputați și ca publiciști, pentru triumfulă celloi patru dorințe vitale alle Divanului Ad-hoc; luptară apoi contra intrigiloră străiniloră, cari, prin Călmăcămia lui Manu și Vogoride, voiaă a allege Domni pe unii din Prinții Regulamentari; și reușiră, în fine, a paralisa culpabilul lor scopă, la 24 Ianuariu 1859, prin îndoită allegere a lui Vodă Cuza.

În timpul acesta de lupte politice și de frământări electorale, — de la Oct. 1856 până la Ianuariu 1859. — D. Ion Ghica ședea d'oparte, în Turcia, ca Bey de Samos, neluându nici uă parte, directă sauă indirectă, la mișcarea cea mare de la 1857 și 1859. Aștepta să mănânce plăcintă d'a gata.

Tocmai la Decembrie 1858, îl vedem appărând în țeră, cu *fessul turcescū*; își puse îndată candidatura de deputată în districtul Dâmbovița. Allegătorii însă îi contestară dreptul de a fi alleșă, ca unul care sprijinise interesele străine, în calitate de Bey de Samos; D. Ion Ghica simți trebuința a se appăra înaintea Tribunalului de Dâmbovița.

Avem subț ochi uă broșură a D-sale, intitulată „*Pledoriul D. Ion Ghica de la 24 Decembre 1858, înaintea Tribunalului de Dâmbovița.*”

În acea pledoarie, D. Ión Ghica dice: „*chiar ca prințu de Samos mî-am păstrat naționalitatea*; și în cursu de unu-spre-dece ani de *essiliu*, am trăit cu mijloce onorabile; căci a priimi funcțiunî într'ua țerră străină, nu este a priimi naționalitatea acelei țerrî; afară din Francia, unde legea o prescrie pozitivu.

„A trebuit, după 11 ani de *essiliu*, să încerc și această decepțiune în simțimentul și cugetările mele!

„E trist a nu putea *essersa* un Român dreptul cellu mai sânt pentru un cetățen, d'a vota ș'a priimi voturi de la încrederea Compatrioților săi!

„Numai acellora *carî 'mî vor da votul* le recunosc dreptul a supune viața mea publică și privată la uă cercetare; le voi da o în *essaminare*, *la timpul cuviincios* ca s'o urmărăscă, și cu și, din copilăria mea pêne acum, în intru și afară din țerră.

„Concurențî mei, puternici prin dragostea compatrioților, prin talentele și energia patriotismului, sunt mai cu sémă puternici *în concurență cu mine*, care am lipsit din țerră în curs de 11 ani.“

Cu totă apărarea sa, D. Ión Ghica a fost respins de alegători; ei au trebuit să și dică;

„Cum putem avea încredere într'un omu a căruia conduită a fost, de la 48 pêne la 59, mai mult de cât *echivocă*; și care, după ce a paralisat cauza naționalității ș'a mișcări de la 48; după ce a servit, ca Bey de Samos, interesele inamicilor, autonomiei noastre; apoi a stat d'oparte, în timpul luptelor de la 1857 și 1859; și tocmai când dificultățile erau aplanate de alții, se presintă ca candidat de deputat; și atunci chiar, cu *fessul turcesc*, simbolu de servilismu!

Pe când D. Ión Ghica era respinsu de alegători din Dimbovița, cei l'alți colegi ai săi de la 48 (afară de D. Heliade care purtase fessul și D-sa ca și D. Ión Ghica

erau aleși ca Deputați, și în adunarea de la 57, și în Camera electivă de la 59.

La 1859 Aprilie, D. Ión Ghica iar se presintă ca candidat de deputat, totu la Dâmbovița, din preună cu D. Heliade; amândouă fură a doua oară respinși de allegători, (1) cari onorară atnci cu încrederea lor pe D. C. Crețulescu. (redactorul *Concordiei* de la 1857, și Deputat liberalu în Divanul ad-hoc) și pe D. G. Crețenu, (cunoscut prin opperile sêlle poetice, și mai alessu prin colaborarea sa la *Patria* de la 1855, și la *Concordia* de la 1857).

Ministerul Ión Ghica din România de peste Milcov.

La începutul lui Martie 1859, foile publice anunțau că D. Ión Ghica s'a numit președente allu Cabinetului din Moldova, și Ministru de interne.

În programa sa, acestu Ministeru făcea apelu la concursul *patrioticu* allu Adunării, care funcționa; promitea respectarea Convențiunii, și grabnica realizare a reformelor prescise de pactul fundamental; și a nune, egalitatea înaintea legii, îmbunătățirea sôrteii locuitorilor, desființarea privilegielor și monopolurilor, făcându ca tôte drepturile și libertățile constituționale să devie realități vizibile; promitea încă darea funcțiunilor după merite; applicarea legiloru pentru toți, fără deosebire, și desvoltarea și încuragiarea comerțului, a industriei, a clerului etc.

În cursu de două luni câtu a durat acestu Ministeru, ellu n'a realizatû nici una din promisiunile sêlle; de și

1) Veđi foile publice de atunci, și în parte *Românul*, No. 62 pe 1859.

D. Cogălnicenu, atât în Cameră, cât și în foaia sa (Steaoa Dunării, de la 30 Martie) atrăgea luarea aminte a guvernului asupra modificării legii electorale, „formând uă Adunare compusă din elemente mai mari de cât cele ce intra în Adunările formate de anexul II al Convențiunei, care paralisă chiar lucrările Comisiunei Centrale“. ¹⁾

Pe lângă impulsia liberalilor din Cameră și din pressă, guvernul avea și impulsia cetățenilor din Iassy, care suscriau uă petiție către Cameră pentru lărgirea legii electorale.

D. Ion Ghica, care trebuia să debute ca Ministru prin acea mare reformă, n'a făcut nimic; și, după două luni d'uă guvernare *stérpă*, s'a retras la finele lui Aprilie, cedându locul D. Manolache Costache.

Acestu capitolu îl potu completa Români de peste Milcovu, care se afla la acea epocă în capul partidei liberale, și mai ales bărbații de Statu inițiați în secretele politice de atunci.

Ministerul Ion Ghica de la 11 Oct. 1859.

În capitolul precedentu amu vedut sterilitatea fapteloru primulu Ministeriu de două luni al D. Ion Ghica, care n'a realizatū nimicū din câte promisese în programa sa; să cercetămū acum faptele sēlle ca Ministru în cursū de optu luni aprōpe, de la 11 Oct. 59 până la finele lui Maiū 1860.

Românul, care la 1859 era organul partitulu liberalu, a salutat Ministerul I. Ghica cu aceste cuvinte:

„Guvernul găsesce uă situațiune mare și frumōsă; cu mare înlesnire, de va voi, pōte deveni unū creatorū.“ ⁽²⁾

¹⁾ *Românul* No. 29 și 52 pe 1859.

²⁾ *Românul* No. 115 pe 1859.

Ministru I. Ghica debută într'adevăr prin desființarea celor 5000 lei, cauțiunea reclamată de la diariști de ordonanța preseii de la 30 Sept; dar se opri aci, mănținându ordonanța preseii ¹⁾; dându avertissemente diarului *Reforma* ²⁾; suprimându fôea *Curierul Român* ³⁾; și diarul umoristică *Nichipercea* ⁴⁾; în Moldova, *Steaua Dunării*, organul partitului liberal, cel mai elloquentă și patriotică, era lovită de doué processe de pressă ⁵⁾; Ministerul Ión Ghica călcă în fine pe urmele Ministerului precedentă, ale căruia fapte fuseseră desaprobrate de opiniunea publică.

Ministerul I. Ghica, nu numai nu închisse processulă intentată preveniilor de la 28 Sept. espuindu-se ast-felū a priimi blamă de la Magistratură, prin aquitarea lorū la 20 Noembre de către Curtea de Appellă, dar în cursul processului destitui pe procurorul Curții, care făcuse deja rapportul său în această cestiune ⁶⁾; făcu ca nuoul procurorū să appelle la instanța superiôră sentința Curții de la 20 Noembre; făcu a se intenta un nuou procesū diarului *Românul*, pentru unū articolū în care se dovedea că monedele se preocupescă de unii din cassieri ⁷⁾; impune Capitalei, printr'o simplă ordonanță, uă lege cu impositae, votată de Divanulū Obștescū dela Balta-Limanū, relativă la Guardistiil de nôpte, contra căroră se ridicaseră reclamări legitime în pressa întrégă; ast-felū că D. Dimitrie Ghica declară în publică că, ca șefū allū poli-

¹⁾ Veđi critica acesteii ordonanțe în *Românul* No. 117 și 118 pe 1859.

²⁾ Veđi No. 30 pe 59 allū acesteii foi.

³⁾ Veđi *Monitorul* No. 155 pe 59.

⁴⁾ *Românul* No. 152.

⁵⁾ *Steaua Dunării* de Ia 17 Decembre 59.

⁶⁾ *Românul* No. 125 pe 1859.

⁷⁾ *Idem* No. 132.

10w 437/80
 ciei sub Vodă Stirbei, a refuzat a applica acea lege, mergând până a'și da demissia, pe care Stirbei a refuzat'o, preferând mai bine a părăsi proiectul în cestiune; ¹⁾ dete ordinul din 10 Noembre, relativu la întocmirea listelor electorale, ale căria dispozițiuni *illegale* le a combătut *Românul* în No. 127; dete circulara No. 9100 din 17 Octom. către Prefecți, ce se pôte considera ca uă profesiune de credință administrativă, și pe care a analisat'o *Reforma* în No. 28, dovedind că, cu tôte frumosele principii de dreptate, legalitate și libertate ale șefului Cabinetului, fără "bunî Prefecți și suprefecți ori ce măsurî de felul acesta suntu *pubbere de aurû* în ochii celorlur credulî; acea fôce denunța încă Guvernulur acte ilegale, ca ordinul No. 7055 din 8 Noembre, care anula trei rezoluțiuni domneșci; denunța funcționarii alle căroră abuzurî erau susținute cu acte legale ²⁾; și critica decrete ca celle de sub No. 263 și 451, ca nepolitice și nedrepte; imputa guvernului darea în judecată a D. Anton Arion, allu căruia dossieru s'a închisû îndatâ, *convinsû însuși Ministrul de absurditatea vinei*; în fine, imputa guvernului că nu dă la lumină petiția boeriloru către Pörtă pentru anulara allegerii lui Vodă Cuza, despre care au vorbitu tôte diarele ³⁾ și care a provocatû epistola D. Dimitrie Ghica din *Românul*, prin care se cere publicarea numelor acellorû boeri *trădătorî*, cum și propunerea D-lui Cogălnicenu din sênul Comissiunei Centrale, d'a se trece în Constituțiune unû articolu re-

¹⁾ Veți în *Românul* No. 117 protestul D. Dim. Ghica contra acesteî măsurî a D. Ión Ghica; și articolul său despre Garda Națională în *Reforma* No. 16 pe 59.

²⁾ Veți în *Reforma* No. 21, articolul prin care se combate decretul No. 461, basat pe raportul Ministrului Justiției No 8832.

³⁾ *Reforma* No. 12 pe 1859.

lativă la pedepsa ce merită cei ce voră mai cere în viitoră protecțiunii streine, cu paguba autonomiei.

Aceste legitime reclame, abusurile și ilegalitățile denunțate guvernului, rămân sterpe; Guvernul e mută, apatică, aprobă în totul politica predecesorelui său, desprețuindă *opiniunea publică*, despre care D. I. Ghica dicea, în broșura sa de la 1853, că, „Opinia publică este regina lumii, care mōie cerbicea Regiloră nedrepti și sperjuri, care ascute baionetele și astupă tunurile, și pe care toți așă sunt datoră a o respecta.“

La 6 Decembre 1859, Ministrul președut de D. Ión Ghica deschide Camera, cu messagiulă No. 525, care conține programă sa politică, relativă la organizarea Principateloră-Unite; în ea se dicea, ca preambululă, că s'ar socoti un actă de cetățenulă rău din partea aceloră cari mișcați d'un interesă meschină, ar cutesa să puie piedică lucrăriloră noastre comune, România fiind ostenită de încercări zadarnice, fără scopă și fără folosă, și voind a păși înainte ș'a da semne de viață.“¹⁾

Luând actă d'acestă angajamentă solemnă, spre allă rechema memorielă D. Ión Ghica la formarea Coalițiunii cu dreptă cuvântă numită *monstruoasă*, să vedem ce promitea messagiulă Domnescă?

Promitea reforme în tōte ramurile, în Finance, Justiție, Culte, Administrație, Lucrări publice, Armată, Instrucțiune, industrie, comerciulă și agricultură, în ministere și chiar în privința streinilor stabiliți în țerră.

Promitea mai ales *deslegarea cestiunii proprietății*, „ce preocupă tōte spiritele, împedicând tōte combinările de viitor;“ mustra pressa pentru licența sa, devenind în *măinile unor persōne un instrument de desordine și de desbinare între cetățenilă*²⁾; în fine, justifica disolvarea Ca-

¹⁾ Monitorul No. 148 pe 1859.

²⁾ Ōre pressa oposițiunii, în care figura și fōea D. Ión

merei pe motivul că adunarea, fiind chemată a alege pe Domnitorul, fiind adică o adunare exclusivă politică și constituantă, nu se putea preface de la sine în adunare legislativă. Se non vero, e ben trovato.

Despre reforma electorală, nici un cuvânt! . . .

Ministerul poate credea că va face acea reformă cu Camera ce va veni; dar știe bine, după cum observaseră cele două organe puternice de publicitate (*Românul* și *Stéua Dunării*), că „Adunările trebuiesc dissolvate asupra unui fapt, propuindule guvernul proiecte d'un interesu patriotic; și refuzând a le desbate, atunci guvernul să le dissolve.“ ¹⁾

Până a vedea rezultatul aligerilor fixate pentru Februarie 1860, să vedem atitudinea guvernului în chestia administrativă și electorală.

Mai întâi, în privința finanțelor, menționăm anularea contractului pentru arendarea venitului canalului Dunării și a exploatării pădurilor, de la gura Argeșului până la gura Seretului, fără motiv, și fără a se specifica numărul ostróvelor și al cantităților lemnurilor; ceea ce a dat loc la grave bănueli în privința moralității Guvernului, după cum a dovedit-o și *diarul Românul* în No. de la 30 Decembre 1859 (No. 151).

Prin creațiunile cele nouă, făcute fără voturile camerei, creațiunile de posturi și de diurne, și prin mai multe cheltuieli făcute numai după deslegări ministeriale, fără a prevedea și fondurile necesarii, D. Ion Ghica a lăsat un deficit de mai multe milioane²⁾, pe care nu-lă pu-

---

Ghica, nu este ea un instrument de desordine? Lăsăm acesta la aprecierea lectorului.

¹⁾ *Românul* de la 1 și 8 Decembre, unde se reproduce și observațiunile judicióse ale *Stellei Dunărei*, în privința imposibilității d'a avea o cameră liberală cu Anexul II al Convențiunei.

²⁾ *Monitorul* No. 207 din 1860. Ședința de la 9 August, und

tea acoperi de cât printr'un budgetü *de 100 milioane*, și prin *imposite noue*, mai alles acella assupra vitelor sätenilor') desființat de Cameră prin inițiativa Ministerului Iepurėnu. Budgetul anului 1859, peste care nu putea trece Ministerul I. Ghica, 'nainte d'a se vota un altü budgetü, se urca la 39,020,000 lei, afară de Ministerul Cultelorü, ce avea budgetul sėu deosebit; cât pentru budgetul din 1860, după ce a ședut douė lunı prin secțiuni, Camera, spălmântată de acea cifră, n'a voit a'lu lua în desbatere; chiar și dupe votul de blamü, nu era încă depus pe biuroul Adunării; tocmăi în luna lui Iuniü s'a depus de Ministeriul ce'ı a succesü. Ș'apoı în ședința din 14 Ianuariü 1861, D. Ion Ghica se plängea că la 15 Ianuariü țerra e fără budget! Vedea paiul din ochiul altuia, nu vedea însă bärna din ochiul sėu. D-sa ultasse că, în locü sė presinte budgetul sėu pe 1860 în Decembrie 1859, a preferat a dissolve Camera chiar în dioa deschiderii, sub pretestul știut; adevėrul eră ca guvernul I. Ghica n'avea simpatiele nici unui partidü, și spera în viitőrele allegeri; dar budgetul sėu nu l'a depusü nici dupe deschiderea noiei legislaturı, adică la 29 Februariü 1860, ci după trei lunı.

În privința allegerilorü, *Romănuul* în No. de la 19 Decembre 1859, dicea că sub guvernul Caımacamului Al. Ghica, numitü de Póită, allegătorii aü ținut adunări politice, fiă saü nu allegători, spre a se lumina assupra candidașilorü de deputașı; că chiar sub guvernul Căimăcămiei de trei, libertatea întrunirilor n'a fost împedicată; pe când guvernul *constitușional* al D. Ion Ghica, printr'ua ordine a prefectului poliției No. 32,109 de la 29 Sept., a pusü țerra într'un fellü de stare de assediü,

---

figurėză reprobarea generală dată de Cameră pentru *excesü de putere, și rea întrebuinșare a fondurilor Statului.*
Monitor No. 167. Ședința din 31 Maiü.

orî ce addunare d'a trata affacerî politice, subt orî ce colóre, fiind oprită; și întreba *Românul* dacă allegerile sub guvernul constituțional allu D. Ion Ghica aũ a se face ca sub guvernul Călmăcâmiei de trei, *de gloriôsă memorie*?⁴

D. Ion Ghica a dat ordine contrarij circularelorũ sêlle către prefeți, relative la allegeri, și chiarũ assupra allegerilor de dellegați; dovadă, destituirea prefectuluĩ de Muscelũ, D. Dimitrie Rucărenu, care nu consimțisse a călca legea în favórea unui recomandat allu D. I. Ghica; apoi, ce este mai gravũ, într'una și aceeași chestiune, în douẽ diferite județe, a datũ douẽ ordine contradicătore, dupẽ cum s'a dovedit chiar în Camerã, cu ocașia verificãrii titlurilorũ ș'a constatarii neregularitățilorũ urmate în acea epocã¹).

Vom observa încă în trecere că Ministerul Ion Ghica, dupẽ dissolvarea Camerei, în timpulũ allegerilor, a făcutũ 250 schimbãri în personalul impiegaților administrativi și judecătoreșci²); acẽsta o țicem ca respunsũ la organul reposatũ al D. Ion Ghica, care nu înceta a imputa guvernuluĩ președũ de D. Dimitrie Ghica ingerența sa în allegeri, prin impiegați Statuluĩ.

Și fiind că vorbim de organul D. Ion Ghica, sã menționãm, iarãși în trecere, că și la 1860 D-sa avea organul sãu oficiosũ de publicitate, adicã *Dâmbovișa*, redactatũ de D. Bolintinenu, (care a schimbat multe colóri, ca omũ politicũ); acea fóie susținea atunci politica D-luĩ Ion Ghica cu faimósa axioma iesuiticã *finta justi-ficã mijlocul*, pe care a combătut'o *Românul*, cu multã logicã, în No. de la 15 Decembre 59.

(Veđi No. 104, 144 și 150.)

În streinătate, guvernul avea țiarul francesũ *Le Sidle*.

¹) *Monit.* No. 62 pe 1860, Ședința din 8 Martie

²) *Monitorul* No. 126 și 128 pe 1859; și *Românul* No. 151.

care în No. de la 22 Decembre aplauda mesajul de la 6 Decembre; iar *Monitorul* român reproducea acelle laude *salariate* în No. 156 pe 1859.

Românul de la 16 Decembre 59, protestându contra redactorului *Monitorului*, care pretindea că ziarele nu potû desbate mesajul domnescu ¹⁾, dovedea că acesta e uă *faptă anticonstituțională și vătămătoare* din tôte puncturile de vedere; apoi aducea aminte D-lui Ión Ghica că, sub Prințul Bibescu, D-sa a susținut, cu multă tărie, în fôea *Științifică și literară* ²⁾, „dreptul și datoria pressei d'a desbate messagele Domnesci.“

În No. de la 23 Decembre, *Românul* critica circulara D. Ministru Ión Ghica către prefecti, relativă la allegeri, unde figură, între altele, frassele „că administrația să vegheze ca vorbele allegătorilor să fie cuviincioșse, oprindû a discuta pe cei ce nu vor fi allegători.“ *Românul*, analisândû acelle frasse, *echivoce ca și politica D. Ión Ghica*, dovedea prin acesta chiar ingerința *directă* a guvernului în allegeri.

Despre altă parte, *Reforma*, dovedea că politica D. Ión Ghica este politică de *Mefistofeles* (*Reforma* No. 32 și 33 pe 1859.)

În privința arendării averilor închinat D. Ión Ghica a întocmit acea comisiune care legitima protocolul de la Paris; Comisiune pe care a manținuto și Ministerul D. Rossetti ce a succesu D. Ión Ghica; Comisiune care a fost un obstacolû pentru Ministerul Iepurenu, ce n'a îngăduito a lucra, fiind attentorie autonomiei, dar nici n'a

¹⁾ Veđi analiza acellui mesajii de D. Ion Brătianu în *Românul* No. 141, 143, 145. — Veđi și *Steaua Dunării* din a doua decadă a lui Decembre, ce a desbătut și ea mesajul domnescu.

²⁾ Ce se publica în Moldova la 1844, și unde figureză mulți articoli cu inițialele I—G. Tot d'auna D. Ión Ghica a fost în reservă; negreșit, spre a nu se compromite! . .

putut o desființa, în momentul când se spera unirea de la Constantinopole, și când s'ar fi compromis chestia cea mare printr'un conflict allu unei cestiuni secundare.

Venim la chestia arendașilor Statului. Ei nu răspunde se seră nici chiar arendile anului 1858, neplătindū nici măcar parte din arendile anului 1859 și 1860.

On. D. C. Crețulescu, Ministrul Cultelor de la 1859, luasse măsuri energice contra acelor arendași, silindu'i la plata arendelor, după ce le accordasse destule amânări; D. Ión Ghica însă consimți ale face un *scădemânt ilegalu*, ca să și asigure reușita în alegerile de peste Oltu, după cum s'a accusat în Cameră de către D. G. Stirbei, cu ocazia votării scădemântului.

D. Ión Ghica este încă autorul convențiunii României cu Rusia pentru navigabilitatea Prutului. Menționăm această întrecere, numai ca să arătăm *sinceritatea* Roșiilor, amicii politici ai D-lui Ión Ghica. Lectorul își aduce aminte că D. Anton Arion, în *manifestul* său către alegători, de la 17 Februarie anul curent, ¹⁾ acusa Camera trecută pentru această convențiune, care, după D-lui, are consecințele cele mai funeste pentru independința noastră; când însuși Guvernul Roșiilor o recomandasse Camerei D-lor, prin cuvântul tronului, ca s'o voteze mai curândū.

Mai multe proiecte de legi vedem publicate în fôea oficială ²⁾ de cabinetul Ion Ghica, dintre cari unele s'au deppusū pe biuroul Camerei, în ședința de la 17 Martie. ³⁾

Între acele proiecte însă nu vedem proiectul pentru îmbunătățirea sôrteii țerranilorū, promisū în programul D. Ion Ghica de la deschiderea sesiuniū 59—60; nici proiecte ca acelea ce D-sa reclama în răspunsul la adresa

¹⁾ Veđi *Democrația* de la 18 Februarie 1870.

²⁾ No. 23, 24 și 67.

³⁾ *Monit.* No. 75.

tronului de la 30 Ian. 1861, „menite a face prosperitatea și tăria națională; adică urgența unei legi judiciare organice, care se garanteze independența magistraturii; legea care se regulese, într'un mod practică, răspunderea Ministrilor; legea de necompatibilitate între mandatul de deputat cu funcțiunile dependente de Guvern;“ în fine D-sa n'a stăruit a se deppune, în sesiunea 59—60, proiectul anunțat de Guvernul Epureanu în discursul tronului, pentru reforma electorală; ci s'a grăbit, prin intriga sa, a se pune în accusare Ministerul de la 13 Iuliu 1860; dar chiar după 11 Febr., D. Ion Ghica n'a venit cu legea pentru răspunderea ministerială; alt-fellu, cum ar fi putut contracta *faimossul* împrumut Oppenheim, despre care vom vorbi la locul său?

Tôte acelle proiecte alle D. Ion Ghica nu erau decât *pulbere de aur* în ochii țării; era sigur că, cu legea electorală a Convențiunii, nu putea forma uă majoritate care să susțină asemenea proiecte; dacă era sinceru, trebuia, cum i s'a disu de publicisti, să propuie camerei celle două proiecte vitale, *reforma electorală și legea rurală*; și în urma refusului, să disolve Camera, făcend apelu la țerră, cum a făcut D. Cogălniceanu la 2 Maiu.

D. Ion Ghica, cu totă silința ceși a dat a forma uă majoritate *docilă* ¹⁾; însă din 75 Deputați, alleși la Februarie 1860, sub influența guvernamentală, abia vr'o 20 puteu trece de liberali ²⁾; din aceștia două din trei părți, avend pe DD. Rossetti și Brătianu în frunte, se uniră cu Boerii din maioritate spre a da Guvernului I. Ghica votul de neîncredere de la 30 Aprilie 1860, despre care vom vorbi îndată.

¹⁾ Veđi protesturile foilor publice pentru călcarea Art. 7 din legea electorală, și în parte, alle *Romănu* din No. 12, 33, 45, 47 pe 1860.

²⁾ *Monitorul* No. pe 44 1860.

Pentru prima oră, D. Ion Ghica fu alesă atunci deputat și în Dâmbovița și la Dolj; când mai nainte, în două rânduri, nu reușise, ca simplu cetățen; a fost alesă însă ca Ministru.

În ședința din 17 Martie ¹⁾, D. Ion Brătianu impută Cabinetului că, prin facerea statisticeî în timpul allegelilor, a silită p'allegătorî a tainui adevăratul lor venit; iar prin formarea din nouă a listelor electorale, contra litterei anexului II din Convențiune, Guvernul a influențat allegelile.

D. G. Stirbeiă imputa Guvernului că a lucrat, în chestiunea acăsta, contra interpretării dată de Camera legii electorale.

Cu ocasiunea desbaterii răspunsului la discursul tronului, în ședința de la 24, Martie ²⁾ D. Ion Brătianu dovedea că Guvernul are *intențiuni absolutiste*.

În ședința de la 21 Aprilie ³⁾, D. Ion Brătianu dovedea că Guvernului *nu i place regimul parlamentar*; iar D. General Tellă constata că *multe lucrări ale Guvernului suntu neconstituționale și neconvenționale*.

În ședința de la 26 Aprilie, Camera impută Guvernului că, din cestiunea scădământului arendelor de la moșiile Statului, a voit a face *uă armă electorală*; și ca dovadă se adducea allegerea D-lui Ion Ghica de către arendașii din Doljiă. ⁴⁾

În ședința de la 29 Aprilie ⁵⁾, cu occasia verificării titlului de deputat a D. Stirbeiă, s'a dovedit arbitrarul arestării acestuia de către prefectul de Doljiă, în prețuia allegelilor, sub invinováțirea de *perturbator al liniștei*; a fost însă achitată de către procurorul Curților-Unite.

¹⁾ Monitorul No. 75.

²⁾ Monitorul No. 89 pe 1860.

³⁾ Idem No. 105. —

⁴⁾ Idem No. 112 —

⁵⁾ Idem No. 124 și 126.

D. Ión Ghica voit'a óre prin acésta să'și rěsbune contra fiului pentru měssura luată de Vodă-Stirbeiu, la 1850, îndatorând pe D. Ión Ghica a restitui Vístieriei uă miă ducată, luați pe *nedrept* de D-sa, ca agent allü țerri la Constantinopole, în timpul revoluțiunii de la 48? . . . Venim la votul de blamü propusü de D. Ión Brătianu, pentru *neconținutele violări ale legii, de cândü e la putere D. Ión Ghica*. În ședința de la 30 Aprilie ¹⁾ se votedă propunerea de blamü cu 31 voturi, contra 11, în coprinde-re că *Camera desaproabă ilegalitățile comise de ministerü, invitändü'l a pune capetü abaterilor din drumul legalü*. Acésta provócă retragerea Ministrului Ión Ghica, anunțată în ședința de la 5 Maiü. ²⁾

Dupě retragerea sea de la Ministeriü, în cursü de 25 de zile, pēna la venirea altui Ministeriü, D. Ion Ghica a făcutü mai bine de 30 numiri (afară din permutați) între care cinci prefecti, făcuți într'üă zi, și peste 15 destituiți, între care un director de ministeriü, un președinte de Curte, trei membrii de Curte, un șefü de Secțiune, etc. ³⁾

Nu putem termina mai bine acestü capitolü de cât cu critica ce *Nafionalul* făcu atunci unei circulare a D-lui Ion Ghica către allegătorii din Dolji, mulțumindu-le pentru allegerea sa ca Deputatü în Cameră, critică ce a reprodus'o *Trompetta* în No. 809, anul corentü.

„In pređioa regretabilului evenimentü din Craiova, locuitorii acestui orașü au trebuit să priiměscă din partea d-lui Ion Ghica uă circulară avěndü de obiectü aparentü a mulțami comitenților sěi pentru votulü care i-a deschisü ușele Adunării; însă aceste mulțamiri, ce ne este permisü să le găsimü tărđie, fiind-că se făceau

¹⁾ *Monitorul* No. 131. —

²⁾ *Idem* No. 136.

³⁾ *Monitorul* No. 137 pe 1860 și celle următore.

dupe aprópe unŭ annŭ, de bună sémă, nu figuréză acolo de câtŭ spre a servi de pretextŭ la uă manoperă, alle cărei motive se potŭ pe dreptŭ cuvântŭ bănuí.

„Acéstă circulară, consacrată pe de uă parte spre e-logiulŭ prea pucínŭ modestŭ allŭ autorulŭ ei, se applică pre de altă parte a arunca blamulŭ cellŭ mai nedreptŭ totorŭ ómenilorŭ politici, alle cărorŭ idee nu le permitŭ să urmeze șirulŭ de idei alle d-luŭ Ion Ghica.

„Astăzi, cândŭ restabilirea ordinii ne-a redatŭ sângele rece pre care uă assemenea manoperă era de natură a ni-lŭ urca, ne vomŭ permite câte-va cuvinte asupra acestuŭ subiectŭ.

„Déră, fiindŭ împotriva gustulŭ nostru să intrăm în amănunțimele uriciose alle pretinselorŭ servicie, pre carŭ D. Ion Ghica se laudă că le ar fi addusŭ țerreŭ, fie prin capacitatea sa, fie în virtutea patriotumulŭ sêtu, si mai mult în calitatea sa de ministru de câtŭ în aceea de deputatŭ, ne vomŭ mărghni a aminti că tóte proiectele de legŭ, ce le a addus în cameră, fiind cãlcate de dum-nelŭ într'unŭ modŭ servilŭ pre legile în vigóre în alte țerre, și prin deossebirea de împregiurări și de midlócce, aceste legŭ nefiind applicabilŭ în țerra acéstă fără modificările celle mai serióse, a rezultatŭ din acéstă că adunarea, forțată a le lua în considerațiune, și-a perdutŭ timpulŭ; ceea ce a necessitatŭ prelungirea ei cu trei lunŭ preste terminulŭ fixatŭ pentru închidere, și a ținut desbaterŭ a cărorŭ sterilitate ar fi rēmas fără compensațiune, déca patriotismul adunării, trecēnd peste necađurile ce'í impunea proiectele complicate alle d-luŭ Ion Ghica, nu le ar fi modificatŭ de susŭ pēnē josŭ cu paciență prin amendamente laborióse, ca să nu lase țerra cu totulŭ nepregătită pentru reformele pre carŭ opiniunea publică le reclama neîncetatŭ.

„Și în adevērŭ, orŭ-cine a assistatŭ la desbaterile adunării, nu s'ar fi putut opri de a fi fórtē impresionatŭ

pre d'ună parte de energicele silințe alle membrilor sei, ca să scôță din dedalū legile împrumutate din străinătate, printre cari d. Ion Ghica își preumbla cu atâta oboselă atențiunea, érá pre de alta de rolulū passivū ce acestū din urmă adoptasse sistematicesce, și pre care nu-lū abandona de câtū atunci cândū, vëdëndū pre Adunare — în setea sa d'a produce ceva utile și practicū — în punctulū de a se degagia de piedicele sélle multiple, intervenca spre a reinoda nodurile pre cari ea le desfăcuse; ceea ce necessita din partea acesteia să-și dea nuoc ostenele ca să sfărame cu desăvêrsire cerculū viciousū în care d. Ion Ghica și dedea rëntăciósa plăcere a se închide.

„Amū putea aminti aci punerea în lucrare a mulțimii de creațiuni datorite arbitrariului d-lui Ion Ghica; déră ca nisce lucruri ce s'aū petrecutū în țillele nóstre, și cu scirea tutora, credemū de prissosū a le enumera.

„In resumatū, pre care punctū seriosū din nuoa ordine de lucruri ar putea să-și bazeze țerra plângerile sélle, decă nu assupra nenorocitei inițiative care lăssândū moscenire consecuențele sélle guvernelor posteriore 'i-a obligatū să caute în nuoi imposite miqlócele de a accoperi monstruosul budgetū allū d-lui Ion Ghica, măcar că acestū budgetū, care era de 100 de millióne, a fost redusū la 70 ?

„D. Ion Ghica, care declara într'ună di, în plină adunare, că ar fi fericitū în ziua când budgetulū sēū de 100 millióne 'i-ar succeda unulū de 500, avut'a planulū, impingënd adunarea pre acéstă calle ruinătóre, a excita nă miscare pe care să o pótă întórce în profitulū unei înalte, déră absurde ambițiuni, ce nu mai este secretū pentru nimeni?

Nu mergemū pēnă a sustine acéstă; déră, cunnoscëndū isolarea pre care dreptele neîncederi alle țerre, fie prin instinctū, fie prin scire, aū creat'o d. Ion Ghica,

vomă admite bucurosă că propunându marea cifră care îi ar fi promisă să înmulțescă numărul împliniților, deveniți creaturi alle sélle, își pussese în gând să formeze uă *clientelă propagandistă*, cu un scop ascuns, a cărui puritate nu pôte scăpa nebănită.

„Dupe tôte acestea, precum în unele casuri nenorocirea este bună, trebuie să sperăm că națiunea va sci să profite din cruda experiență ce a făcutu cu unii omeni; și că adunarea, stabilind uă justă balanță între resursele țerei și serviciile pre cari le pôte ea accepta de la guvernă, va vota d'aci înainte budgetele cele mai în raportu cu midlôcele contribuabiloră.“

D. Ion Ghica, sufletul primei cōalițiuni parlamentare.

În ziua de 15 Aprilie 1861, s'a pusă în acuzare Ministerul de la 13 Iuliu 1860, președut de D. Manolache Costache.

Cându citeșce cine-va ađi, cu sânge rece, foiele publice d'atunci, și desbaterile din Cameră, în cestiunea de faciă, cum și apărarea Ministerului, (nu în sênul Adunării, unde i s'aũ refusat apărarea) ci către opiniunea publică, și după dece luni de la punerea sa în acuzare ¹⁾, rămâne convins că numai *răsbunarea personală* a dictatū cellor 35 Deputați actul lorū de la 15 Aprilie 1861; și că D. Ion Ghica a luat cea mai activă parte la acestă faptă, demnă de caracterul său.

Eată ce ne propunem a dovedi în acestu Capitollu.

Totul era preparatū pentru drama ce s'a jucatū în memorabila zi de 15 Aprilie 1861.

¹⁾ Veđi broșura *Ministerulū de la 13 Iuliu 1860*. Bucuresci — Tipografia Naționalului, 1862.

Maî întâiî, fusiunea elementelorî cellor maî contrariî, înfrăţirea naturelorî cellorî maî antipatice, alianţa inamicilorî cellorî maî neîmpăcaţi până atunci, şi după aceea în luptă de mörte; în fine, sărutarea lui Caiafa cu Iuda.

După terminarea dramei, fie-care actorî reintră în rolul său; iarăşi două tabere, inamice de mörte; cu deosebire că D. Ion Ghica, care până aci înclina spre Stînga, cu calculu, tot din calculu, trece la Dreapta.

Ţinta justifică mijlocele. Scopul era, pentru D. Ion Ghica a desbina, spre a putea domina; adică, a elimina ştiinţa din partidul progresistü, spre a putea maî lesne exploata în folosul său elementul de desordine; în fine, a prepara terrêmul, spre a putea pescui într'ua di, în apa turbure, pe Regile pescilorü (domnia). Pentru liberalii cei falşi, scopul era să scape de nişte rivali ca DD. Boerescu, Costaforu, General Vlădoianu şi I. Ion. Filippescu, cari, prin meritele lorü personale, prin luminele şi patriotismul lorü, eclipséu nişte nulităţi ambiţioşe, ce amăgeu lumea prin cuvinte de libertate şi naţionalitate. Pentru retrograđi, scopul era a deconsidera pe Democraţiî de talentü şi de ştiinţă, slăbind ast-fel partidul progresistü prin desbinare şi stigmatizare. Şi unii şi alţii profitaü de ocaziune ca să şi răsbune contra Generalului Vlădoianu, care nu essecutase ordinile Căimăcămiei de trei la 23 Ianuariü 1859, în favórea candidatului Boerilor; contra D. V. Boerescu, căruia i venisse şi D-lui fericita idee d'a propune pe Domnū pe allesuü Moldovei, la 24 Ian., contra dorinţei falşilor liberali, cari avéu de candidat pe D. N. Golescu, ne avendü atunci şanse D. Ion Brătianu; contra D. Boerescu maî erea, din partea Roşiilor, un felü de rancună pentru că reintrasse în Ministerul Iepurènu, după ce făcuse parte din Ministerul Rosseti-Brătianu; ceea ce dovedea încrederea Domnitorului în D. Boerescu, ce presinta maî multe garanţiî

de ordine, de capacitate și de patriotism, de cătă a-
ceia pe cari faptele lor posterioare fău arătată țărrei
ca perturbatori sistematici, sacrificând totul am-
bițiunii lor meschine. Acesta era scopul ascuns; apa-
rințele eréu legalitatea și moralitatea. Vom vorbi în-
dată despre acésta. Să vedem mai întâi mijlocele pen-
tru ajungerea scopului.

Pentru acestú sfârșit, totul s'a pusú în joc: amănări
și escluderi la verificarea titlurilor, depărtându-se în-
susu Generalul Tell, sub pretestú că n'are venitul pre-
scris de lege; lipsa Mitropolitului în ziua de 15 Aprilie,
care cel puțin s'ar fi abținut; înțelegerea intimă între
pressă ¹⁾ și tribună, cari esagerău greșelele Ministrilor;
declararea Camerei în permanență; și refuzul d'a se a-
păra acușaii. Asemenea manopere, din partea acusa-
torilor, dovedéu tactú și inteligență, și le assiguraú tri-
umful; din partea acusaților, a fost uă greșelă d'a face
proces de pressă; uă greșelă d'a nu da în judecată pe pre-
fectul de Doljiú care n'a știut întâmpina răscolă, ca prefe-
tul de Prahova; uă greșelă neiertată d'a nu se încongiura
în Adunare cu toți amicii lor, cari lipséu în ziua hotărâ-
tore; greșelă d'a se retrage Ministri din Camera în ziua
fatală, lăsându liberú adversarilorú câmpul de bătăe;
dérú cea mai mare greșală a fostú d'a intra în Minis-

2) Unii din scriiteri aú putut fi induși în erróre de Capii preinși
liberali, atâtú de dibaci a însufla încredere cellor simpli, cum
și cellor sinceri; acestia nu putéu crede atâtú de perfidii p'a-
cei **farisei politici** în cât să se serve de pana lor ne-
esperimentată, ca d'un instrument, spre ajungerea scopurilor
lor culpabile; când însé unii din aceia cu inima castă a sur-
prins pe impostori în flagrant delict de perfidie, s'aú tras de
dénșii; și alții aú avut curágiul a rupe cu dénșii în publicú,
demascăndu'i ca pe nisce șarlatani politici.

teru cu glumețul D. Iepurénu ¹⁾ și mai ales d'a nu disolve Camera în urma refuzului acestia d'a vota legea electorală și legea rurală. Ori cum, greșelele lor nu meritaū asemena pedepsă.

Fără acele greșelle din partea Ministrilorū, combina-rile machiavelice ar fi fost dejucate; căci Coalițiunea n'ar fi putut întruni majoritatea cerută pentru acestū sfârșit ²⁾.

Uă bilă jôcă adesea un mare rolū în luptele parla-mentare; fără uă bilă, a fost dat în judecată Generalul Vlădoianul, care a asigurat triumful Unirii ș'al Democrației la 24 Ian. 1859; și cu duoë bile³⁾ D. Ioan Brătianu a venit la ministerū ca să compromită finacele prin concessiunea Strusbergū, și să se compromiță și el cu chestiunea Transilvaniei ș'a Bulgariei; în ambele casuri, D. Ión Ghica a jucat rolul lui Mefistofeles din Faust

Înainte d'a se vota propunerea pentru punerea în ac-cusare, s'a votat propunerea dacă Ministerul trebuie săū nu se fie ascultatū? 27 Deputați aū opinat prin bile să nu fie ascultatū; iar 23 aū fost de părere ca să se apere.

Peste câte-va minute se votază propunerea pentru da-rea în judecată, subscrisă de 34 deputați; și se aprobă cu 35 bile contra 15.

Dacă cei 23 deputați, cari opinasseră pentru a se în-gădui Ministerul să se apere, ar fi fost convinși de ceea ce aū făcut, d'ar fi avut adică cât de puțină pudóre, ar fi respectat cel puțin forma esterióră a justiției, nepar-

¹⁾ D. Foru a făcut amendă onorabilă în ședința Camerei de la 2 Ian. 1867 (Mon. No. 5) șicând: „ori când am avut ono-rea a fi colegulū D-lui Iepurénu, a fost numai la nenoro-cire.“ (ilaritate)

²⁾ Dacă Ministrii ar fi stat în Cameră la votare, numărul depu-taților ar fi fost 53, nu 50; ar fi lipsit atunci uă bilă spre a se forma două treime, trebuind 36 voturi.

³⁾ Căci de și s'a priimit propunerea de blam cu majoritate de trei voturi, însă un deputat a votat din greșelă contra Mi-nistrilor, esre s'a abținut în ședința dela 21 Febr. 1867.

ticipându la votul d'accusare; atunci Coalițiunea n'ar fi putut întruni două treimi. Eată dar dovedită că nu convingerea celor 35 Deputați despre *crimele* Ministerului Iepurênu, ci *patima orbă* le a dictat votul din ziua de 15 Aprilie 1861; și când cei 35 Domni vor citi aceste rânduri, se vor rușina, vedând c'au servit ca instrumente passive unor intrige meschine.

Propunerea celor 34 deputați, pentru púnerea în acuzare, era basată pe două considerante: că Ministerul, ca să acopere ilegalitățile sêlle, și se înăbușescă arêțările Camerei către Domnitor, cerusse disolvarea ei; și că în cursul alegerilor, întrebuițasse tóte mijlocele de care dispune un guvernú ca să essercite asupra conștiinței alegătorilor o presiune neauđită; prin urmare, în virtutea Art. 15 din Convențiune, propuitorii ceréu darea în judecătă a Ministrilor.

Majoritatea, după propunerea D. Ión Ghica, allege uă Comisiune, compusă de D. D. I. Oteteleșanu, N. Bibescu, C. Rosetti, G. Vălénu, Anton Arion, D. Brătianu și Ión Ghica, însărcinată cu actul coordonator; și ea numește pe D. I. Ghica raportor allú actului care avea să serve de *cărmă acuzatorului ce va fi însărcinat cu recuisitorul aceluï procesú.*

Nimeni însă din partea camerei nu s'a dus să susție acuzăția înaintea Curții de Cassațiune; probă evidentă despre neculpabilitatea Ministerului, de care însăși Camera era convinsă, știind că înaintea Í. Curții de justiție nu va putea susține accusarea, conform art. 15 din Convențiune.

Înainte d'a analiza actul coordonator, să vedem respunsul Ministerului când s'a făcut propunerea celor 34; căci după aceea Ministerul s'a trasú îndată din Adunare, credénd că demnitatea sa nu'l mai permite a sta într'ua cameră atât de arbitrară; scrupulú nejustificabilú în ochii rațiunii care le ordonă a sta până la votul

definitivă spre a dejuca manoperile adversarilor. Acestia se pot scusa că nu ei au oprit apărarea Ministerilor, ci singurii Miniștrii, prin retragerea lor, n'au voit a se apăra, simțindu-se poate slabi în această.

Ministrii răspunseră, în ziua de 16 Aprilie:

„Diceți că am comis ilegalități; dar nu formulați nici una, nu înfățișați nici o dovadă.

„Ne vorbiți de indulgență; noi nu cerem de cât dreptate, fiind datore Camera a ne asculta înainte d'a ne accușa; pentru această vă cerem, dacă nu 24 de ore, o singură seară cel puțin, ca să ne concertăm apărarea, nefiind toți Miniștrii față. Ne vedem surprinși, pentru că ei s'a făcut propunerea, ei s'a dat în secțiune, secțiunile se adună noaptea, și adă vin toate la tribună cerându-se accusarea, fără a formula o singură faptă; și D-v. tot adă voiați a ne accușa, fără a ne accușa câteva ore, spre a vă putea și noi întreba: care sunt crimele pentru care voiați a ne trimite în judecată?

„Diceți că v'ați declarat în permanentă; dar și justiția este în permanentă.

„Diceți că puncturile de acușare sunt coprinse în adresa la discursul tronului din sesiunea trecută; dar discuția se face asupra propunerii celor 34, care dice că s'a influențat alegerile și că s'a dissolvat Camera cu scopul d'a se călca prerogativele ei; pe când adresa la tronul conține numai desaprobarea unora din faptele Miniștrilor; în fine, propunerea nu arată nici *vr'ua călcare de lege pozitivă*, nici *rissipă de bani publici*, singurele cauze pentru care se poate da un Ministeru în judecată, conform Art. 15 din Convențiune.

„Susțineți că Camera nu e Curte de judecată; dar Adunarea, în cazul de față, nu este oare oare Curte de punere în acușare? Rolul ei este de jude instructor; și după principiul fundamental în oră ce instrucțiune pe-

nală, nimeni nu se dă în judecată înainte d'a fi ascultat ș'a se aduna probele pe care se basésă accusarea.

„Diceți că faptele pentru care ne accușați le cunoștețerra din organele de publicitate; pōte fi acesta motivu legalu de accusare?”

„Ne prevestiți în fine că ori ce apărare, fie cātū de ellocuentă, ar fi de prisos, fiind că aveți convicțiunile formate mai din nainte; dar Art. 15 din Convențiune nu cere convicțiuni, ci probe legale, și numai pentru rissipire de banii și violare de legi.

„Este de demnitatea Camerei a nu trece cu ușurință peste un asemenea actū; fiind că Camera își va atrage osēnda istoriei, trimițēndū un Ministeriū în judecată fără a'i permite a și da contū de faptele sēlle.

„Garanția ce legea accōrdă cellu din urmă cetățēnū D-v. o refusați consiliarilor tronulu, ce au guvernatu țerra; aflați dar că o ast-felū de accusare va fi celū mai frumosū triumfū allū vieței lor.“

Ministrii afirmă în apărarea lorū către Opiniunea publică, că ar mai fi disū și următōrele cuvinte, ce nu se vedū trecute în *Monitorū*:

„Dea Domnul că Ministerul ce va eși din sinul acestei Majorității care ne accusă, să nu trecă prin greutățile prin care am trecutū noi! Facă cerul ca cu această persecuțiune se încete luptele, și să se înfrățescă toți Romāni!”

Să analizămū acum în trecere raportul Comisiunii însărcinată cu coordonarea faptelorū pentru care s'a pusū în accusare Ministerul de la 13 Iuliū 1860.

Dintre acești Miniștri, vom observa mai ānteiū că unul fuisse collegul D-luī Ion Ghica în Ministerul de la 11 Oct. 59, și patru contribuissă ōre-cum la cāderea sa; se pōte dar bănui un felū de rēsbunare din partea cellu mai activū și vindicativū luptătorū contra Minis-

terului acuzat; ast-felü, că patima a jucatü un rolü insemnatü in acea acuzare, unică in felulü ei.

Eată capetele de acuzare din raportul in cestiune:

1. Evenimentele de la Craiova. Cum că a fost rescöla la Craiova, la Noembre 1860, este necontestabilü ¹⁾. Ministerul era dar acuzat că 'și a făcut datoria d'a restabili ordinea, Asemenea datorie 'și a implinit'o și ministrul. Ión Ghica, când ordonasse arestarea D. GG. Stirbeiü, după a "irmarea prefectului de Doljiü, ce'lü incrimina ca tulburător allü ordinii publice.

Daca a prefectul provocat rescöla de la Craiova cum sustinëü adversarii, cine a provocat rescöla de la Ploescei și Bolgradü, rescöle ce s'aü întâmplat in același timpü?

De se nu s'a d'at prefectul in judecată? Dar öre Ministrul Ión Ghica dat-a in judecată pe prefectul de Doljü pentru arbitrara arestare a D. GG. Stirbeiü? De ce Ministerul ce a succesü Ministerului Iepurénu n'a dat ellü in judecată pe prefectul ce a provocat rescöla de la Craiova? ș'atunci, nu trebuca oare dat in judecată și prefectul de Prahova? Negresit. Pe D. Gr. Marghiloman, fiindü că a tras in poporü; și pe D. Sc. Voinescu, fiindü că n'a tras in poporü.

2. Călca rea drepturilor municipale.

Nu s'a indicat nici uă lege pozitivă care s'o fi călcat Ministerulü.

3. Violarea legii electorale.

In lipsă d'uă interpretare a cuvin'elor din acea lege les listes seront dressés pär les soins de l'administration, guvernele convenționale aü aplicatü acestă dispozițiune după cum a înțeles'o fie care.

Pentru assemenea cestiuni, Camera s'a mărginitü a da

¹⁾ Veđf amănuntele și depeșele prefectului ș'ale guvernului, in broșura *Ministerul de la 13 Iulie 1860*, pag. 95—119, relativ la acea rescöla.

votă de blamă Ministerului Ion Ghica; iar pe Ministerul Dim. Ghica l'a absolvit; de și prin circularele s'ele, acesta luase dreptă basă listele din anul trecut, declarate de majoritatea Camerei ca viciose și ilegale; și lăsase în liste tot pe cei înscrși de prefeți în anul trecut, pentru care D. Dim. Ghica combătuse cu furie pe Ministerul acusat.

Apoi, dacă Ministerul de la 13 Iuliă merita pentru această osândă capitală sub Convențiune, ce osândă ar merita Ministerul Ion Brătianu, și chiar Ministerul Ghica — Cogălnicenu, sub Constituțiune? . . .

4. Influențarea allegerilor.

Care Ministeru a stat cu mâinele în sinu în timpul luptelor electorale? Dacă Ministerul Iepurenu ar fi merită închisorea pentru acesta, Ministerul *reteveleorū* și Ministerul *bitelorū*, ce ar fi merită?

Dacă neregularitățile, și chiar presiunea prefeților, ar trebui puse în sarcina guvernelorū, apoi presiunea unor prefeți de sub Ministerul Ion Ghica de la Oct. 1866, și mai ales violările monstruoșe, cum s'a dīsū în Cameră, alle D. Pantazi Ghica, prefetul de Buzeu, n'ar fi merită ore punerea în acuzare a acellui Ministeru? Cu tôte astea, Camera a făcutu din acesta numai obiectul unei interpelări.

Cătū pentru schimbarea și permutarea impiegaților în timpul allegerilor și allū formării listelor electorale, care Ministeru n'a usat de dreptul său? Cellū mai culpabilū, înainte de 2 Maiū, dacă acesta e culpă, a fost Ministerul Ion Ghica, cum am dovedit; asemenea și Ministerul Dim. Ghica, cum se pôte vedea din protestările Presseī ș'ale Tribuneī de la finele anului 1861.

Pentru ce dar majoritatea n'a acuzat la Decembre 1861 pe Ministerul Dim. Ghica, după cum a făcut'o cu Ministerul Iepurenu la Aprilie acelașū anū?

Răspunsul e simplu: majoritatea Camerei fiind a Con-

servatorilorū, ea nu putea blama saū accusa pe unul din capii săi, care se compromisesse pentru dînşii. Pentru ce ōre D. Ion Ghica și aliații săi din stînga nu imitară politica Conservatorilor?

Aceștia erau în dreptū a fi infuriati contra Ministerului de la 13 Iuliū 1860; căci acesta se silisse, cu paguba sa, a prepara triumful partidei liberale. Din contra, falșii liberali, cu D. Ion Ghica în frunte, dau mână d'ajutorū Boerilorū pentru a umili, a deconsidera, a strivi partidul progresist, prin accusarea Ministerului de la 13 Iuliū; ast-fel că D. Ion Ghica n'a făcut de cât a inlesni venirea la putere a Retrograđilorū, cari au provocat prin arbitrarul și incăpățănarea lorū catastrofa de la 8 Iunie 1862.

Să nu uitămū în fine că mănăstirile disce inchinate și Brâncovenesci, ne fiind secularisate la 1860, averile lor servēū a impiedica recunōșterea allegerii lui Vodă Cuza, a paralisa Unirea și reformele salutarii, ș'a conrumpe conștiința allegătorilorū. Citescă lectorul foile liberale din timpul aceia, și se va încredința de adevērū.

Terminăm cu aceste cuvinte din apărarea Ministerului acusat către Opiniunea publică:

„Majoritățile adesea au crucificat dreptatea ș'au proscris patriotismul. Numērul pōte juca un mare rolū în instituțiunile omenesci; dar dreptatea nu se numēră, ci se descopere prin lumina adevērului ș'a științei.“

Ministerul Iepurēnu a fost achitat de I. Curte de Justiție; iar *Curtea cea fără apelū*, confirmândū verdictul I. Curții, l'a absolvit asemenea, rezervându'Y numai votul de blamū, care i s'ar fi dat d'o Cameră imparțială.

D. Ion Ghica, sufletul coalițiunii monstruöse.

Am vădută în capitolul precedentă cum D. Ion Ghica, resturnatū de la putere de conservatorī uniți cu falși liberali, își dă mâna cu dênșiș spre a pune în accusare Ministerulū Iepurēnu.

Membrii din maioritaea Camerei, spre recunoscință, illū allegū vice-președinte; și ellū luptă cu dênșiș pentru paralisarea reformelor cellorū mari sociale; combate apoi Ministerulū Stefan Golescu, căruia maioritaea i dedesse unū votū de blamū sub pretestū că nu presintasse budgetulū în șepte dille, ¹⁾ dar motivulū era tolerarea manifestării poporului, în ziua de 11 Iuniū 1861, care, prin petițiunea suscrisă în câmpulū libertății, se da uă forță morală lui Vodă Cuza de a proclama unirea, ș'a întruni camerile pentru lărgirea legii electorale.

În sesiunea camerei din 61—62, când maioritaea conservatorilor votă legea de pressă și legea rurală, D. Ion Ghica n'a protestat, cum a făcut D. Cogălnicēnu, contra acellor legi prin care se sugruma libertatea pressei, și se prefăcea cultivatorul românū într'unū nomadū cu cortulū la spinare.

În fine, ca membru allū maiorității, D-sa votă dictatura ce Boierii offereau lui Vodă Cuza, după assassinatulū lui Cartargiu de la 8 Iuniū 1862, spre a'lu compromitte în ochii națiunii, creșend că Vodă Cuza este atât de simplu ca, în virtutea acelei puteri discreționale, să esecutive acea lege rurală, atâtū de fatală națiunii.

Dejucăți, Conservatori, aliați cu liberali falsi, și avend în

¹⁾ Veși debaterile Camerei din Iuniū 1861, în Monit. No. 142
144, 145.

frunte pe D. Ion Ghica, suscrie faimăsoa doleanță, citită în ședința de la 22 Ianuariu 1863.

În adresa de resturnare de la 1863, figura paragrafulu cellu cu 16 Ministere în care Domnitorul era lovită pe față; în ellu se dicea:

„Nici concursul ómeniloru n'au lipsit M. Telle; căci în 16 Ministere ce s'au succésu de patru anni au intratú toți bărbații care au uă valóre politică în țerră; și toți au eșitú de la putere fără a lăsa în urmă-le de câtú unii póte reputația lorú politică.“¹⁾

În Ședința de la 14 Februariu, după chiar propunerea d-lui Grigorie M. Sturzea, unul din corifeii coalițiunii, Camera șterge acellu paragrafú, fiind silită a recunósce că prin acelle rînduri se lovia directú Capul Statului.

Cu tóte astea, *ipocritul* D. Ion Ghica, în ședința de la 5 Februariu, se exprimă ast-fellú, în privința acellu paragrafú:

„Atât Guvernul cum și oratorii au voit sè lasse a se crede că mai allesú eú și cu D. Panu am fi isbit mai susú de Ministrii; acésta n'a fostú în cugetul nostru; și facú acésta protestare numai ca uă *formalitate*, pentru că nimeni nu póte vedea acésta în paragrafulu inermínatú.“

În ședința de la 13 Fevruarie, la întrebarea D-lui Cracte, „că la care anume Ministerú se aplică accusarea cellor 32 deputați că s'au violat *regimul Constituțional*; căci și D. Ioan Ghica a fost accusat de acésta?“

D. Ion Ghica respunde: „se aplică la tóte Ministerele ce n'au respectat *regimul Constituțional*, ori care ar fi elle.“

¹⁾ Veđi debaterile de la 5 pînă la 15 Februariu inclusivú; și cele de la 18, 22 și 26 Febr. 1863, publicate în „Monitor“ și într'ua broșură ad-hoc, în tipografia „Tribunei“ din Iași cu spesele Conservatorilor de peste Milcovú.

Un altu' Domnitor, cu mai multu' curagiū de cât Vodă Cuza, în urma acelei dolleanțe, ar fi trimis îndată înaintea Justiției toate Ministerele cari violasseră regimul constituțional, Miniștrii fiind singuri responsabili.

În ședința de la 14 Febvuarie, citindu-se paragraful din dolleanță prin care se făcea imputarea că nu s'a trimis Camerelor Constituțiunea votată de Comisiunea Centrală, D. V. Boerescu întreabă

„La ce Ministeru se face allusiune? căci și D. Ión Ghica a refusat a o trimite“

D. Ión Ghica răspunde: „n'am găsit atunci acésta oportun; dar Adunarea avea dreptu' s'o cêră; și cū atunci o damu', saū me retrăgémū“ (Ecce homo!)

D. Boerescu observă „că nu crede că D. Ión Ghica ar fi recunoscut atunci Adunării dreptul s'o cêră, dar constată că n'a dat'o.“

Tot D. Boerescu întreabă: „cui s'aruncă accusarea de falsificare a listelor electorale, de destituiri de funcționari, de atacū la libertatea individuală? fiind că toate Ministerele, și mai alesu' al D. Ión Ghica, aū fostu' acuzate pentru acésta.“

D. Ión Ghica răspunde: „se aplică la toate Ministerele; și nu mă esceptesū de locū pe mine, fiind gata a priimi totă răspunderea faptelorū melle.“

Dar atunci pentru ce se încrimina tronul? Și dacă Vodă-Cuza erea de rea credință, pentru ce D. Ión Ghica și Coalișaii săi, foști Miniștrii, n'aū imitat pe Generalul Tellu' care, cându' a vedut că Vodă-Cuza se încercă allūsa și pe D-sa, 'ya trântit demissia în nasū?

În fine, faimoșa deleanță se votează cu 52 voturi, fiind 5 contra și 50 abținuți.

Mare triumfū! Ridicolul fu completū.

Dacă Vodă-Cuza a cădut, peste trei anni, causa este că de la 2 Maiu până la 11 Febr, egalitatea și libertatea fuseseră parodiate, concessiunile patronate cu ci-

nismul ce caracteriza pe Vodă-Cuza, și cu immoralitatea ce caracteriza pe unii din Miniștrii lui 2 Maiu.

Pe la finele anului 1863, s'a publicat în fôca umoristică *Aghiufă*, (No 3. *) uă fabulă care era uă parodiă spirituală a Coalițiunii monstruoșe: ea esprima bunul simțu allu poporului, care înțelegea prin instinctu că Vodă-Cuza trebuia susținutu atunci pentru a realiza reformele cele mari sociale, reforme pe cari și Conservatorii și Demagogii aveau interesu a nu se realiza; Vodă-Cuza lovi în capu Hydra care deschisese gura fatală; din nenorocire, Heroulu se îmbătă de triumfulu seü, și addormi în brațele immoralității, unde 'lă surprinse Hydra la 11 Februarieu, sub forma Geniului libertății, când în realitate ellu, nu fu de cât Geniulu răului, cum vom dovedi în capitolele următoare.

Eată fabula în cestiune care esprime cu fidelitate intențiunile capilor Coalițiunii monstruoșe.

Lupii, Oile și Căini.

O turmă de oi grasse anii mulți s'exploatasse
De lupi, de urși și alte mari bestii sângerose;
Deci, Oile voră să și dea unu bunu păstoru,
S'assigurē alu turmei nesigurū viitorū;
Alleseră dar tôte unu căine liberalu
Care jură să fie constituționalu:
Miniștrii să guverne, fiind răspundători;
Iar Regele să dormă pe pajistea cu flori
Dar din nenorocire, în turma cea de oi
De mult se pripășisse mulți Lupi și mulți Vulpoi,

(*) De D. C. Aricescu

Deprinși ca să mănânce câte unü miellü grășiorü ;
 Acum li se tăiasse merticul Dnmnelor.
 Pe d'altă parte, câinii cei lacomi și curciți
 Erau sub privighere, ș'adesea ciomăgiți.
 Atunci lupii selbateci și cei dumesniciți
 Iși dau laba cu câinii, cu câinii cei curciți,
 Cu scopü ca să allunge pe bravul Păditorü.
 Obșteșca Adunare era pîrghia lor,
 In care s'illustrară mai mulți oratori mari :
 Oï, câinii, și lupi, și capre, țapi, vulpi și chiar măgari,
 Noi nu vom reproduce discursurile tóte,
 Ci numai pe acelea ce sunt mai însemnate!

Unü deputatü se scólă și vine la tribună :
 Era unü lupü nëprasnicü, cu códa pênă'n lună.¹⁾
 Ellü singur consumasse vr'o duoë sute oï,
 Și mieï, și capre multe, și duoedeci de boï.
 „Professia de credință venim să facem ađi :
 Sinceritatea noastră e scrisă pe obrazü, ...
 Ađi oile cu lupii își dau laba de frate.
 Unire, frați, unire pentru eternitate!
 Programa noastră este divina libertate ;
 Stindardul nostru, sacra naționalitate.
 Ce! n'audiți voi óre in codrul cellü vecinü
 In fie-care nópte unü gémëtü tristü, streinü ?
 E Ursul ce murmură ș'amenință pe oï ;
 E ursul albü, terrórea ciređilor de boï ;
 E ursul albü, cu care Tiranul s'a 'nțelles ;
 Tiranul, dicü, pe care chiar Lupii l'au alles ;
 Și astăđi ellü voiesce s'ommóre Lupii toți.
 Vassigur, nu sunt Lupii ai oilor despoți ;
 Căci oile trăiră, in pace și iubire,
 Vr'o dece anï mai bine cu Lupii 'n înfrățire.

¹⁾ D. Gr. M. Sturza.

Și dacă vre odată ai fost Lupii fatali,
 Mă credeți culpa este a Urșilor urali.
 Pe Lupi i putem ține cu câinii în respect;
 Cu Ursul nici Ciobanul nu poate ține peptu.
 Se dice că păstorul ce Noi, Noi l'am alles,
 Și a dat laba cu Urșii, cu care s'a'nțelles
 În locul lui să urce pe tron, peste unu an,
 Unu pui de Ursu terribil, unu Ursu Siberianu.
 Voiți voi dar acesta? (Nu! Nu! Toți protestăm!)
 Ei bine! Jos Tiranul! Unu Lupu să întronăm!
 Căci Lupul e unu ager și nobil animalu:
 Nu suferă să fie tratat ca unu hamal.
 Ellu vrea să fie liber; căci simte libertatea;
 Iar oaca cea smerită, ea vrea egalitatea.
 Toți știm cum că smerita și innocenta oac
 Cu finu se mulțumesc, adesea și cu paie;
 Dar câinele și lupul, crescute în libertate,
 Trăesc în libertate, moru pentru libertate.
 (O voce i răspunde: cum Lupii dece ani
 Au fost ei sclavi nemernici la Urși siberiani?)
 A fost forța maiore: căci capul cel plecatu
 Nu este nici odată de sabie tăiatu.
 Acești Lupi ne păstrară livețile bogate,
 Și astu picior de munte, și sânta libertate;
 Ei bine! Lupii astăzi sunt sinceri patrioți.
 Jos dară dictatorul! Jos câinii cei despoti!
 Devisa noastră fie Unirea și Frăția.
 O rupem cu trecutul și cu Diplomația.
 În Iordanu ați Lupii toți, toți s'au botezat...
 (O voce i răspunde: Năravul Pați lăsat?)
 Ne imputați năravul? Năravul se preface;
 Și știți prin ce minune? Nevoea, ea îl face
 Pe lupu unu fidelu cine! Noi nu voim domnia.
 Domnia e condamnată! Vrem pacea și frăția,
 (Risă mare'n Adunare) Noi vrem legalitate;

Noi nu vrem dictatura : vrem sacra libertate.
 Reprezentantii turmei, Noi suntem, numai Noi.
 Noi suntem avocații firești ai aștor oi,
 Pe care le înșală Tiranul ipocrită.
 Jos dară Dictatorul ! Am dis, și am sfârșit.¹⁾

Potăile și Lupii se scôlă în picioare,
 Ș'applaudă frenetică p'acellă oratoră mare.

Atunci cere parola ună fanfaronă copoii
 Ce trece tot-d'auna d'apărătoră de oi. ¹⁾
 „O Lupi, onore voe ! Și voe, câini colțați !
 Recunoșcința turmei voi astăzi meritați !
 De ce este ați vorba ? De scumpa libertate,
 Ce vor s'o scamotese potăile bălțate ;
 D'aceea Lupii ageri, ai noștri alliați,
 Voescă să scape turma de Lupii cei spurcați.
 Destul am fost cu toții în crudă desbinare,
 De care profitară acei cu burta mare.
 In loc ca să combatem fatala dictatură,
 Ne sfîșiam cu toții, porniți d'o neșă ură.
 Dar ce sunt Lupii ôre ? Sunt câini degenerați ;
 Sunt frați tot dintr'o mamă, și cei mai respectați.
 Ei astăzi se botésă ; ei ați mărturisescă
 Greșelele trecute ; ei dar se pocăescă.
 In ora de pericolă, când turma ă amenințată,
 Ei vină să scape turma cu inimă curată.
 Cum potă dar a i respinge ? Din contra, i salut
 Intindă lor a mea labă, și botul lor sărut. “
 Toți lupii aplaudară p'acestă șiretă. Vulpoii.
 Atunci cere parola ună bașă stegară de oi.²⁾
 „O mandatară ai turmei, al lupilor trecută

¹⁾ D. Ion Brătianu.

²⁾ D. Cogălnicenu.

Insufflă la toți frică ; d'aceea n'am crezut
 Și nu creșu vre odată că sinceri pot fi ei.
 Intrebe fie-care pe bieții mielușei. . . .
 Cine nu știe ore că lupii sunt mișei ?
 (Nu-și schimbă lupul firea ! respund vr'o (dece miei)
 Așa ! Lupul e lupul ; și oaca e pățită !
 Prin lupi nu pôte turma să fie fericită.
 Frumósele cuvinte de ađi sunt violenție :
 A vóstră libertate ascunde tiranie . . .
 Ca câinii, când și Lupii începă a lătra ei,
 E vai de biata turmă ! E vai de bieții miei !
 De unde vine rēul ce voi ađi imputați
 La Regele păstorul, la câinii devotați ?
 Culpabili sunt lupii ce cerú ađi libertate :
 De patru aní aprópe în astă Adunare,
 Tot lupii și iar lupii sunt în majoritate.
 Ca mandatarí ai turmei, ce ați făcut voi oare ?
 Lăsat-ați biata turmă în pradă și nevoi ;
 Și v'ați unit cu câinii ca să prădați pe oi.
 Și ađi, voi, lupi nemernici, când sunteți dejucați,
 P'allesul turmei nóstre voiți să'l resturnați ?
 Dar Regele e sacru. Noi vrem stabilitatea :
 Căci numai prin acésta triumfă Libertatea.
 (Aplaudă toți miei) Păstorul nostru este
 O sacră ficțiune, ce nu păcătuește.
 Nu Regele, Ministrul, ellú e răspundător.
 Ș'apoi, de e vr'o culpă, e culpa tuturor.
 Căci Regele e unul, și chiar d'ar fi Neronú ;
 Ce pôte ellú în contra a unui millionú ?
 Ne-a amăgit tiranul ! strigați neîncetat.
 De ce atunci îndată voi nu ați protestat ?
 Ca mandatarí, bugetul puteați să'l refusați ;
 Iar ca ministrii, îndată să demisionați.
 Atuncea și Tiranul, precum îl numiți Voi,
 Era să jóce danțul așa precum vrem Noi.

Nu e sinceritate: domnia o vrei toți;
 Dar turma vè respinge, fiind nisce despoți.
 (Murmure'n Adunare. Destul! Ne-am luminat)
 Mai am puține vorbe, ș'apoi am terminat.
 De vrem să fim puternici, se cade însuși Noi
 S'emancipăm îndată acelle miș de oi,
 Ce ați de lupi sunt tunse pe anu de patru ori.
 Să dăm drepturi întinse l'ai turmei pădători;
 Dar asta nu convine la Lupii cei mișei...
 Ei! bine piară Lupii, și scape bieții Mieș!
 Toți mieșii aplodară atunci p'acellu copoiu.
 Iar Căinii și cu Lupii s'amestică prin oi
 Cu scopu să le revolte prin intrigă și minciuni,
 Știind că'n ori ce turmă sunt și proști și nebuni;
 Dar Regele păstorulū pe Lupi 'i-a dejucat;
 Și oile scăpate pe Lupi 'i-au fluerat.

Ministrul Ion Ghica judecat de poetul

Bolintinenu.

Credem a face plăcere lectorilor consacrandu unu Capitoll criticeii ce D. Bolintinenu a făcut administrațiunii D. Ion Ghica, spre a se vedea și opiniunea celui mai intimu amicū allū fostulu Beș de Samos, în privința politiceii sēlle echivoce.

Eată ce citim într'unu memoriū istoricū allū D. Dim. Bolintinenu, sub titlu CUZA-VODA și OAMENII SEI, imprimatū la 1870, a patra edițiune:

„Cu câte-va dille înaintea sângelui vărsatū la Craiova, se vedură acolo mulțime de esemplare, unu fellū de profesiune de credință din partea unui fost capū de cabinetū, către allegătoriū seii, D. Ion Ghica. Era în

Craiova uă classă de arendași care dominau sub guvernele trecute, și cari erau favorați de Domni și de Miniștrii. În schimbul influinței lor, pusă în serviciul guvernului, ei erau tolerați a exploata populația rurală după domeniile ce le aveau în arendă. Acestu sistem trecu sub domnia cea nouă (a lui Vodă Cuza). Pentru același motiv Ministerul (Ion Ghica) le acordă scăderea celuilu renumit, o mare pierdere pentru Stat; dar Guvernul își aliază simpatiile acelor privilegiați, cari plătiră recunoștința lor allegând deputați pe unii din Miniștrii (între care și D. I. Ghica) ce lucraseră la efectuarea scădămentului.¹⁾

„La lucruri noi, ómenii noi! Domnulu Cuza înțelese acésta, și chieamă la putere ómenii noi (între cari și pe D. Ion Ghica); dar acestia nu îndreptară nimic; căci n'aveau principii; abia știau ce este Convenția, dar nu înțelegeau ce sunt principiile. Trebuia educație politică, instrucție politică, îmbunătățirea prin legi. Datinele se facu bune prin legi bune. Dar când cei chiemați a esecuta legile nu au datine, când cei chiemați a forma principiile nu au principii, legile nu se esecută, și datinele sufferă.“²⁾

„Din cauza nemulțumirilor ce formau nomolulul partidelor de opoziție, se născu spiritul de adaosă la cheltuelile Statulu, adică înmulțirea funcțiunilor; mărirea salariulu impiegaților fu inaugurată de Ministeriul Ion Ghica, apoi de Ministerulu Iepurenu și Cogălnicenu.“³⁾

„Chestia Polonilor lui Milcovski (la care a participat și D. I. Ghica, capulu coalițiunii monstruoase) era gravă, pusă pe tărémul diplomaticu în Constantinopole. Ea mișcă încă tótă diplomația europenă și pe Pörtă. Se

¹⁾ Pag. 31.

²⁾ Pag. 51.

³⁾ Pag. 61.

făcu propunerii pînă chiar la destituirea Domnului (ceea ce doria coalițiunea, înțellésă cu Milcovski) ¹⁾. Unele din puterile garante aveau cunoștință d'accea violare a teritoriului român. De și Polonii intraseră cu sgomotu în Bassarabia, spre a trece în Russia, și Milcovski dedesse chiar uă proclamație (tipărită în **Românul**), Guvernul nu se gîndia a le opri trecerea, când uă depeșă de la D. C. Negri din Constantinople anunță Domnului că Puterile Garante sunt înștiințate, și că interesele cele mari ale nației ș'alle tronului ceru a se opri îndată Polonii a trece în Russia." ²⁾

„După 11 Febr., D. Strat (Ministrul Cultelor în Ministerul Ion Ghica) desființă opt sute școle de sate, de și Ministerul d'atunci se pretindea amic al răspîndirii instrucției și educației." ³⁾

„După 11 Febr., când se elaboră Constituția, capi Revoluțiunii, prin D. Ion Ghica, pretinseră în consiliul de Stat trecerea în Constituțiune a art. 6, relativ la drepturile politice acordate Jidovilor. Fie care își amintesc cele întîmplante la ușa Camerei, și dărâmarea Havrei din Capitală în ziua când se desbătu acellu articolu spre a face parte din Constituțiune; și cum Camera illu înălătură. Din tôte cestiunile vitale ale nației, credem că acésta este principală." ⁴⁾

„Ion Ghica intră în conspirația călcării Palatului, attrăgînd dupe sine mai mulți ómeni de însemnătate din Moldova și Valahia." ⁵⁾

„Revoluția de la 11 Febr. dette uă proclamație: rissipa finanțelor era motivul resturnării Domnului. Indată ce resturnătorii veniră la putere, făcură nuoc concessiuni

¹⁾ Pag. 88.

²⁾ Pag. 86.

³⁾ Pag. 51.

⁴⁾ Pag. 127 — 128.

⁵⁾ Pag. 143.

și împrumuturi, ba chiar gratificații de câte două mii de galbeni ca să meargă se pledese cauza Revoluțiunii . . . Sistemul lui Cuza rămăse în vigore; și va rămănea încă; fiind că partidele n'au principii, și elle luptă numai ca să vie la putere, spre a urma sistemul de umilirea țării." ¹⁾

„Numai ómenii s'au schimbat, iar sistemul a rămas acela: un mijloc de guvernă; și va rămănea pe cât timp instrucția morală și politică nu va intra în senu nației ca să schimbe datinele, și pe cât timp nația va suferi guverne immorale." ²⁾

„Constituția a restrâns egalitatea drepturilor politice, decretată la 2 Maiu, și pusă sub ochii Puterilor Garante încă de la 1861. Până nu vor fi toți Românii alegători, ei nu vor înceta a fi proprietatea classelor. Dacă vè este frică ca Guvernul să nu facă allegerile prin gloatte, cine vè opresce a face uă lege prin care Guvernul să fie cu totul înlăturat din esercițiul allegerilor? Cine ne opresce a da poporul educația politică sau instrucția?" ³⁾

Acastă imputare nu s'aplică óre mai cu sémă D-lui Ion Ghica, care voesce a trece de cellu mai liberalu și constituționalu omu de Statu? Cellu puçin, proclamat-a D-sa inamovibilitatea în magistratură, ce este uă garanție reală în favórea libertății allegerilor și a proprietății cetățenilor?

Vom vedea în capitolele următoare falsitatea principiilor acestui omu de Statu alu României, care inspiră cu dreptu cuvânt temere chiar acellora ce vor a se servi de esperiința sa în affaceri publice, spre ajungerea scopurilor lor ascunse.

¹⁾ Pag. 156 — 157.

²⁾ Pag. 166.

³⁾ Pag. 188.

Ministerul Ion Ghica dela 11 Febr. 1866.

Eată ne sosiți la 11 Febr., când capii coalițiunii monstruose, profitând de greșellele lui Vodă Cuza ¹⁾ și de nesincera aplicare a principiilor cellor mari proclamate la 2 Mai, amăgiră pe unii din capii oștirii, și făcură călcarea dela palat din nóptea aceea, „când s'aũ acco-perit d'unũ vëllũ negru vulturii romãni, cum a dis general Florescu în ședința Camerei dela 27 Febr., anulũ corentũ. Armata însă, a adăogat general Florescu, a respins orĩ-ce solidaritate cu acei cinci saũ șese trădători.“

Intr'adevër, cu urcarea lui Carol I pe tronũ, mai multe sute de officieri aũ protestat contra acellui actũ, care a compromis onórea oștirii romãne. ²⁾

D. Ion Ghica, suffletulũ *conspirațiunii* cum o numesce însuși D. N. Blaremburg, Domnia sa determinasse pe DD. Colonelii Haralambia, Crețulescu și Călinescu a participa la actulũ din nóptea dela 11 Febr.

„Credem a putea afirma că concursulũ acellor trei coloneli illũ datorãm mai virtos *insistenței* și *conjurațiune-lor* D-lui Ion Ghica și Ion Bălăcenu, cari *singuri* reușiră a învinge *scrupulele* D-lor, făcendu'i a întrevedea *calamitățile* ce ar amenința țerra, dacă D-lor ar refusa d'a face *causă comună* cu Națiunea.“

Së cercetãm daca la 11 Februariũ, națiunea a conspirat cu cei *șese trădători*, și cari erau *calamitățile* ce amenințau țerra?

Opposițiunea din Cameră n'a fost pentru răsturnarea lui Vodă Cuza, ci numai pentru reintrarea Guvernului

¹⁾ Veđi Cuza-Vodă și oamenii săi, de Dim. Bolintineanu, pag. 120—195.

²⁾ Veđi *Trompeta* de Ia 16 și 19 Februariũ 1870 și manifesta-rea officierilor cum și 150 depeșe către Col. Solomon cu oc-casia reintrării sëlle în cadrele armatei.

³⁾ Suplimentul Ordinei, pag. 117, de D. N. Blaremburg.

pe calea legală. Capii armatei fură amăgiți de Capii Coalițiunii monstruóse că *poporul* se va manifesta în ora decisivă; astfel că unul din capi armatei, care la 11 Februariu a devenit și capu allu Guvernului, (Col. Haralambie) ar fi întrebat pe colegii sei *où est le peuple* (unde e *poporul*?) la 4 $\frac{1}{2}$ ore dimineța, când Vodă-Cuza era de mult rădicatú, și închisú într'ua casă particulară.¹⁾

Dacă după aceea Camerele au dat adesiunea lor, această a fost ca să se evite resbellulú civilú. Insusși mesagiul Guvernului de contrabandă a făcut appellu la patriotismul lor a sancționa faptulú, și a consacra ideea prințului străinú, solemn esprimată de Națiune la 1857.

Dupó aceea, municipalitățile și prefecturile s'au manifestat și elle în favórea aceleii idei, cum se manifestaseră în multe rânduri mai înainte în favórea lui Vodă-Cuza, și cum s'a manifestat cu ocasiunea plebiscitelor.²⁾

Prima datorie dar a Capilor conspirațiunii era a nu compromite oștirea; și D. Ion Ghica, care reușise a *învinge scrupululú* celloi trei coloneli, și care trece de *diplomatú*, trebuia a face ca câte-va sute de burtă-verde, avénd în capú vr'ua de ce comissari revoluționari (cari înainte de 11 Febr. privegheau mișcările militarilor) ei să facă irrupțiune în palatú, după unú simulacru de rezistență din partea gardei palatului; și ei să siléscă pe Vodă-Cuza, *cu pistolul în gátú*, a suscrie actulú de abdicare, fiind póte permis atunci Guvernului a dice în mesagiú că *abdicarea a fost doritá și cerutá de națiune*; cu tóte că, după cum i s'a observat de autorulú acesteii

¹⁾ Veđi broșura **11 Februariu 1866**, de D. N. Crețulescu pag. 4, publicată și de *Trompeta* în No. de la 4, 9 și 14 Octobre 1866.

²⁾ Veđi broșura mea **Dissolvarea Camerei**, 1866, pag. 4-6.

broșuri, la Martie 1866, în *Dissolvarea Camerei* (pag. 4) ar fi trebuit să fie ș'unu decretu în care să figureze cele trei persoane din guvernul provisoriu, după cum s'a urmat și cu abdicarea lui Vodă Bibescu, la 13 Iunie 48, care n'a fost nici aceea de bună voie.

Cu modulă acesta, s'ar fi evitat și nemulțumirea officierilor cari au creșut de datorie a protesta către Carol la urcarea sa pe tron, și manifestările în favoarea Col. Solomon, și revolta granicerilor, și mai alles scandalul produs de Căpitanul Anibal Ghergheli, prin raportul său către Colonel Radovici, și prin petiția sa către Camera, refusând a depune jurământul ce i se impunea.¹⁾

Refusul Februaristilor d'a publica corespondința diplomatică a lui Vodă Cuza, (pe care se dice că D. Ion Ghica a pus mâna îndată după arestarea acelluia) cu toate somațiunile preselei²⁾, și allegerea lui Vodă Cuza ca deputat al Collegiului IV din Mehedinți, și refusul Ministerului Brătianu d'a lăsa să intre Voda Cuza în țară, și umilirea țerei prin firmanul de recunoștere al lui Carol I, și revolta granicerilor, și propaganda ce s'a făcut și se face în favoarea fostului Domn, și în fine actele cele mari ale acestuia, din care una singură ar ilustra domnia unui Principe, acestea dovedesc în destul că nu națiunea, ci pretendenții la Domnie și la Ministerie, ci cei demascați și ingenuchiați la 2 Maiu 1864, accia, nu Națiunea, au resturnat pe Vodă Cuza, sploa-tând defectele s'elle ca individ, și concessiunile ce ellu a fost silitu a face Diplomației, care aderasse la actulă regeneratoru dela 2 Mai.

Dar să vedem daca Februaristii, în capulă căroră era D. Ion Ghica, ca șefu allu Cabinetului, au făcut să dis-

¹⁾ Veđi *Trompeta* de la 26 Ianuariu 1867.

²⁾ Veđi *Trompeta* de la 22—27 Martie, și 1 Aprilie 1866, cum și No. No. de la 2 Februariu și 26 Iuliu 1867.

pară acelle calamităţi de care D. N. Blaramberg se sileşte a justifica actul de la 11 Febr.

D. Cogălnicenu promisese publicului unû bilançu de progressul şi scăderea Statului, în fie care ramură, din ziua dela 11 Febr. 1866 pînă la 11 Febr. 1867; şi fiind că Domnia sa nu s'a ținut de vorbă, alţii s'au însărcinat cu acêta lucrare importantă, care s'a şi publicat în *Trompetta* ¹⁾, ş'apoi într'ună broşură.

Asemenea avem subt ochi *Darea de sémă de către allegători*, de autorulû acestei broşuri, în care sunt pe scurt desbatterile Camerei de la 11 Febr. pînă la 18 Martie, când Locotenença domnescă a dissolvat Camera dela 2 Mai, sub pretestulû ridicolû că a încercat a se preface în Convenţiune ca aceea din França dela 1793.

În acestû capitolû, vom examina actele Ministerulû Ión Ghica, dela 11 Febr. pînă la finele lui Mai 1866, când s'a retrasû dela putere.

Mai ânteu, în şedinça dela 12 Febr., Ministerul, prin organulû D. I. Ghica, declară „că preocuparea sa nu este a lovi în trecutû, ci numai a face ceva pentru viitorû; şi că a *intrat îndată în puterea legilor esistinşi, nefăcënduse cea mai mică modificare la ceea ce există, fără concursulû corporilor legiuitóre* (aplause prelungite). Şi orî ce se va dice în acêstă privinça, sê ştie naşunea întregă că ar fi numai iscodiri allû unor aspiraţiuni pôte înşellate (aplause).“

Vom observa în trecere că prin acêstă declarare guvernul mai ânteuî recunoştea lovirea de statû dela 2 Mai, pe care o combătusse pînă atunci, şi care fusesse calulu de bătae allû conspiratorilor.

Guvernulû linguşia apoi Camera eşită din votulû universalû, aducënd astfel ommagine lui Vodă Cuza, pe care dicea că naşunea l'a resturnat; dar guvernulû avea ne-

¹⁾ Veđi No. No. de la 26 Februariû, 9 şi 12 Martie 1867.

voe de represințatiunea țerei, ca prin ea să pótă manține ordinea, fără care țerra ar fi fost amenințată de invasiuni, sau de readucerea pe tronü a lui Voda Cuza de către cei învinși.

În aceeași ședință se numesce uă deputatiune pentru cercetarea hîrtielor aflate la Palatü; iar în ședința dela 12 Martie, fiind întrebat Generalulü Tell, unulü din membrii Comisiunii, despre rezultatul hîrtielor ce aparțin Națiunii, D-sa respunde că fiind *clae peste grammadă*, s'au regulat acelle hîrtii, formându-se unü dossarü, parafat și sigillat, ce s'a încredințat D. Dim. Sturza, ministrul lucrărilor publice. Esprimându-se dorința de unii din Deputați ca să aibă și Camera cunoștința d'acelle hîrtii, D. Tell respunde că acea nerăbdare nu se pôte satisface decât după 4 sau 5 luni.

De atunci sunt patru ani; și nici unü Ministerü, nici chiar Ministerul Ghica-Cogălnicenu, n'a publicat nici uă hîrtie din celle de domeniulü istoriei.

Cu tóte acestea, „Trompetta“, în No. de la 2 Febr. 1867, afirmă că în armoarul în care se afla Corespondința diplomatică a lui Vodă Cuza, ș'a căruia cheiă o păstra densusul, ar fi fost hîrtii despre care Vodă-Cuza dicea adesea :

„Când or vedea într'ua di Româniî lucrările mele, or „să'mi ridice statue.“

Apoi din scrisórea lui Vodă Cuza către Carol I, publicată în *Trompetta*, No. 524 (18—30 Iuniü 1867) și care menționésă de hîrtiele luate de Salvatorü, se dovedește că Cuza Vodă a fost cellü mai patriot și național din Domniî Româniî; și că chestia prințului strein avea a o resolve ellü însuși, în înțelegere, nu cu Țarul, ci cu Napoleon, căruia îi și scrisese la 1 Oct. 1865 pentru acest sfirșit. Acésta simțind Capiî conspirațiunii începură a propaga ideea că Vodă Cuza tratésă cu Russia pentru unü principe din famillia Țarilor, pentru ca să'lü discre-

diteze în ochii națiunii; iar D. Ión Ghica afirma către Deputații, în sala Conferințelor, că acea scrisoare nu există; precum și Ministru de rebel inducea armata în eror, susținând același neadevăr; uitând însă același Ministru de rebel raportul său despre starea armatei, raportul publicat în *Monitorul* de la 3 Aprilie, și prin care se constată că Vodă Cuza a lăsat 40,000 de ostași, plus 32 batalioane de miliții, plus o artilerie cu 100 guri de foc; și această armată nu putea s'o întrebuințeze Cuza în folosul Rusiei, Acela ellu ținu șapte ani atât de sus stindardul național, în cât vorbea cu trufia lui Tepeșu și Vizirului și Patriarhului.

Eată pentru ce n'a dat mâna *Salvatorilor* a publica actele diplomatice ale lui Vodă Cuza; acele acte cari dovedesc patriotismul lui Vodă Cuza; comparându-le Românil cu actele guvernelor ce s'au succedut după 11 Febr. au făcut pe mulți a dori domnia lui Vodă Cuza; dar Vodă Cuza are destul patriotism ca să facă a se realiza pe deplin dorința Națiunii de la 1857, paralizând ast-fel uneltirile ambițioșilor, consolidând naționalitatea, și preparând unitatea României.

În ședința de la 14 Febr. guvernul I. Ghica propune numirea a două comisiuni parlamentare, una pentru cercetarea stării financiare a țerei pînă la 10 Febr, și alta pentru lucrările publice și ministerul de rebel.

Deja era o comisiune bugetară în care figura și generalul Tell, și care anulasse toate creditele extraordinare și suplimentarii, contrarii legii de contabilitate; scopul guvernului, propunind numirea unei comisiuni financiare, era a elimina pe Gen. Tell din viitoare Comisiuni. Generalul Tell, deschisese ochii Deputaților, cari decisera ca ancheta financiară să se facă de către comisiunea bugetară și în care figura Gen. Tell.

Încă fiind Cuza Vodă pe Tron, majoritatea docilă a Camerei, pentru respectul ce'i insufla caracterul Gen.

Tell, îl considera ca capul ei, ca Mentorul ei; fără votul pe față, prin care Guvernul de la 2 Maiu voia a controla conștiința Deputaților; acestia ar fi votat tot d'una în sensul cuvintelor. Gen. Tell; éta pentru că majoritatea de 12 Deputați din sesiunea 64—65, după 11 Febr. deveni majoritate, recunoscându pe față ca capul ei pe Gen. Tell, și votă neconținut sub impulsunea acestui Onor. bărbat, care deveni idolul Camerei, mai ales după ce se răspândi stirea că Contele de Flandra, pe care Camerele îl proclamaseră Domn în ziua de 11 Febr., refuză Tronul României; mai toți Deputații atunci fură d'acord a proclama Domn pe Generalul Tell.

Mai mulți Deputați de dincolo și de dinco de Milcov declarară dorința acésta Gen. Tell; acesta le respunse că refuză, pentru cuvintele că convicțiunea sa este precum a exprimat'o și țerra la 1857, că numai stabilitatea prin moștenirea Tronului, în familia unui Principe le vița latină, pôte face fericirea țerei; că esperința a lovedit că rivalitățile pentru Domnie au fost cauza tuturor nenorocirilor acestor țeri, în cât n'au putut realiza nici una din reformele celle mari; că unitatea Statului român atârnă numai de la stabilitatea Tronului, care în vece ar fi ținta atacurilor tuturor partidelor, chiar dacă pe Tron ar fi un Mircea sau un Ștefan; prin urmare, Generalul Tell conjură pe Deputați, în numele României și Unității naționale, a lucra cu toți pentru realizarea dorinței exprimate de națiune la 1857.

Negreșit că membrii guvernului revoluționar, cari au tront să afe acésta dispoziție a majorității Camerei, (și între ei erau și aspiranți la Domnie, ca D. Ión Ghica, de exemplu) s'au grăbit a dissolve Camera, sub pretextul ridicol că Camera aspiră a se preface în Convențiune națională.

Venim la cestiune.

In ședința de la 18 Februarie se prezintă, între alte proiecte, și acela pentru împrumutul național de 30 milioane, din care nu s'a putut efectua nici chiar un milion, după cum se asigură.

Dacă națiunea întreagă a resturnat Regimul corupt de la 2 Mai, cum pretind Salvatorii, cum acea națiune a lăsat în izolare, a două chiar, pe Salvatori, rămânând surdă la apellul patriotic ce i s'a făcut pentru acela împrumut?

Comparând acea indiferință cu entuziasmul poporul de la 2 Mai, când milioane de lei au dat și indivizii, și comune, și districte, pentru cumpărare de arme, lectorul poate înțelege dacă 11 Februarie a putut fi considerată de națiune „ca ziua învierii națiunii române, cum zice „D. N. Blaremburg, în ală căria ajun, membrii conspi- „rațiunii, afară de D. Ioan Ghica, care de cât-va timp „încetase a veni la întrunirile noastre, erau adunați la „D. Blaremburg.“¹⁾

In ședința din 19 Februarie, Adunarea, după propunerea Guvernului, decide a se trata de urgență de către comisiunea ad-hoc proiectul pentru garda civică, care s'a desbătut și votat tot de urgență în ședințele de la 23, 27 și 28 Februarie. Esperiența a justificat temerile acellora cari susțineau, în presă și la tribună, că această frumósă instituțiune, care e de prisos într'un stat organizat, încă de la Mircea, după sistemul ridicării glótelor, va deveni în mâna Demagogilor un instrument periculos de anarhie, de și scopul ei este pađa legilor ș'a Constituțiunii, garantarea Ordinei ș'a Libertății; dar Demagogii pot preface în iatagane de Ianicieri *bainetele inteligente*.

In ședința de la 21 Febr. se tratésă de urgență, chiar în acea ședință, raportul Comisiunii relativ la timi-

¹⁾ Suplimentu la *Ordinea* pag. 117.

terea de ambasadori pe lângă Puterile garante pentru susținerea votului din 11 Febr.; cum și creditul de 300,000 lei pentru cheltueli diplomatice.

Aceste cheltueli nu erau oare o rissipă în fața crizei financiare, ș'a scopurilor de domnie ce urmăreau unii din Salvatori? ¹⁾ Nu acei ambasadori, ci Norocul ne-a scăpat de invasiuni, gratificându-ne cu Prințu strein, de și nu de *viçă latină*, cum au cerut Românii la 1857; dar acesta o consideră unii ca unu pasu spre realizarea definitivă a dorinței de la 1857.

În ședințele dela 2, 4, 5 și 7 s'a desbătut raportul Comisiunii bugetare pentru anulara celloi mai multe credite suplimentari și straordinari pe anii 1864 și 1865.

Între acelle credite figura ș'allu Băncei de scomptu cu privilegiu esclusiv, ș'allu liniei ferate Bucuresci-Giurgiu; guvernul, în marea mirare a tuturor, le-a susținut, cu multă căldură, améduoc. Generalul Tell și autorul acestei broșure au combătut energic aserțiunile *perfide* alle primului ministru, D. I. Ghica.

Cedăm parola Generalului Tell. — „D-lor, onor. D. prim Ministru a combătut lucrarea comisiunii bugetare relativă la concessiunea drumurilor de fer de la Bucuresci la Giurgiu, și a combătut'o în felul acesta. D-sa a început mai întâiu prin a dice că este ilegală această concessiune, că Guvernul trecut a acordat-o în contra tuturor legilor, în contra Constituțiunei; D-sa deci a recunoscut că această concessiune este ilegal dată. Apoi a adăogat: „Când D. Tell susține că această concessiune a fost ilegal dată, are totă dreptatea D-sa, împreună cu minoritatea Adunărei; are dreptate a combate această concessiune; însă nu este tot ast-fel și pentru majoritate. Majoritatea nu pôte să o combată, pentru că ea a votat concessiunea, prin răspunsul său la discursul Tronului.

¹⁾ Veđi *Trompeta* de la 19 Aprilie.

„D-lor, când am auzit pronunțându-se acele cuvinte de D. prim Ministru, ânima mî-a sîngerat. In adevăr, D-lor, în această Adunare a fost mai nainte o majoritate și o minoritate, și D-leu scie pentru ce; însă nu mă așteptam ca onor. D. prim Ministru să vie să ne amintescă de cele petrecute pe atunci în această Adunare. Așa dără, pentru că D. prim Ministru s'a pus pe acest tărâm, sunt și eu nevoit de a'l urma.

„D. prim Ministru dice că majoritatea, prin răspunsul ei la adresă, a recunoscut de bună această concessiune, și că acum numai pôte reveni asupra'i.

„Dără, Domnilor, noi, cari ne-am unit cu toții spre a recunósce cele făcute, nu credeam nici odată că onor. prim Ministru s'ar putea servi de maxima faimosă machiavelică *divide et impera* — desbină ca să poți domni. — Eată ce a făcut onor. prim Ministru: a voit să desbine majoritatea de minoritate; și, după mine, momentul nu e bine ales: căci, în împregiurările în cari ne aflăm, trebuie să fim cu toții uniți; nimeni nu trebuie să aducă discordia între noi.

„Acum, Domnilor, să ne punem pe unu alt tărâm. Onor. prim Ministrul plăcutu-i-a ore voturile de mai nainte ale majorității Adunării, pe care ați vine să le laude? Ertăți-mă, Domnilor, că mă pun pe tărâmulă a-cesta. Onor. prim Ministru, ca om politic, înainte de 11 Februară, n'a tunat și fulgerat în contra voturilor majorității? Nu le-a nimienicit din tôte puterile D-lui? Cumu dără astă-đi invocă acele voturi? Cum, D-lor! tot acel lucru era reu eri și astăđi e bun? Ei! D-lor, cum pôte să-i placă și displacă după întâmplare acelașu lucru? Adevărul e unul, și trebuie susținutu totu d'auna; când i a plăcut cuiva eri un lucru, trebuie să-i placă și astă-đi. . . . Negreșit, D-lor, că onor. prim Ministru scie să fie consecinte când îi vine la socotelă. Aci însă,

ca să câştige cauza, D-lui invocă votul majorităţii. Şi vă rog să nu perdeţi din vedere că eu din capul locului am susţinut că, cu ocasiunea răspunsului la discursul Tronului, nu se putea vota nici concessiunii, nici budget. Acum onor. prim Ministru ne mai dice: „D-lor, dacă nu vom recunoşce ca bune aceste concessiuni, apoi avem să fim ameninţaţi de multe procese; şi observaţi bine, D-lor, că avem aface cu capitalişti mari cari au să influenţeze puterile Europene.“ D-lor, argumentul acesta al onor. prim Ministru mi se pare că e nedrept. Onor. prim Ministr, argumentând ast-fel, a avut în privinţa concessiunelor două măsuri. Concesiunea drumului de fer şi a băncii, dice onor. prim Ministru, nu se poate strica, pentru că avem a face cu capitalişti cutare; cele alte concessiuni se pot strica, pentru că sunt oameni slabi. . . .

D. Ion Ghica, Preşedinte al Consiliului. N'amă şişă acésta.

D. Tell. N'aţi şişă aşa, dără acéstea sunt consecinţele celor şişă de D-vóstră: pentru că noi am şişă desfiinţat concessiunea *Monitorului*, şi atunci nu aţi şişă nimic, fiind că acésta concessiune nu era dată unui străin; pe ai nostri dără îi putem nedreptăţi, pe străini însă nu. Altă dreptate e pentru ai nostri, alta pentru străini. Când am făcut interpelarea Guvernului alaltă-ieri, în privinţa concessiunii dată de Municipalitate D-lui Godillot, Ministerul nu s'a opus; din contra, a propus să se numescă o comisiune ca să cerceteze pricina; ba încă a făcut mai mult, a combătut, într'un mod indirect, acésta concessiune; şi a combătut'o, să-mi permită ai 'i-o spune, într'un mod esagerat. Ministerul va spus D-vóstră că aci e necesitate, dicénd că Municipalitatea a angajat hanul Verde, hanul lui Manuc, etc. spre dărâmare, ceea ce nu o să se pôte esecuta de Municipalitate; şi cu acésta a dat ocaşiune şi onor. meu coleg,

D. Lahovari, ca să strige: „ai să dăm toporul în mâna membrilor fostei Municipalități, și să mergă a dărâma aceste hanuri.“ Dără, D-lor, nici hanul Verde, nici hanul lui Manuc, nu sunt prevădute în concessiune; pentru că ele se află de cea-altă parte a gârlei, și onor. prim Ministru a trebuit negreșit să scie acésta. Cum vedeți, eă combat concessiunea D-lui Godillot, dără o combat pe adevărul ei tărâm. Onor. Prim Ministru a combătut-o într'unu mod esagerat. ¹⁾ Așa dără concessiunea D-lui Godillot se pôte strica; dără. a altoră străini nu. Apoi, D-lor, acésta e dreptatea ce trebuie să urmeze cine-va? Ună guvern trebuie ore să aibă două măsură în mâna lui? D-lor, pozițiunea D-lui Prim Ministru într'acéstă afacere era din cele mai favorabile care pôte să fie vre-odată pentru un Ministru. Onor. Prim Ministru a fost cu totul străin de lucrările petrecute în țără acum două ani de dille, și prin urmare nu i se pôte imputa nici unul din acele fapte; D-sa dără ar fi putut să ne lase pe noi, cari am făcut lucrurile, să le desfacem. Tot ce ar fi putut însă face D-sa, ca Ministru, era de a ne dice:

„D-lor, de și nu am fost amestecat în acéstă lucrare, însă eă, ca Ministru, mă simțu dator astă-dă să vă spui opinia mea, că, stricând acéstă concessiune, pôte țără să fie în pericol.“ Ași fi înțeles pe D. Prim Ministru să se puie pe acest tărâm. Dără onor. D. Ministru, în loc de a face acésta, a susținut cu căldura cea mai mare concessiunea drumului de fer și a băncei.....

„Am dis că Onor. Prim Ministru a întrebuițat tôte argumentele cele mai puternice ca să susție concessiunea drumului de fer și a băncei, nu din punctul de vedere

¹⁾ Veđi desbaterile din Senatu în cestiunea acésta, ședința din 9 Martiu 1870. — Supplim. la Monitor No. 86 și 88.

al legalităţii ei, ci ca să vă pótă convinge pe D-v., a întrebuintat şi acest argument; a şis: „Ei, D-lor, vreţi să fie înconjurată ţerra cu zidurile Chinei?.....”

Déră nu sciţi D-v. că zidurile Chinei au fost sparte cu tunuri de către Europeani? Téra Românescă, D-lor, nu a fost nici o dată încongiurată cu zidurile Chinei; ea a deschis porţile séle tutulor străinilor; şi decă a făcut vre-o greşală Români, este că le-au deschis prea mult (aplause).“

Apoi, D-lor, bine e óre ca noi de frică să ingenuchiămú ţerra înaintea streinilor, şi când au şi când nu au drept? Astfel ne încuragiadă onor. D. prim Ministru? Sunt trist să aud din partea D-sale aceste vorbe. Înţeleg ca un individ, ca ţerra, când legile ordonă, să îndeplinescă condiţiunile ei, să respecte contractele încheiate de densus; déră nu de frică, nu prin ameninţare. Onor. prim Ministru a şis că trebuie să menţinem concessiunea, pentru că altmintrelea streinii au să ne facă nu sciú ce!..... Ei bine, D-lor, când ţera e în dreptul seú, mie nu-mí e frică de streinii ce ar veni cu baioneta să impună sleirea Visteriei nóstre în folosul unui particular (aplause).

„Reviú, D-lor, la argumetul cel mai puternic al onor. D. prim Ministru, la acela adică că majoritatea, prin votarea adresei, a votat şi acéstă concessiune.”

„Apoi D-lor, dacă e așa, majoritatea a votat şi concessiunea *Monitorului*; majoritatea a votat şi concessiunea Municipalityi; majoritatea a votat şi contractul Godillot al oştirei; tóte le-a votat majoritatea. Déră când majoritatea a venit şi a desfiinţat concessiunea *Monitorului*, de ce onor. prim Ministru n'a şis nimic? Cum de a lăsat să se desfiinţeze acéstă concessiune, fără să deştepte pe majoritate, că ea, fiind votată prin adresa la Tron, trebuia acum să o menţinem? Onor. prim Mini-

însă nu l-a păsat de concessiunea *Monitorului* care e dată unor omeni mici, ci l-a păsat numai pentru concessiunile acelea cari sunt cedate unor mari capitaliști streini.

„Ca se fiu mai lămurit, Domnilor, câtă se adaog ore care explicatîi.

„Minoritatea, prin amandamentele séle, a atacat tôte concessiunile ce am avut onóre să le menționez adinióre, și majoritatea n'a luat în considerațiune acele amandamente și le-a respins prin votul ei.

„In amandamentele minorității se menționa și despre concessiunea drumului de feră, concessiunea băncei, concessiunea Godillot și concessiunea *Monitorului*, și majoritatea a respins tôte acele amendamente; și cu tôte acestea onor. D. prim Ministru nu s'a legat de cele-alte, ci numai de aceste doue; mi se pare că n'a făcut bine onor. Domn prim Ministru; căci dacă se ia în considerațiune votul majorității, de la respunsul la adresa Tronului, apoi trebuie să se recunoscă tôte concessiunile de bune; dacă din contra maioritaea a stricat uă concessiune, apoi pôte să le strice pe tôte.

„Domni'or, cine nu scie că în această Adunare nu s'a desbătut în fond concessiunea de față? Pentru că n'a vrut ministerul a se discuta; ministerul de atunci a dis. „că „nu e astă tréba noastră, ci a Senatului; noi nu avem „de cât se facem un act de politeță; dacă sunt rele a- „ceste concessiuni, Senatul și comisiunea mixtă au să le „strice; dacă sunt niscal lucrări atingătore de budget, „când va veni budgetul în discuțiune, atunci noi le vom „cerceta bine. Domnilor, când va veni budgetul, a adă- „ogat atunci ministerul, vă rog să fiți strașnici și să fa- „ceți controlul cel mai scrupulos; dar aci nu este cesti- „unea de budgete, ci de un act de politeță. . . .”

„Acum onor prim Ministru invocă un act de politeță, ca un vot afirmativ pentru această comisiune.

„Domnilor 'mî pare foarte reu, că onorabilul prim Ministru, prin cuvintele Domniei sale, încuragiază pe streinii în pretențiunii ce nu le-au trecut prin minte să le facă. Când acești concessionari aud pe D. ministru că dice: „manțineți, Domnilor, această concessiune; pentru „că decă nu o veți manține, țerra o să fie ruinată, prin „procesele ce vor intenta concessionarii,“ întreb, Domnilor, când aud streinii pronunțându-se de Minister asemenea cuvinte nu o să fie încuragiați ca să pretindă enorme despăgubiri? Étä, Domnilor, pentru ce a'și fi dorit ca D. prim ministru să nu ia asupra sa această gâlcevă, s'o lase asupra noastră; noi am făcut'o, noi s'o desfacem. Decă susțin anularea acestei concessiunii, nu o fac din alt punct de vedere, nu o fac cu cugetul de a combate pe Ministru, *pentru că doresc a da tot sprijinul nostru guvernului, mai cu sémă în acest timp*; ci numai pentru că, în adîncul consciinței mele, cred că este ilegală; afară numai decă Dumneđeu 'mî a luat mințile, 'mî a întunecat vederile, ca să numai cunosc albul din negru; și în acest cas numai sunt trebuincios, țerrei mele, trebuie să mă ducă să mă pocăesc. Érä dacă nu 'mî-a luat Dumneđeu mințile, decă credeți, și d-vóstră ca mine că aceste concesii suntú ilegale, sfărîmați-le; ca să se învețe minte toți Ministrii trecuți și viitori, cum trebuie să dispue altă-dată de averea Statului ce li se încredințedă.

D. Ión Ghica Președinte al Consiliului. Explicând cuvintele salle ce au fost produs un urét efectú asupra Adunării, dice între alte repetiri și acesta:

„Cari au fost, Domnilor, divisiunile ce am vrut să puiú între d-vóstră? Oare când am dis eu că Camera a dat un vot, aruncat-am eu prin această divisiune între d-v.? În consciință, dice D. Tell: plăcuta óre d-lui Ministru actual voturile Adunării trecute? Nu; atunci de ce dără

‘i plac astă-dî? Ei, Domnilor, când guvernul a vădut mai multe onor. persóne, preocupându-se că actul de 11 Februarîu nu are alt scop de cât resturarea celor ce s'aũ făcut de la 2 Maiũ incoa, am ținut o conferință secretă la Minister, la care a luat parte și D. Tell, și acolo am declarat că scopul Guvernului nu este a veni să dărâme nimic din ce s'a făcut prin Adunare și după canónele legilor (șiretul).

„D-lor, când a fost a se vota ș din adresa Tronului relativ la acéstă cestiune, D. Boerescu, actualul raportor, v'a dis d'atunci: „Pentru numele lui D-deũ, nu votați acest paragraf măcar, pentru că acest paragraf „consacră concesiunea!“ D-v. însă 'l-ați votat. Vă rog să nu credeți, D-lor, că spuindu-vă acésta, eu aș voi să pun desbinare între D-v.

D. C. Aricescu are parola.

Domni Deputați, care sunt argumentele cu care susține Guvernul creditul în discuțiune?

Se potũ reduce la trei, principale:

1. Consimțimântul Camerei în adresa către Tronũ, în privința concesiunei căii ferate.
2. Considerațiunii politice, ce potũ face din cestiunea în desbatere o cestiune internațională.
3. Despăgubirii mari, ce ar fi în dreptũ să reclame concesionarii de la Stat.

La primulũ argumentũ respondem:

Dacă Guvernul se baséză pe adresa către tronũ, unde figurédă paragrafulũ prin care Camera mulțumește fostului Domnũ că a concesũ acea linie ferată, apoi să ne fie permisũ și noẽ a ne basa pe desbaterile ce le-a provocatũ acelũ paragrafũ, și cari urméză a fi luate în considerațiune; fiind că, din esplicările date cu acea

ocasiune, se va convinge însuși Guvernul în ce sens a votat fosta majoritate acelui paragraf din adresă.

Fosta minoritate, în amandamentul relativ la concesiunea căii ferate de la București la Giurgiu, a spus că acea concesiune este isbită de nulitate, fiind ilegală și onerată pentru tesaur. Onor. D. Boerescu a spus, în ședința de la 8 Ianuariu:

„Afară de călcările de legi, acest drum costă aproape de 80 milioane lei; și dacă onor. majoritate va încuviința paragraful din adresă, relativ la acel drum, prin acesta chiar va vota împrumutul de 80 milioane.“

Atunci, mai mulți oratori, ce susțineau adresa, și însuși Guvernul, ca să liniștescă pe onor. fosta majoritate, au dat următoarele explicații.

Mai întâiu, onor. D. Voinescu, raportorul Comisiunii însărcinată cu răspunsul la mesajul tronului, a spus, chiar în raportul său, citit în ședința de la 3 Ianuariu trecut:

„Tote acele delapidări și ilegalități au să se reviușcă de Cameră, cu ocasiunea cercetării bugetului; și câte se vor găsi rău făcute, Camera este absolut în drept a le refuza Guvernului.“

Tot în acea ședință a mai adăugat onorabilul D. Voinescu;

„Faptele relative la țifre sunt toate cestiuni de buget. Comisiunea bugetară, ce se ocupă cu seriozitate și scrupulositate, ea este în drept a veni cu toate creditele, și a le supune onor. Adunării; și dovedindu-le ilegale, cine o împiedică a le refuza, precum și concesiunile pe care le va crede păgubitoare interesului tesaurului?“

Apoi a venit onor. D. Cociu, și a spus, tot în ședința aceea:

„D. Boerescu să nu uite că, pentru cercetarea creditelor, este comisiunea bugetară, care încă nu și a depus lucrarea sa. Dacă ne am pronunța noi acum asu-

pra acellorū credite, lucrarea comisiunei, n'ar deveni óre de prisos?"

În fine, chiar onor. D. Ministru de esterne disse, în numele colegilor ōi, în ședința din 4 Ianuariu:

„Ce necesitate ar mai fi, D-lor, a se institui comisiuni într'o Cameră? Pentru ce s'a instituit Comisiunea budgetară? Pentru ce onor. Adunare a însărcinată aceea comisiune ca să ia semmele de la Guvern? Cu scopul ca să se arate Adunării descoperirile făcute, și onor. Cameră, *suverană în acésta*, să hotărască“

Atunci onor. fosta majoritate, liniștită, a votat ō paragraful din adresă, ca un ō simplu zct ō de politecă.

Însu-și fostul ō Domnitor ō, respundând Camerei, cu ocasiunea presintărei responsului la mesajul ō Tronului, în ziua de 16 Ianariu, a dis ō:

„La discuțiunea budgetelor ō, aveți un câmp ō întins ō pentru activitatea D-v.; acolo *controlul ō D-v., cu osebite, pôte și trebuie să se eserse.*“

„E ō mă voi ō bucura vedându-vă că cercetați, cu cea mai mare îngrijire, anevoințele și închipuirile țerei; și că constatați, cu cea mai scrupuloasă luare aminte, întrebuintărea banilor ō publici.“

Dar dice onor guvern ō:

„Nu e mai puțin adevărat ō că Camera a votat ō acelle concessiuni în adresa Tronului: căci se dice acolo curat ō, că Camera mulțumește guvernului Măriei-Telle fiind-că a concedat ō acelle concessiuni etc.“

Las ō să răspundă guvernului onor. D. Boerescu, a căruia autoritate a invocat ō însuși guvernul ō în ședința de la 5 corent ō.

În ședința de la 8 Ianariu, onor. D. Boerescu a dis, în privința acésta:

„Voturile nōstre nu devin ō legi de cât numai atunci când ele vor fi *îmbrăcate cu formele cerute de Constitu-*

fiune, când adică vor fi provocate printr'un proiect, promulgate și sancționate de Domnă.

Să nu uitați încă, D-lorū, că contractulū aceleī concessiunī, ca și creditulū relativū la dānsa, aū fostū date înainte de votarea adreseī. Astfelū, concesionarulū nu se pōte justifica, pentru a menține contractulū, saū a pretinde despāgubirī, cu paragraful din adresă, relativū la concessiunea liniei ferate în cestiune.

Vedeți dar, D-lorū, că primulū argumentū alū guvernulū, pentru susținerea creditulū în discuțiune, nu este întemeiatū; prin urmare, onor. membrii din fosta majoritate potū vota, fără scrupulū, fără temere d'a fi taxați de nelogici și neconsecinți, pot vota în liniște anularea creditulū.

Venimū la alū duoilea argumentū: la considerațiunile politice, ce pot face din cestiunea de față o cestiune internațională.

Onor. commissiune budgetară v'a spus adī, în raportulū seū, că esplicările date ieri de onor. guvernū, în această cestiune, nu sunt de natură a îngriji Camera. Ni s'a cerutū secretulū în privința acēsta; ilū voiū păstra.¹⁾

Dar să ne fie permisū a discuta celū puțin cuvintele de *questiune internațională*.

S'a dis, Domnilor, într'una din ședințele trecute, că aceī concesionari sunt fōrte influinți. Se pōte. Inșă, una din doē: Ori politica Europei permite adī Puterilor garante a deslega, în favōrea nōstră, cestiunea ce sunt chieste a esamina la Paris; prin reprezentanții lor, saū nu le permite. În ambele casuri, înriurirea acelor influinți banchieri pōte ca modifica decisiunile Inaltulū

¹⁾ Comunicările confidențiale ale D. Ion Ghica, în conferința secretă de la 6 Martie, aū fost reclame și adreso dela Consuli recomandānd reclamele concesionarilor sprijinīti de Guvernū.

Areopagă? Nu! Affirmă acésta, pentru onórea Areopagului.

România, Domnilor, este cheia Orientului; și interesul Europei este ca acésta cheie să n'o possede nimeni: căci, precum a disă ilustrulă captivă de la Santa Elena, cine va posseda Provinciile dunărene, va posseda Constantinopolul; și acela va fi stăpână peste tótă lumea; așa dar, aurulă tuturor banchierilor din lume nu pôte ecuivala cu poziția noastră geografică, prima garanție a naționalității noastre; a doua garanție este patronagiulă a șapte puteri mari, cu *interese diverse*; voiă adăoga o a trecea garanție, nu mai puțin valabilă: *attitudinea noastră, ca națiune matură și demnă*. Astfelă dar, mica noastră țerră se pôte crede ađi tot așa de tare, stând în legalitate și în ordine, ca celle mai tari puteri, având a juca curând un mare rolă în echilibrulă europeană.

Acésta este opiniunea mea, pe care o suppuă cu respectă la aprecierea On. Camere.

Așa dar, pericolele invocate de Onor. Guvernă, în cesțiunea de față, le putem privi ca pericole imaginare; și, ca ast-felă, elle nu pot nelinisci pe onor. Adunare, ce urmédă a avea consciința demnităței selle, ca representațiune națională.

Venimă la ală treilea argumentă, adică: la despăgubirea ce ar fi în dreptă a reclama concessionarul, în cas de anulare a concesiunei decretată ilegalmente.

Mai întâiă voiă observa, D-lor, că acea despăgubire, după calcululă făcută de bărbați competenți, este fôrte mică în comparațiune cu enormele sume ce ar accorda Statul, în casul când s'ar menține concesiunea.

Să presupunem însă că despăgubirea ar fi enormă, cum s'au dis de sprijinatorii concesiunei; cine o va plăti? Negreșit, aceia cari au dat acelle concesiuni, contra legei și în paguba fiscului; căci este drept, D-loră, că, dacă

D-lu Majoru Liebrecht șede ađi la închisore, pentru risipirea banilor publici, și urmésă a întorce Statuluŕ banii luați cu modul sciut, apoi cu atăt mai mult urmésă ca Miniștri culpabili să dea banii ceruți de concesionari, ca despăgubire; și totu pentru același cuvântu, urmésă a fi și D-lor dați în judecată. — Și ne mirămă cum onor. Locoteni ță, care guvernă în numele lui Filip I, n'a datu încă în judecată pe acei Miniștri, în virtutea art. 15 din Convențiune? Ceea ce n'a făcutu Guvernul, să sperămă că va face onor. Cameră, totu în virtutea art. citat?..

Asemenea esemplu, D-lor, ar avea cel mai fericit rezultat; adică, respectul legilor și economia banilor publici de către tóte guvernele viitoare. ¹⁾

Dar ni se va observa că averea foștilor Miniștri nu póte fi îndestul pentru despăgubirea pretinsă de concesionari. Atunci, D-lor, Națiunea, ca să scape de un rêu mai mare, facă și acestu sacrificiu: plătescă ea restul despăgubirii către influinții concessionari.

Nu pot admite presupunerea unora ca șapte puteri, cari ne au garantatu autonomia, să consimță a ne impune cu baioneta plata sumelor fabuloșe de despăgubire pretinse de concessionari.

Ei bine, D-lor, chiar în cazul acesta extremu, de câtu a ne sinuccide singuri, uccigă-ne protectorii noștri, fiind că am voit a pădi legalitatea și a economisa banii publici. — Vom dice atunci cu acel Rege al Franței: „Totul e pierdut, afară de onnóre!“ Vom cădea sugrumați de Europa oficială, în applauzele Europei democratice. Dar, nu! acesta este o simplă ipotesă. Puterile protec-

¹⁾ Dacă s'ar fi făcut acellu esemplu, Ministerul Ion Ghica n'ar fi contractul Imprumutul Oppenheim cu 21 la sută, nici Ministerul Ion Brătianu n'ar fi dat concessiunea Strussberg cu 270 mii franci kilometru și fără caietă de însărcinări.

tóre vor ține cont de misiunea noastră, care este dreptatea, legalitatea și economia: treime sacră a unei Adunări naționale.

Termin, D-lor, invitându-vă, pe Domnia-văstră, din fosta majoritate a acestei adunări, a anula, d'impreună cu noi, fosta minoritate, creditul de . . . 1,114,158 lei, pentru cuvântul spus în raportul onor. Comisiunii budgetare; și cu ocaziunea acésta, mă simțu datoru a mulțumi acestei onor. Comisiunii care a bine a meritat de la noi și de la patrie; fiind-că și a făcutu datoria în consciință.

Să anulămă, D-lorū, creditul în discuțiune; căci altfelū, ca să fimū logici și consecinți, priimind acestu creditu, urmédă a le priimi pe tóte; și dejă am anulat creditele relative la concessiunea Monitorului.

Să nu uitămū, D-lorū, că tocmai aceste concessiuni, pe care le patronédă ađi Guvernulū, a fostu picătura ce a făcutu să deborde vasulū abuzurilorū și alū ilegalitățilorū guvernului căđutū! Aceste concessiuni aū fost principala causă a destronărei fostului Domnitorū.

Să ne facemū datoria, D-lorū, pentru onórea Camerei, pentru demnitatea națională, pentru moralitatea publică.

Am disū (aplaude).“

În fine, în ședința de la 7 Martie, anularea creditului în discuțiune fu adoptată de on. Cameră c'o maioritate de 71 voturi de membrii presinți, fiind mulți absinți la ora votării. . . .

Întrebăm: în urma votului Camerei de la 7 Martie ce a făcut guvernulū? A anulat concessiunea Godillot, relativă la contractulū Municipalității, după cum atestă Monitorulū No. 61 ¹⁾; a anulat concessiunea Monitorului,

¹⁾ Veđi desbaterea din Senat de la 9 Martie 1870, în Suplim. Monit. No. 86.

după cum constată Monitorul No. . . ; dar celelalte concessiuni, anulate de Cameră d'odată cu aceea a Monitorului ș'a D. Godillot, sunt încă în ființă ; și, ce e mai grav, fără a aștepta votul Senatului, în privința Concesiunii Băncei, încă de la Februarie, D. Ministru de finanțe recunoște indirect această concessiune, în raportul său No. 4981, prin care supune la sancțiunea Inaltei Locotenențe Statutele societății anonime, sub titlu *casă de comerț*, care se și incuviințedă de Locotenență prin decretul No. 230 din 21 Februarie; publicat în Monitorul No. 42. ¹⁾

Nu putem termina mai bine cestiunea concessiunilor, decât reproducând un pasaj din discursul D. N. Crețulescu, relativ la despăgubirea de 5 mil. cerută de Godillot pentru anularea contractului cu Municipalityea, discurs ținut în ședința Senatului dela 9 Martie, anulu corentu, și care a fost cu adresa D. Ion Ghica:

„Onor. D. Ion Ghica a vorbit de toate concessiunile în fața cărora s'a găsit guvernul dela 11 Febr., concessiuni cari a dis. D sa că adusese, „nemulțămire în popor.“ Admit pentru un moment că acele concessiuni au fost de natură a „exaspera poporul“; dără să vedem ce a făcut guvernul acela după 11 Febr. pentru a satisface poporul? A anulat concessiunea drumului de fer d'aici la Giurgiū, care s'a dis că era onorōsă pentru țerră, și a introdus modifițauni cari în loc să satisfacă pe popor, a satisfăcut pe antreprenor și a adus pagubă țerrē; căci D-vōstră, cunōșteți, că după convențiunea primitivă, acest drum de fer trebuia să mērgă până în mijlocul Dunărei la insula Ramadan, care aducea mari înlesniri

¹⁾ Cu toate protestările Comercianților și meseriașilor; veđi petiția cu 200 semnături contra Băncei, publicată în *Trompeta* dela 24 Februarie 1866.

atât pentru comerț, cât și pentru voiagiori, și cele mai multe cheltueli și lucrări de artă era să se facă acolo; acolo era să cheltuască concessionarul mai multe milioane pentru facerea lucrărilor de artă după convențiunea din urmă; drumul de fer s'a oprit la bariera Giurgiului¹⁾. Al 2-lea, concessiunea prevedea că drumul de fer să se predea Statului în 22 de luni; la anul 1867, după convențiunea modificată de guvernul de la 11 Febr., s'a prelungit predarea până la 1869 și țerra a pierdut două ani de exploatare. Al treilea, anuitățile urma să se plătească în termen de 16 ani, de vreme ce prin convențiunea din urmă s'a fixat termenul de 10 ani, și nu cred că se fiă tot una pentru țerra ca această datorie să se plătească în 10 sau în 16 ani.

„D-lor, s'a anulat împrumutul Zarifi, la care eu n'am participat de loc, căci acel împrumut s'a făcut sub ministrul D. Bosianu. Ei bine, D-lor, fără a intra acum să cercetez decât convențiunea făcută cu Zarifi a fost în adevăr un împrumut, sau o simplă transacțiune, prin care Zarifi se însărcina să despăgubescă comunitățile locurilor sfinte, tot ce știu este că anulându-se acea convențiune, și cestiunea monastirilor rămânând neresolvată nu știu decât mâne, poimăne când se va rezolva, când călugări greci vor cere despăgubirea ce li se cuvine (căci ei negreșit n'o să renunțe), nu știu dic cum o să plătească țerra. S'a dis aci că concessiunile a adus nemulțămire în popor, dără gânditus'a D. I. Ghica la nemulțămirea poporului când a făcut împrumutul Oppenheim în modul cel mai oneros pentru țerra?

¹⁾ Acesta privește pe Ministrul Dim. Brătianu, care a păgubit Statul cu 80,000 de galbeni; fiind că, prin reducerea celor trei kilometre, nu s'a scăzut și prețul celorlalte 70 kilometre, fiind date D. Barclay 193.000 franci de kilometru tocmai în vederea lucrărilor costisitoare ce erau să se facă p'acello trei kilometre. — Vezi dezvoltarea acestei cestiuni în *Pressa* dela 19 Martie 1869.

„D. Ion Ghica. Și D-ta erai să 'l faci.

„D. N. Crețulescu. Eă atunci contractasemă imprumul cu 12% și era lucru săvărșit, și D-văstră mi se pare că nu l'ați făcut cu 12 la sută. Gănditu-s'a asemenea cei de la guvern la nemulțămirele poporului când s'a dat concessiunea Strussberg și Offenheim cu prețuri așa de mari?”

Daca Camera de la Martie 1866 a găsit cu cale a anula concessiunea Godillot, fiind dată ilegal, și daca guvernele după 11 Febr. au găsit cu cale a se despăgubi Godillot cu 5 mil. franci, pentru mașinele și clădirile dela Tirgoviste, și alte cheltueli făcute de concessionar, pentru ce oare acele guverne n'au luat cel puțin măsură a întreține acele mașine și clădiri, cari costă pe Stat 5 milioane?

D. General Florescu, cu ocasiunea esbaterii bugetului Min. de resbellă, a cerut în ședința Camerei de la 27 Febr. espirat, 200,000 fr. pentru punerea în mișcare a mașinelor din prima secțiune a arsenalului din Tergoviște, cari dela 1866 au ramasă părăsite; de și erau menite a îndestula trebuințele armatei, ș'a servi încă de basă industriei naționale.

„Ce s'a făcut cu acellă arsenală? întrebă D. General Florescu. Millioane dacă în mașinele și instrumentele accellea, ce nu producă nici ună folosă, pe când numai secțiunea rotăriei ar fi fost ună isvoră de bogăție publică 1).“

Eată dovedit că Salvatori n'au avut de scopă decât numai resturnarea lui Vodă Cuza, și nici de cum desființarea *sistemăi fatale*, care a continuat și după 11 Febr.

1) Veđi ședința Camerei de la 2 Martie 1870, unde s'a demonstrat folosele imense ce ar fi addus Statului acellă stabilimentă chiar daca s'ar fi continuat Incrările ca meșteri streini, în profitul Statului.

Eată dovedit că Salvatoriî n'au fost decât *destructori* a tot ce a lăsat bun 2 Mai.

Venim la lucrările Camerei dissolvată la Martiū 1866.

În ședința de la 12 Martie se începe desbaterea bugetelor; și'n aceea ședință se votésă bugetulū consiliulū de Ministriî, allū Consiliulū de Statū ș'allū Ministerulū de esterne. La finele ședinței, onor. D. Tell dīce: „Sperū, Domnilor, că pēnē Sâmbătă toate bugetele vor fi votate, dacă și Onor. Guvernū ne va înlesni acéstă sarcină.“

Dar Guvernulū tace; căci cugeta a dissolve Camera.

În ședința de la 14 Martie, după votarea bugetulū Ministerulū justiției, comisiunea bugetară, simțind nevoa, ca și Ministru lucrărilor publice, a reorganisa acestū Ministerū, din cauza abuzurilor înrădăcinate acolo, comisiunea bugetară, înțellésă cu D. Ministru, propune prin organul Onor. D. Tell, a'î da țifra de 12 milliōne, ca se refacă singurū bugetulū, pe care 'lū va adduce apoi spre confirmare înaintea Adunării; și Camera votésă conclusiunile raportulū Comisiuniî.

În ședința de la 15 Martie se desbate bugetulū Ministerulū de interne. D. Ministru respectivū, căutând pricină de cértă, se silește a provoca crisă ministerială, cu ocasiunea țifrei de 110,040 lei relativă la personalulū serviciulū sanitarū din Bucureșci și Iași.

În ședința dela 16 Martie cōtinue desbatterea aceluiași bugetū; și în privința țifrei menționate de 110010 lei, D. Ministru de interne își permite, din chiar senin, a dīce că *va pune capătū situațiunū*; cuvinte ce le repetă de două ori.

Tot în acéstă ședință, Guvernulū presintă proiectulū pentru amânarea aplicării legiî prin care, în urma unuy recesementū generalū, se lăsa asupra Comunelōr pe cincī anī perceperea impositelor directe; lege adoptată mai în unanimitate de Camere, după 2 Mai, promulgată ș'ap-

probată de toți, ca cea mai practică ș'avantagiosă, ș'a căria aplicare avea să fie la 1 Iuliu 1866.

Ei bine! Guvernul revoluționar, o anulésă, continuând a merge pe vęgașele în care vę am înomolit, și dovedind gelosie, saũ prostie, saũ mai bine spirit de distrugere.

În ședința dela 17 Martie, fiind în desbaterre bugetul Min. Cultelor, Gen. Tell dice:

„Domnilor, ați vędut ieri că Onor. D. Ministru de interne, în discuțiunea bugetului Ministrului Domniei-salle, ne a amenințat, dicënd că va ști să pue capët acestor lucruri. Eũ n'am înțelles alt ce va decât că Domnia-sa ne amenință, și că voesce a dissolve Camera. Domnilor, ați avemũ timpulũ să vorbim tot ce putem vorbi. A se dissolve Adunarea, fără mandatulũ Domnitorului nostru, este o ilegalitate; și fiind-că e vorba de dissolvarea Adunării, noi protestãm. (Voci: protestãm! sgomot).

„Acum, Domnilor, după ce ne am făcutũ datoria, și am protestatũ, remâne ca Guvernulũ să facă ce va voi. Când va veni cu decretulũ de dissolve, noi ne vom supune: căci mai nainte de tôte, suntemũ datorĩ să dãm tot concursul nostru guvernului ca Adunare legală întru menținerea ordinei în țerrã; căci numai prin ordine putem spera realizarea dorințelor nóstre.

„Domnilor, să dãm probã că vrem să manținemũ ordinea, și se facem declarațiune onor. D. Ministru că din partea nóstrã, nici nu am căutat *gileva*, nici nu o căutãm; și dacã discutãm legi, bugete, le discutãmũ cu demnitatea independenței nóstre, cu sângele rece ce se cuvine să aibã mandatarilũ Națiunii.“

In fine, în ședința dela 18 Martie, nefiind încă terminatã desbaterrea Budgetelor, Guvernulũ dissolve Camera sub pretestulũ arãtatũ la începutulũ acestui capitolũ.

Astfel Camera aceea atât de docilã Guvernului din

causa votului pe față, când nu avu a se mai teme de Dictatorul care o numisse, deveni uă Cameră liberă, realizându-se astfel profeția D. Bolliac, care în *Buciumul* dela 5 Decembre 1864, protestând contra violării conștiinței allegerilor de atunci, dicea :

„Trebue să spunem francamente că parodia care s'a făcut votului universalu de către spiritul reului, a covârșit totă paciența noastră; nu desperăm însă, pentru că credem în geniul care protege pre Români și țerra lor. Dintr'ună rea procedere, va eși unū rezultatū bunū; din împilare va eși libertatea, din strivire va eși independința. Toate silințele ilegale spre a scôte uă Cameră servilă, avem convincțiunea profundă că au dat Camera cea mai independinte care a avut vr'ădată România.“

În urma acestei protestări energice, D. Cogălnicenu suprimă Buciumul prin decretul dela 6 Decembre, demnū de dictatorul dela 2 Mai.

Românul dela 2 Martie 1869 ca să justifice dissolvarea Camerei dela 18 Martie, susține că puterile garante celle ostile, cari formésă majoritatea, cugetau a cere elle însăși dela guvernū dissolvarea acellei Camere; și că trebuia prin urmare, scăpată demnitatea țerrei dejucând scopurile lor viclene.

Dar atunci pentru ce s'a întrebuintatū mijloculū *iesuticū*, că Camera pune *pedicū* Guvernului, și *șintésă* a se *preface* în *Convențiune națională*? Nu era mai bine uă înțelegere prealabilă între Guvernū și Gen. Tell, care a legitimat Revoluțiunea în ziua de 11 Febr., dicend că *Capil ei au bine meritat della patrie?* (sic). Trecutulū și caracterulū Gen. Tell trebuia să însuffle destulă încredere; căci bărbatulū acesta d'ar fi fost mai puțin patriotū, ar fi fost așī Domnū, cum am dovedit; ba încă ar fi putut resturna pe Capil Revoluțiunii, puțin după 11 Febr. cum i s'a propus de unū din bărbașii de statu dela 2 Mai, și de D. Bălăcenu la 1868; dar Gen. Tell

a pus patria înainte de toate. Salvatorilor le trebuia uă Camera docilă, căci se temea de Camera ce lucra după impulsione Gen. Tell, ce devenise uă forță, și care credea că va fi alles Domnă. Eată adevărul, în totă simplitatea lui.

Venim acum la circulara D. Ministru de esterne, Ión Ghica, către agenții puterilor garanți,¹⁾ și la mesagiul prin care a deschis la 28 Aprilie Adunarea disă *Constituantă*: două acte prin care Salvatori s'au silit a justifica călcarea de la palat, aruncând *noroiu* asupra Ministrilor lui 2 Maiu.

D. N. Crețulescu într'uă broșură ad-hoc²⁾ a analizat acele două acte, din care estragem cele următoare:

I.

„Atât în circulara ministrului trebelor din afară, de la 20 Februaru, către agenții puterilor garanți precum în mesagiul de la 28 Aprilie să dice: că, *„nemulțămirea era generale și că națiunea se simțea umilită și desonorată înaintea Europei, că uă resturnare nu se mai pute inlătura, că ea era dorită de toți; că Românii, popor și armată, toți se afla setoși de a scăpa țerra de uă stare de lucruri uccițetore.”* Care popor, care armată, simțea în *unanimitate* atât de multu injosirea țerei? Nu găsescu de câtu vre uă 15 foști ministri cari s'au succedat la putere, rînduri-rînduri, sub Vodă-Cuza, și cari au fostu capi călcării, și câți-va officiari din garnisona Bucurescilor. Poporul n'a avut cea mai mică cunoscință despre călcarea palatului din nóptea de 10 spre 11 Februaru? . . . . .

¹⁾ Publicată în „Trompeta“ de la 27 Martie 1866.

²⁾ Intitulată 11—23 Febr. 1866.

„Bieții soldați și oficialii, n'au avută nici ei idee despre acesta, cândă vre-ură două-trei șefi ai loră îi scóseră din casarme, și îi condusseră pe la 3 ore din nópte pe piecele Bucúrescilor? . . . . .

Déca in adevărú, autorii lui 11 Februariú erau convinși de acea ură, de acea desperare, de acea indignațiune a poporului și a armatei, pentru ce să se ascundă in intunericulú noptii, și să nu se pună din contra la lumina sórelui in capulú acellui poporú, să-i dirige miscarea și să facă ură revoluțiune? Cum, ómenii conservatori, bărbații ai ordinei, se cobórá la miqlóce pe carilegile, morala publică și istoria le a osínditú purerea și le a privitú ca acte numai a resturnătorilorú de meseriă? Cum ómenii de Statú aú pututú să uite péné intr'atata respectulú datoritú simțiméntului militariú și să mérgă a povățui pe ostași să facă ură asemenea faptă? Cum bărbații ai ordinii aú pututú să compromită armata cândú n'avea trebuință de asemenea miqlóce, căci, dupe disa lorú, țera întrégă era la desperare? Déră autorii călcării sciaú pré bine că, cu tóte nemulțămirile ce erau in țerră, și sunt astăzi și mai multú de câtú atunci, ca in orí-ce epocă de transformare radicale, cândú chiar classile societății in favorulú cărora s'aú operatú reformele nu potú appreția spiritul altorú réforme și suffere, și cândú singurulú isvorú de bogăție allú țerreii nóstre, produțiunea pământului, se află cu desăvârsire secată din lipsă de recoltă in trei ani d'a ríndulú, si acesta la unú gradú astfelú incátú ură mare parte a țerreii se află in cea mai mare miseriă; autorii călcării, dicú, sciaú pré bine din esperiență, că nu potú isbuti a face ură revoluțiune, căci poporulú român de felulú lui urasce resturnările; poporulú românú, prin instinctulú său, prin bunulú său simțú, scie să apprecieze impregiurările și gréua epocă de tranșițiune ce străbătemú. Ore nu este totú acellú instinctú, totú acellú bunú simțú allú Románilorú care in díoa de 11 Februariú ne

a feritū de unū resboiū civile și de tôte calamitățile ce s'ar fi urmatū, déca aceia cari, chiar în acea zi de 11 Februariū, puteau la rōndulū lorū să resiste autorilorū călcării, nu arū fi preferitū să se țină în lături și să lase tōtă respunderea assupra autorilor complotulū?

„Nota Ministrulū trebilor din afară de la 20 Februariū, printr'unū șirū de frase puțin parlamentarie, aruncă cu profusiune assupra ómenilor guvernulū trecut mai multe incriminări.

„Eū nu mă voiū ocupa de frase; elle, când nu sunt justificate, devin calomnie; și calomniele se întorc pêne în fine assupra celor ce se servū cu dēsele. Voiū cerceta însă unele din câte-va allegațiunī și apprețuirī coprinse în acea notă.

„Se pretinde că lipsa capacităților din consiliulū fostulū Domnū făcuse ca guvernarea să fie din celle mai injositoare. Aci autorele și collegiī seī sunt pré modest pentru sineși, căci capacitatea D-lor a fost mai de multe ori chieimată a președé la consiliile și la actele Domnului resturnatū; . . . și pe rōnd aū fost date jos de partitele camerelor în numele cărora se credeaū ei în drept a adjuge la putere. Cređ că n'ar fi de prisos a enumera aici câte-va din actele acestor capacități, și a aminti că unil aū întocmitū budgete alle cărora cheltuele covērșau cu multū veniturile țērei, și meritulū cărora sta în deficitulū ce elle presentau. Ast-feliū s'aū vėđutū ministrii la 1860, sub președința d-lui I. Ghica, urcândū cifra budgetulū, numai pentru țērra Romānescă, de la 43 milliōne d'uađată la 100 milliōne; pe când budgetele ambelorū țērrī unite, în urma totorū reformelorū ș'a creațiunilorū, cu anuitățile lucrărilorū publice, cu anuitățile împrumuturilorū effectuate și proiectate, cu fon-

derie de tunuri, cu vapore de resbellu, cu uă armată induoită, cu unu arsenalu de 200 mi pusce, se urca la summa de 160 milliöne. Și deca vomu examina ce creațiunı se proiecta prin budgetul de 100 milliöne al D. Ion Ghica, numai pentru țerra-Romănescă; nu vom găsi decătü sporiri de lefuri, oteluri pentru prefecture și alocațiunı de banı pentru despăgubirea arendașiloru pentru pagube nejustificate. Și ce se propunea de către aceste capacități spre a accoperi insemnatulü deficitü ce lässa acellü budgetü de 100 milliöne? Creațiunı de impositö monstruöse! Firesce că nisce asemenea budgete au provocatü nemulțămirea și îngrijirea; și camera s'a vedutü nevoitü a nu mai da allü seu sprijinü unorü asemenea capacități.

„Alte capacități s'au prezentatü la 1861 cu budgete cari scădeau veniturile țerei, fără a căuta să accopere cheltuele care, departe de a fi împucinate, elle mergeau din contra crescëndü; voiü să amintescü dreptulü de exportü care presinta uă summă annuală de mai multe milliöne lei, și care s'a stersü din veniturile Statului, fără a fi înlocuite cu alte resurse.

„Alte capacități au făcut ca compturile Statului să nu se mai potă în veci lămuri, aplicând unü sistemü de comptabilitate și de perceperi cu totulü noü în țerră. De aici resultă confusiune și desordine în comptabilitate, încätü nu cređü că situațiunea nöstră financiară să se potă limpedi vre-uă-dată; de aci mai resultă și acelle spăimântătöre remășite pe la contribuabili și pe la casieri, cari profitară de confusiunea ce se introdusse spre a sustrage summe însemnate, datorite Statului.

„Cätü pentru aplicarea legilorü financiare, ea se făcu ast-feliü în cätü provocă revoltă în mai multe părți alle țerei, și mai cu sémă la Craiova și la Ploesci. Capacitățile de care vorbirămü fură nevoite, spre a se mântine la guvernü, a se servi cu puterea armată.

„Astfel toate acele capacități n'au ținut de câtă în a distruge, érá nici-uădată întru a organiza ceva; și au părăsit puterea fiind că le lipsea sprijinul camerelor. Se înțelege că e vorba de ministerul Rosetti-Brătianu.

„Guvernul de la 11 Februarie, atât către agenții puterilor garanți, câtă și către cameră, fău nevoit a face uă declarare solemnă, că va mântine instituțiunile în vi-góre, și că rolul guvernului provisoriu se va mărgini în mântinerea ordinii publice și în expedierea treburilor, péné cândă puterile voră hotări. Promisiunea nu fu ținută multă timp de astă guvern. Ea fău călcată prin însușirea ce și luă acestă guvernă provisoriu, proclamată de sine-și, de a confecționa legi și a le promulga, și în urmă de a disolva aceeași cameră căria îi datorea umbra de legalitate a existenței selle, și cu care, dupe legea vechiă și noă, pe câtă timpă tronul era vacant, urma ca să conducă numai trebile currente ale țerei. Și óre nu e locul aci a ne întreba: déca motivul reale allă disolvării acestei camere, chiar în ziua cândă se vota bugetele, n'a fostă raporturile comisiunii însărcinată a cerceta prin deosebite ministere gestiunea administrațiunii trecute, raporturi prin cari se constata călcări de legi, cheltuele fără autorisațiunea camerelor, preschimbări de contracte, noae direcțiuni date lucrărilor publice, incepte și efectuate în mare parte, opere alle chiar unora din ómenii de la 11 Februarie, pe cândă se aflau ministri sub regimul trecut?

„Uă-dată camera disolvată, guvernul rămase în deplina sa acțiune de guvernă dictatoriale și resvrătoră. Acumă îl vom vedea la lucru. Tótă lumea scie că nu e greu a se pune cineva mai presus de legi; greul este a se mântine în cercul legilor. În nota sa de la

20 Februarîu, D. Ión Ghica declara, că allegerile mandatarilor de la camera disolvată se făcuse prin mijloce ilegale; déră cum s'au făcut óre nouele alegeri?

„Acésta nu mai pôte fi unú secretú pentru nimeni. Dossariiele allegerilor depuse în Constituantă și în Camera de la 1868, ne o spunú îndestulú. Și, spre a cita unú singurú exemplu, voiú întreba ce a descoperitú anqueta de la Mehedinți, care nu pôte fi pusă la îndoelă, căci ea era făcută de ómení ce avéu unú interessú în regimulú de care vorbimú?

„Omení de la 11 Februarîu n'au sciutú să fie nici chiar revoluționari, căci atunci arú fi avutú curagiulú a se pune chiar din díoa de 11 Februarîu mai presusú de legi. Caut în astă frământare uă idee, și nu găsescú de câtú uă inconsecință. Dcă acesti ómení au cređutú că trebuie a se servi cu legile Statutului, apoi atunci ar fi trebuitú să respecte statutulú și instituțiunile emanate dintr'insulú. La din contra trebuia să aibă curagiulú a se pune, din díoa d'ântéiú, în lături de statutú. Déră nu era datú capacităților de la putere a face acésta; și de aceea au adjunsú la uă monstruositate ce nu are nume în istoria popórelorú. Ei au pășitú în lucrare cu uă cameră eșită din acellú orribile statutú fără a convoca și senatulú; și când a trebuitú să și dea cuvântulú pentru acésta, n'a negatú dreptulú senatului d'a controla lucrările adunării, ci s'a servitú de pretexte cari nu sunt de natură a rădica prestigiulú unei autorități ce se respectă. Nu era mai demnú a sfășia statutulú?

„Venimú la messagiulú prin care s'a deschisú camera de la 28 Aprilie. Incriminările și defăimările din messagiú sunt datorú a le examina; căci autorií lorú au uitatú că este uă datoriă sacră pentru cellú ce accusă să justifice accusările spre a nu se pune în pozițiune de calomniatorú.

„Ceea ce se pôte díce în chestia unirii este că călea-

rea de la palat, la început a provocat simțimentul desunirii, tradusă în fapt prin revolta de la Iassy, unde s'a vărsat atâta sânge spre a se manifesta negreșită încrederea în ómenii de la 11 Februarie și adheșiunea la actul lor.

„Mai înteu vom întreba: ce s'a făcut pentru mântinerea pozițiunii politice în care au găsit țerra ómenii de la 11 Februarie? Ce rezultate s'au dobândit în urmă unor combinări atât de pucin socotite ca aceea a înarmării și a recușiunilor?

„Eu nu cred că scopul înarmării să fi putut fi altul de cât acela de a se face uă demonstrațiune; dera uă demonstrațiune, pentru care s'a făcut atâta frământare și s'a risipit atâtea sume, nu se putea face mai cu demnitate cu singura armată de care dispunea atunci țerra? Cată să mulțămim evenimentelor de din afară; căci deca Puterile garanți nu se găseau preocupate de ceea ce se petrecea în centrul Europei, neapărată că 11 Februarie putea să atragă cele mai mari calamități asupra țerei; putea să devină chiar mormentul autonomiei și naționalității noastre.

„Cum se pôte califica darea de sémă ce se face prin mesagiu, despre cestiunea monastirilor disc inchinate, care de fapt se află rezolvată numai dupe inițiativa guvernului de la 1862—63? De atunci averile acestor monastiri fac parte în domenele Statului; și, fără 11 Februarie, această cestiune era pênă astăzi și diplomaticesce regulată, de vreme ce tóte puterile garanți adhe-rasseră la mijlocul admis de guvern pentru a se face numai un adjutor locurilor sante. A spune prin mesagiu că administrațiunea de la 11 Februarie *grăbesce negociările într'acésta*, este a arréta pucinu respectu către accia către cari se adresa mesagiul. Cine nu scie că ómenii ce forma guvernul de la 11 Februarie nu erau

în relațiune cu vre-ură putere, actulă din care eșisse a-cellă guvernă nefindă recunoscută?

„Motivele pentru cari s'a făcută împrumutulă de 150 milióne lei, pentru ajutorulă locuriloră sante, imputată atătă de multă guvernulă trecut, și chipulă cum a fostă contractată, cată să fie fórte bine cunnoscute și approbate de administrațiunea de la 1866, de vreme ce ministrulă ce a făcută acestă împrumută a ocupat (D. Strat) un locă în guvernulă după 11 Febr. Acestă mă dispensă de a cerceta legea împrumutulă și modulă executării ei.

„Messagiulă care aruncă tóte relele assupra guvernulă trecută asigură că funcționariilă fostulă regimă, și din cari uă mare parte totă mai ocupă și astădi posturile loră, *lesasse* interesele și drepturile particulărilor; că coruperea era generale și într'ună gradă spăimăntătoră. În facia unei assemene stări de lucruri, cum ună guvernă capabile și inteligente, nepărtinitoră și leale, n'a putută da judicății de câtă pe ună singură funcționară? Cari sunt acelle îngrozitóre abusură? De către cine a nume sunt commise? Și pentru ce guvernulă patriotică din nóptea de 11 Februară, n'a putută limpedi și denuncia a nume assemeni fapte cari attingă moralitatea publică?

„Și óre apprețiările unoră ómenă, avéndă ună interessă vitale a și scusa uă faptă ca aceea de la 11 Februară, sunt elle sentințe înaintea căroră oră-cine tre-bue a se inclina? Tóte aceste denunciări de delapidări de abusură ș.c.l., pe câtă vreme justiția nu se va pronuncia asupra-le, nu potă avé de câtă caracterulă unor defăimări și calomnie.

„Prin messagiulă se face uă declarare însemnată: că *budgetele* au fost reduse. Numerulă ministerieloră fiindă redusă la cincă încă de la 1864,— lucrările publice tre-

cându la Ministeriul de interne, și justiția la Culte și Instrucțiune publică,—guvernul de la 11 Februariu le a urcat la șapte, spre a se puté negreșitü căpătui *toți salvatoriü de la 11 Februariü*. Crearea a două ministerie a occasionatü firesce crearea mai multorü posturü, și prin urmare crescerea cifrei cheltueleurü. Și pentru care sfêșitü se crea unü ministeriü allü Lucrărilorü publice? pentru a se suspenda executarea lucrărilor începute sub regimulü trecutü? Pentru ce se crea unü ministeriü de Justițiä, cândü chiar din autoriü lui 11 Februariü declaraü, cu dreptü cuvêntü, în camerele trecute, că ministeriulü de Justițiä n'are cuvêntü de a mai fi, de când cea mai mare parte din attributele sêlle aü trecutü la Curtea de Cassațiune? Și în adevêrü, în urma noiei organizațiunii judiciare, care a rădicatü tutela tribunalelorü de la acestü ministeriü, la ce mai pôte servi unü ministeriü allü Justiției aparte?

„Inchisorile se arrêttä prin messagiü că s'aü găsitü la 11 Februariü într'ua stare de jale: *ömenü inchiși și necercetași cu lunele, ömenü lipsiși de libertate fär'a sci de sunt vinovași*. Dêca asta ar fi fost tocmai așa, apoi cari sunt agenții, directamente responsabili într'acêsta, dați judecäții pentru că aü lipsitü la datoriile lorü? Ceea ce cunoscü în astä privință este, că dupe 11 Februariü, s'a populatü temnițele cu ömenü färä cea mai micä formä judiciarä, färä mandatü și färä consimțimêntulü cellorü pe cari legea 'i a instituitü spre acestü sfêșitü.

„Messagiulü amintesce tôte lipsurile ce existä în organizarea justiției, dä asigurări că se va pune capëtü nestabilității în magistraturä, și promite că va înceta *spiritulü acella care cerea a face din justițiä unü instrumentü politicü*. Monitöarele ne arrêttä îndestulü că, în gura unora, stabilitatea însemnézä preschimbarea perpetuä. Cätü pentru a nu mai fi bănuitä justiția că devine unü

instrumentu politicu, este de regretatü că messagiulü n'a citatü anume casurile de acéstă natură de sub guvernulü trecutü; în câtü privesce guvernulü de la 11 Februarü, eü nu voiü cita de câtü destituirea de la Martü a primulu procurore de la Curtea de Cassatiune, într'üă epocă cândü prima grijă a ómenilorü de la 11 Februarü era sä se pótä scäpa de fostü ministrii prin darea lorü în judecată.¹⁾

„Messagiulü, vorbindü despre situatiunea financiară a țerei, séü mai bine, despre activulü și passivulü tesaurulu publicü, se rostesse ast-feliü: *In ziua cândü guvernulü actualu a luatü cärma Statulu, s'a rădicatü vëlulü ce acoperea prăpastia în care eramü ameninșafi a cădea; arrétă apoi activulü și passivulü Statulu, și în fine spune că la 11 Februarü 1866 a constatatü unü deficitü de 55,761,841 lei.*

„Ca sä fimü dreptü și leali, trebuie sä recunóscemü că vëlulü de care se vorbesce în messagiü s'a rădicatü încä din luna lui Decembre 1865, cu ocasiunea presintării de către ministrulü Financelorü la cameră a budgetulu pe anulü 1866; érä mai cu sémă la presentarea, în luna lui Ianuariü 1866 a proiectulu de lege pentru imprumulü de 40 milliöne lei, menitü a accoperi tóte datoriele trecutulu. Atuncü s'a depusü pe biuroulü camerei situatiunea nóstră financiară, și s'a demonstratü că singurulü mijlocü pentru a desface aceste datorii nu este altulü de câtü contractarea în străinătate a unü imprumulü care sä se liquideze prin anuităfi.

„Este cunoscutü că acestü imprumulü s'a votatü de

¹⁾ La care se adaogă și lovirea inamovibilităfii I. Curfi de Justiție, prin destituirea mai multor membrii ce cerusseră, conform legii, constatarea anilor de serviciü.

corpurile legiuitoare, și că guvernul era în ajunul de a-lu efectua, cându a venit evenimentele de la 11 Februariu.

„D'arū fi mai avut pucină răbdare, și arū fi mai amānatū călcarea de la palatū, se găseau împrumutū efectuatū. Tesaurulū publicū ar fi eșitū din greutățile în care se află, țerra ar fi profitatū de vĕrsarea în circulațiune a 40 miliōne lei, și creditulū Statulū s'ar fi reardicatū cu desĕvĕșire. Acĕsta este cu atātū mai multū de regretatū, cu cātū capacitățile de la 11 Februariu n'au pututū găsi altū mijlocū mai nemeritū spre a solda datoriele trecutului de cātū împrumutū Oppenheim cu 18 la sută; și pe lingă împrumutū, a mai împovăratū și biĕta țerră, în crisa în care ne aflămū, cu mai multe impositē și concessiuni ruinătore.

„Acĕstū deficitū de 40 milliōne, ĕră nu de 55,761,841 lei, dupe cum se arrĕttă în mesagiū, căci nu trebuia a compta deficitū și bonurile emise pentru cumpĕrătoreă tutunului, — tutunurile fiind uă marfă în magasiile Statulū care, desfăcĕndu-se dĭlnicū, restituia cu prisosū în cassa Statulū banii acellorū bonuri; — acĕstū deficitū de 40 milliōne lei, dicū, se reproșĕză de către autorii lui 11 Februariu totū guvernulū trecutū. Să cercetăm însă și să vedemū pĕnĕ la ce punctū și acĕstă asserțiune este adevĕrată, și dĕca chiar dintre autorii călcării de la palatū, fosti ministri în intervalul de 7 anni de domniă a lui Vodă-Cuza, nu au și dĭnșii partea lorū de respundere în astū deficitū.

„Cātū pentru trecerea în budgetulū veniturilor a unor cifre ilusorie și nejustificate, de și budgetul anulū 1865 nu a fost întocmitū de mine, eū însă mă cređū datorū a întreba la rōndul meū pe guvernul actualē, cari sunt veniturile reali alle anulū 1866? căci budgetulū generale allū Statulū pe anulū 1866 nu s'a datū publi-

cității, și Camera de la 1869 a făcut uă situațiune financiară care stigmatisésă pe Salvatori.

„Acésta fiindü díssü în trecătü, să cercetăm cu totă serioșitatea originea deficitului de 40 milioane lei.

„Plecândü de la anulü 1859, gășescü în raportulü de la 23 Maiü 1860 allü ministrului de Finance de atuncî către Domnă, raportü relativü la închiăierea compturilorü țerei-Romănescî pe anulü 1859, și la situațiunea financiară pe acelașî anulü, că activulü tesaurului la 1 Ianuariü 1860 se urca la lei 8,875,442, érá passivulü la lei 46,452,761; diferență déră între activü și passivü lei 37,677,339 este datoriă publică. De vomü scăde din summa passivului cu aproximațiune 20 milioane, spre a intra în spiritulü menționatului mai susü raportü, care pretinde că uă mare parte din passivü este fictivă, totü ne lipsea spre accoperirea datoriei vre-uă 17 milioane și jumătate.

„De vomü cerceta asemene și situațiunea financiară a Moldovei, totü la finele anulului 1859, vomü găsi în expunerea de motive a budgetului pe 1862, prezentatü adunării, că datoria în acea parte a țerei se urca la lei 10,500,000; totalulü déră allü passivului pentru ambele Principate la finitulü lui 1859. era aprópe de 28 milioane.

„Din acéstă datoriă, plătindu-se treptelnicese pe fiecare anulü câte uă parte, tesaurulü publicü s'a gășitü mereü împovăratü cu summele ce se soldaü, de vreme ce soldarea lorü se făcea cu din veniturile annuali alle budgetului în detrimentulü cheltueleurü ordinarie budgetare.

„Cercetândü acuma rezultatulü annilorü 1860, 1861, 1862 și 1863, vedemü din bilanțulü datoriei Statului depusü pe biuroulü Adunării în sesiunea anulului 1863—64, că datoria reale în sarcina tesaurului, numai pênă la Noembre 1863, era de 26,612,210 lei. Prin urmare,

fără a mă mai ocupa de cifra datoriei ce a lăsat și exercițiul anului 1864 în povara anului 1865, ori cine poate vedea că pentru datoria Statului nu pot fi acușați Ministrii Statutului.

„De vom voi să ne dăm seama de cauzele ce au adus această stare de lucruri, vom fi siliți să admitem că una din cele principale a fost lipsa de bugete regulate într'un interval de 4 ani. Nu dărmă că ministrul nu le prezintă, dărmă camerele, fiind ocupate de lupte politice, nu se ocupă de bugete.

„De la anul 1860 până la 1865, nu cunosc să se fi votat un buget de cameră, acela al anului 1860 pentru țerra-Românească a fost votat abia pe la Septembrie.

„Pe anul 1861 nu s'au votat bugete; s'au servit cu acela al anului 1860. Pe anul 1862, găsesc prezentate camerelor, de ministrul ambelor țere, bugete separate, cari asemenea nu s'au votat. Și de și unirea a fost proclamată la Ianuarie aceluși an, și sesiunea adunărilor întrunite a fost prelungită până la Iunie, dărmă nici un buget nu s'a votat; s'a dat numai latitudine guvernului a urma totuși după bugetul anului 1860, și după creditele suplimentare și extraordinare ce și au deschis diferitele ministere după trebuință.

„Nu cred însă de prisos, în cestiunea de față, a nota aci cifrele înfățișate pentru Principatele separate pe anul 1862. Acela al țerre-Românești se închiăia la cheltue și venitură cu cifra de lei 88,362,917; veniturile însă se complectău cu vre-ua 19 milioane provenite din rămășițe, (din care mare parte nu erau încă împlinite la 1866) din rezervele de la ministerul Cultelor, din împrumutul de 4 milioane, și din alte summe extraordinare, cari n'au mai putut figura în bugetele anilor următori.

„Budgetul Moldovei totu pe 1862 se urca la cheltuele la cifra de 51,010,307 lei,  ra la venit  la summa de 46,342,436 lei, l s ndu ast-feliu unu deficitu de lei 4,668,307, deosebitu u  datori  către fostii proprietari ai  iganiloru emancipa i, capitalu  i dobândă vre u  8 1/2 milli ne, u  datorie flotantă de vre u  5 milli ne,  i rem  ite asemenea vre u  5 milli ne.

„A doua cauză a acestei desordine financiare este insemnatele rem  ite dupe la contribuabilu, d r  mai cu s m  dupe la cassieri  i perceptori, in urma aplicării nuoului sistem  de comptabilitate  i de percep iun , rem  ite cari nu cred  a exagera de le voiu insemna aci in cifra de peste 40 milli ne.

„U  alt  cauză, din care a provenitu datoriile de ast di alle Statulu, a fostu impucinaarea  i supprimarea unora dintre veniturile inscrise in budgetulu annulu 1860,  i cari in annii 1861, 62, 63  i 64 n'au mai existatu. Ast-feliu sunt: reservele Cultelor   i altoru casse publice, productulu intregu allu dreptulu de exportu  i alte venituri.

„De vomu adauge pe lângă acestea sporirea succesivă a cheltuelelor provocate de nooele crea iun , curtea de Cassațiune, curtea de Compturi, corpurile legislative, precum  i insemnatele adause făcute mai la t te serviciile publice, ne vomu explica  i mai bine cauzele cari au produssu deficitulu in cestiune. Ast-feliu vedem  că serviciulu pensiuniloru, ce la annulu 1859 se urca aproximativu la cifra de 5 milli ne lei pentru ambele Principate, ast di s'a intreit; lefile  i diurnele s'au sporitu de la 1860 pen  la 1866, cu adausele  i crea iunile celle nooe, cellu pucin  cu vre-u  15 milli ne; la lucrările publice s'a adausu vre-u  7 milli ne, la armată vre-u  20 milli ne,  i in sfir itu mai t te serviciile publice au crescutu in aceeași propor iune.¹⁾

¹⁾ Adaugă concessiunile Strusberg  i Offenheim,  i imprumul Oppenheim,  i rissipa de bani din partea Ro iilor.

„Ettă déră cum se explică deficitul ce apéssă asupra tesaurului publicu. Déca acuma, pe lângă aceste cause evidentî ce enumeraiū, vorū mai fi și alte oculte, dilapidări și sustrageri de summe sub diferite pretexte, cari se vor fi făcutū în timpulū de șépte anni de domnie a lui Vodă-Cuza, și cari vorū fi contribuitū asemenea la crescerea nevoielorū financiare în care ne aflămū, eū unulū nu voiū lua asupra-mi să afirmū, nici că aū existatū asemeni dilapidări, nici că nu aū existatū. E de datoria ómenilorū de la 11 Februarū, cari aū avut trei ani puterea în mână, și cari afirmă existența unorū asemeni dilapidări, și prin urmare trebuie să le cunóscă, cari sunt și cine sunt autorii lorū, este de datoria lorū ca să le dea pe faciă. Acésta ar fi cu atâtū mai multū de doritū, căci cine nu scie că aci e rana care ne róde pe noi de timpî immemoriali? . . . .

„Nu cređū de prisosū, în cestiunea deficitului ce ne ocupă, a cita aci cuvintele rostite în cameră de către differiții ministrii de Finance, de câte ori ei veneau să céră credite pentru serviciul dobândilorū la împrumuturile ce se simțiaū nevoiți a contracta.

„La 1861 Maiū, d. Dimitrie Ghica, ministrulū de Finance de atunci, cu ocasiunea cererii la cameră a unui împrumutū de 4 milliōne lei, între altele dicea: „*vē rog, d-lorū, a lua îndatā în desbatere proiectulū de lege pentru astū împrumutū, căci nu sunt la îndoială că și d-trū sunteți incredințași, că cu starea în care se află astăzi visteria, guvernul este cu totulū în impossibilitate de a conduce lucrările Statului;*“ și mai la vale, adăogând, dicea „*că funcționarii sunt neplătiți, soldați n'aū îndestulare, bolnavilor în spitale le lipsescū hrana și altele asemeni imperiose trebuințe.*“

„Președintele consiliului, reposatulū Barbu Catargiu, spre a întări cuvintele collegului său de la Finance, și a combate óre-cari întémpinări făcute de unii deputați,

se exprima ast-feliu: guvernul este falit de la 1 Ianuariu; când vi s'a arătat că cassierul inapoia mandatele din lipsă de bani, pentru că în casă se află numai 4 mii lei, și trebuia să se respunză îndată peste 2 milioane; când vi s'a arătat că soldații și bolnavii mor de fome, se poate găsi un deputat care să vină a nu spune că nu este uă cestiune serioasă, că nu e primejdie? Dără ce cestiune poate fi mai serioasă de cât uă cestiune de onore și vieță? De onore, fiind că Statul este în falită; de vieță, fiind că omenii mor de fome!

„La 1862 Februaru, același bărbat de Statu, repositul Barbu Catargiu, președintele Consiliului, spre a susține legea pentru un credit de 400 mii lei ce cerea spre plata dobândilor la datoria flotante, dicea „acesu împrumut este că Statul se află în acea pozițiune nenorocită de a cădea sub acea împovărătoare vorbă de falită“ și mai la vale: „că chiar în casul când tesaurul nostru ar avé creanțe multu mai mari de cât datorii, totu i se poate applica acestu cuvântu, deca nu poate responde cele mai neapărate cheltueli șilnice; și sciți D-lor ce sunt aceste cheltuele șilnice? e hrana soldaților în casarme, sunt medicamentele bolnavilor în spitale, e întreținerea copiilor în școle.“

„La 1863 Ianuariu, D. Tell, ministrul Cultelor de atunci, venind în cameră să susțină, în lipsa ministrului de Finance ce se afla bolnavu, legea pentru un credit de 600 mii lei, pentru serviciul de dobândă la datoria flotantă, s'a exprimat ast-feliu: „D-lor, vè este cunoscută la toți starea tesaurului publicu, această strimtorată stare a causat multe suferințe; suntem la începutul anului și încă nu am început a strânge veniturile, așa în câtu soldații suferă de celle d'ânteu necesități, inter-natele suferă, funcționarii publici suferă. Puteți dără lesne înfellege pentru ce ceremu urgența acestu creditu.“

„La 1863 Noembre, d. Stege, ministru de finance de

atunci, ca să susțină cererea pentru un credit de 1 milion, tot pentru serviciul de dobânzi la datoria flotantă, și să combată amânarea cercetării proiectului de lege propusă de un deputat, zicea: *D-văstră aveți vreme, eu nu am vreme; nu voi sta nici un minut la ministeriu cu președintele de a vedea, pe fie-care minut, venind creditorii Statului cerând a li se plăti polizele lor; nu voi mai sta cu președintele de a roși pe fie-care minut înaintea acelor creditorii.*

„În mesagiul D. I. Ghica se mai zice că cauzele ce au addus datoria flotantă la cifra de 24 de milioane lei, este nemăntinerea diferitelor guverne ce s'au succedat de la 1862 încoace, în condițiunile legilor prin care li se accorde creditele pentru serviciile dobândelor la datoria flotantă; și în privința guvernului trecut, se mai adaugă că el ar fi desnaturat spiritul legii spre a putea emite mai multe bonuri de tesaur, de cât era autorizat de legea împrumutului.

„Dupe mine, nemăntinerea diferitelor guverne în limitele legilor prin care li se accorde credite pentru serviciul dobândelor la datoria flotantă, nu poate fi considerată de câtă ca efectul nevoilor și greutateilor în care s'au aflat acele guverne, era nici cum ca cauză.

„Aceleși nevoie și greutate, cred că urmează să fi simțit atât pe d. ministru de Finance dela 1866, când se afla ocupându aceeași pozițiune în Moldova la 1861, cât și pe reposatul Panu, ca președinte al consiliului tot în acea epocă, a contractat împrumutul în condițiuni foarte oneroase pentru Stat; și acesta într'ua stare de lucruri mai puțin dificile de câtă aceea în care s'a găsit guvernul la 1865.

„Și de vomă vră să luăm cunoscință și de condițiunile anume cu care aceste împrumuturi s'au efectuat, vomă vedea că un împrumut în cifra de lei 2,645,000

contractatū în anulū 1860, neputându-se plăti la scadență, ministrii de mai sus, la Martiū 1861, făcūră uă convențiune cu banchierii ca să prelungească plata la Maiū, și le acordară 10 la sută dobândă și un escompt 1 $\frac{1}{2}$, pentru termenulū prelungitū. Imprumutulū neputându-se desface nici la luna lui Maiū, se prelungește pênă la August, dobânda se fixează éráși 10 $\frac{1}{10}$, érá escomptulū se sporesce de la 1 $\frac{1}{2}$ la 5. In sfârșitū guvernulū se vede nevoitū la Iuniū 1861 a face uă nuoă convențiune pentru unū imprumutū de 2 millióne lei, cu termenū de 15 lune și cu condițiune ca dobândă ca 10 % să se plătesch la sfârșitul fie-căria lunī, să se rețină de către banchierii din ast imprumut lei 7 sute miī ce aveau a priimi din imprumutulū de mai înainte, împreună cu procentele de 15%, să se priimască în locū de numerariū, 600 miī lei, capete și dobândă, în bonuri de Țiganī, cu totulū desprețuite — căci elle se scomptau cu jumătate prețulū — și în contra legii care prescria modulū desfacerii acestor bonuri.

„Ceea ce însă nu se cade a trece sub tăcere, este că toate aceste imprumuturi s'aū făcutū cu simple închiării alle Consiliului de ministrii, (fără nici uă autorisațiune legislativă.)

„Voiū vorbi în trecătū și de dioa de 3 August 1865, atâtū de multū imputată guvernului trecutū. Celler pe-trecute în acea di s'aū justificatū prin călcarea de la palatū: 3 Augustū a fostū uă cercare; atunci armata și a făcut datoría; 11 Februariū a fost isbânda. Déca guvernulū și armata sevârșescū uă crimă când năbușescū

¹⁾ Urmează aci legea monopolului tutunului, pe care D. I. Ghica o califică de *cursă*; dar esperiința a dovedit că este uă sorginte sigură de venitū, și pe care guvernele viitoare o vor adopta, de nevoe. Asomenea, concesșiunea Bancei și a drumului ferat, Salvatoriū le aū menșinat, dând concessiuni cu mult mai ruinătoare.

rescôla dupe ulițe; apoi cum se va califica purtarea guvernului de la 11 Februarîi în evenimentele de la Iassy?

Ne mai rămâne a vorbi de tabăra de la Argesu.

De 3 Aprilie, saũ luptă fratucidă de la Iași.

Despre plebiscitul de la Aprilie 1866.

Despre revolta grănicerilor.

Despre ingerința în alegerile Constituantei.

Despre arestarea arbitrară a Col. Solomon.

Fiind că desvoltarea acestor cestiuni ar da acestuï o pusculu o prea mare întindere, ne mărginim a trimite pe lectoru la *Trompeta Carpașilor*, unde tôte acelle cestiuni s'aũ tratat pe larg și cu mai multă sinceritate de cât în organele Februaristilor.

Astfel, despre tabăra de la Argesu, care a provocat acelle vestite rechisițiuni, cari aũ fost pentru locitoru nă curată spoliare, s'a dovedit, în ședința Camerei de la 2 Martie 1870, că acea tabără, făcută în eventualitatea trecerei Dunării de către Turci, nu era unu punctu strategicu; căci în cađu de nereușită, — ceea ce s'ar fi putut întâmpla — soldatulă n'avea adăpostu unde să se retragă, acelu punctu nefiind pe *axa cea mare*, cum este Târgoviștea, unde strebuniï nostri, după repurtarea illustrelor victorii, veneaũ a se adăposti fiind Târgoviste aprópe de capitală; apoi drumulă de feru fiind pe *axa cea mare*, rezervele militare s'ar fi concentrat acolo mai cu inlesnire, avénd din distanță în distanță materialurile necesariï.

Pentru 3 Aprilie, veđi *Trompeta* de la 19 și 27 Aprilie 1866.

Despre plebiscitu, vom observa că Salvatoriï n'aũ cutezat a esclude pe D. Cogălnicenu din Constituantă pentru că s'a servitu cu plebiscitul pentru sancționarea reformelor cellor mari de la 2 Mai; căci Gen. Tell le a respuns că, de vor attaca plebiscitul de la Mai 1864, D-sa va attaca plebiscitul de la Aprilie 1866; Februaristiï s'aũ

pus atunci pe terămul **immoralității**, ca să justifice escluderea D. Cogălnicenu din Constituantă.

Despre revolta grănicerilor, veđi *Trompetta* de la 27 Mai și 21 Iuniu 1866.

Despre ingerința în allegerile Constituantei, veđi *Trompetta* de la 27 Aprilie, 3, 6, 10 și 24 Mai, 17 și 21 Iuniu 1866.

Despre arestarea Col. Solomon, veđi *Trompetta* de la 24 Maiu.

În fine, recomandăm lectorilor în *Pressa* de la 18 Martie 1869, justificarea DD. Bălăcenu și D. Sturza la accusarea DD. Rosetti și Brătianu, cari insinuiă în organul lor că D. Ion Ghica ar fi lucrat pentru *domnie*, dupe 11 Februară, prin agenții țerei de la Paris și din Constantinopole.

Trompetta în No. de la 31 Maiu 1866 anunța lectorilor sef plecarea din țerră a D. Ion Ghica, în *missiune straordinară*, observând „că simte țera trebuința a se afla în țerră D. Ion Ghica în momentele acelea.”

Iar la 3 Iuniu, D. Ion Ghica și părăsia țera, ducându-se la Constantinopole pentru recunôșterea lui Carol I ca Domnă allă Românilor.

În capitolul viitoră vom vedea rezultatul *missiunii sêlle straordinare*.

Firmanulă de recunôșcere ală lui Carol I.

În intervalulă de două luni apprópe, de la 11 Mai până la 11 Iuliu 1866, D. Ion Ghica lucrésă la Constantinopole pentru recunôșterea de către Pórtă a lui Carol I; rezultatul este firmanul Sultanului Abdul Aziz, prin care numesce pe Carol de Domnitor allă Românilor, ca cum plebiscitulă de la Aprilie 1866, confirmatū de Constituantă, n'ar fi însemnatū nimic.

Analisa acestui actü politicü a făcut-o autorulü bilanşului anului 11 Febr. 1866 până la 11 Febr. 1867, publicat în *Trompette* de la 26 Febr., 9 și 12 Martie 1867.

Coppiemü :

„Acestü documentü se află de mult în mâna nóstră, și amü fi pututü să-lü publicăm multü mai 'nainte de *Gazeta Augsburg* și *Independența Belgică*, dără limbagiulü Porşei ni s'a părutü atâtü de semeşü și atâtü de umilitorü pentru noi, óre-cari dispozițiunii ale firmanului suntü așa de contrarie constituțiunii și drepturilor Romăniei, caracterulü generale alü acestui documentü contrastă într'atâta cu situațiunea demnă ce Vodă-Cuza sciuisse să creeze Romăniei în faciă cu Sublima Pörtă, în câtü noi nu amü pututü să credemü de câtü fórte târđiü în autenticitatea scrisorilorü și firmanului Sultanului pre care illü reproducemü aci. Astăđi înduoéla nu mai este de locü permisă, cândü duoë diare dintre cele mai acreditate în Europa aü deschisü colónele lorü acestui documentü, și cândü însu-și *Monitorulü Universale*, organulü oficiale alü Franciei și alü Imperatului Francesilorü, a adevéritü existența lui dându-y publicitate.

Etă dără rezultatulü brilantü alü negociațiunilorü ce d-niü Ion Ghica, Dimitrie Şturza, etc. aü urmăritü unulü dupe altulü la Constantinopole.

Vom vorbi altă-dată de consecuențele deplorabilü ce acestü firmanü urméză să tragă mai târđiü pentru țeră. În bilanşulü nostru sinopticü, de lucrui numai cunoscute și positive, nu putemü să ne întindemü și la conjecture. Să ne mărginimü de astă-dată a examina dispozițiunile principalü ale firmanului Sultanului.

Articolele 1, 6 și 9 suntü de ordinü generale : ele nu modifică întru nimica situațiunea care ne a fostü făcută prin vechiele nóstre tractate.

Articululü 2, relativü la cifra armatei, ne umilește cumplitü. „*Tu te îngagezi*, dice Sultanulü Domnitorului

„României, a nu trece, sub nici un pretest și fără uă
 „prealabilă înțelegere cu guvernul meu, preste cifra de
 „trei-șeci mii oameni la care forța armată de tot felul
 „a Principatelor-Unite va putea fi urcată.”

Ast-felul Pôrta ne rădică, — și în ce termen! — un
 drept pre care Vodă-Cuza luase în fapt și în drept,
 în applausele și mândrirea țerei întregi, de la un cap
 păt pênă la altul, și a tuturor Românilor de pre ori
 unde se afla ei. *Monitorul* Statului de la 11 Februarie
 încoa și-a permis într'ua și să spună în colónele se
 officiali, că armata nu trecuse nici-uă-dată, sub regimul
 precedente, preste cifra de 9 mii oameni; însă acest *Mo-
 nitor* a vorbit, în acea și cel pucini, precum vor-
 besce totu-d'a-una diarul *Românul* care nu minte
 nici o dată. La aceste alegări ale diarului official noi
 oppunem un raport allu d-lui Lecca, ministrul de
 Resbellu allu guvernului provisoriu, publicat în același
Monitor câte-va zile dupe 11 Februarie, raport care
 constată, într'un chip nerefutabile, că Vodă-Cuza lăs-
 sase României, smulsu de pre tron, uă armată de pa-
 tru-șeci mii oameni și uă sută tunuri.

Comparați acum, voi de tóte partitele și de tóte cre-
 dințele, -trecutul cu prezentul.

Articolul 3 allu firmanului *autoriséză* pre Principele
 României să bată monetă, déră această monetă trebuie să
 pôrte un semn allu guvernului *Imperiale*, — de bună
 semnă semi-luna islamismului, seu póte un fes de Sa-
 mosu. — Frumósă concuistă, într'adeveru! Să ne addu-
 cem aminte că uă lege pentru instituțiunea monetei na-
 ționale fuisse preparată sub regimul trecut, și mulți
 știu că această monetă trebuia să fie bătută de către
 Vodă-Cuza, *proprio motu*, cu efigia suveranului țerei pre
 dina, în cursul anului 1866. Noi am și amintit acest
 fapt în *Trompeta* din 21 Noembre anul 1866,
 și chiar modelele acestei monete se bătuseră. Avem o

nórea și fericirea a possede unū exemplarū allū nostru, în temeiulū căruia putemū să afirmămū că acéstă monetă este adevēratū naționale, adevēratū română, căci ea nu pōrtă nici unū semnū nici allū fessulū nici allū semi-luneī, ci numai chipulū suveranulū țerei.“

Consecințele acestui articol s'au vēdut cu occasia baterēi monetei d'argint și de aur, cu effigia Domnitorulū; reproducem câte-va pasage din *Le Constitutionnel*, de la Maīu trecut, reprodus de *Trompette* în No. 820.

„Uă scrisoare din Constantinopole adressată *Correspondenței Bullier* ne informēză că, grațiā intervențiunii oficiōse a unei părți din corpulū diplomaticū accreditatā pre lingā Sultanulū, dificultatea care s'a rădicatū între Pōrtā și principele Carol relativū la moneta ce bātu maī al-altă-eri, este pe calle d'a se arangia. Representanțiī principali ai puterilorū garante, nevoindū că uā cestiune de detailū ca acéstă să iea proporțiuni ce ar putea fi exploatate de partita perturbatorilorū romāni, au sprijinitū cu tōtā influența lorū demersurile făcute de către d. Sturdza, Agentele Principelū Carol la Constantinopole, pentru ca representațiunile ce s'a cređutū în dreptū Pōrta să facā, să se producā fără amărăciune.

„Demersurile lorū, datorite în mare parte simpatielor ce d. Sturdza și a căstigmatū, se pare că au avutū unū bunū rezultatū; că suntemū în puțință a adauge la informările ce precedū, că scrisoarea prin care Pōrta a făcutū cunoscutū la Bucuresci obiecțiunile sēlle n'are nici unū caracterū oficiale. Acéstă este uā simplā notā a marelū Vizirū ce nu pōrtă nici numărū de rōndū, nici sigiliū, și exprimā cu moderațiune câte-va observațiuni curtenitōre relativū la efigia principelū Carol ce se aflā pre nuoile monete romāne.

„Putemū încă adauge că guvernulū romānū n'are alte dispozițiuni de cātū celle maī conciliante în privința Pōrtei, și că în dificultatea de faciā, ca și în orī-care alta

ce s'ar putea nasce, este animată de dorința sinceră a da orî-ce satisfacțiune puterii suzerane.

„Dacă moneda naționale pre care ea n'a încetată a o cere, și pre care promite să o dea dacă ar avea puterea, se trăgea din circulațiune, séu i se bătea unŭ semnŭ de vassalitate, toți Româniŭ ar fi simțitŭ într'acésta uă așa umilire în câtŭ perturbatoriŭ n'arŭ fi avutŭ nici uă ostենéla să provóce óre-care desordine, alle cărei inconveniente ar fi cu atâtŭ mai mari pentru Pórtă și pentru puterile garanți de câtŭ circularea unei monete de aurŭ; care cu tóte acestea va înlesni transacțiunile comerciali, căci este întocmai cu același titlu ca a nóstră.“

„Articolul 4 din firman tractéză despre relațiunile nóstre internaționali. Sublima Pórtă, în nesecabila sa bună-voință pentru România, ne acordă cu uă mână ceea ce ne era datóre, și ne retrage cu uă alta dreptulŭ d'a ne folosi de unŭ antecedente pre care Vodă-Cuza illŭ luase într'unŭ chipŭ abile în 1865. Care este acestŭ actŭ generosŭ allŭ Porței? „In viitorŭ guvernulŭ imperiale va consulta Principatele-Unite asupra dispozițiunilorŭ totorŭ tractatelorŭ séu convențiunilorŭ ce va negoția cu puterile străine, tractate și convențiuni cari suntŭ applicabili Românieŭ, dupe cum fie-cine scie, în virtutea tractatului din Paris.“

Făcendŭ acésta, Pórtă este ecuitabile, nimica mai multŭ.

Era într'adevărŭ ciudatŭ ca comerciul nostru, industria nóstră, tóte bogățiile țerei, să pótă fi compromise printr'unŭ tractatŭ de comerciŭ ce arŭ fi semnatŭ Pórtă cu verŭ-uă putere óre-care, fără ca guvernulŭ nostru să scie unŭ singurŭ cuvântŭ dintr'insulŭ. Ar fi lesne să citămŭ mai multe esemple în acésta privință, și este de notorietate publică că Vodă-Cuza, în mai multe rînduri, însărcinasse pre demnulŭ nostru reprezentante pre lângă Sublima Pórtă, pre onorabilele d. Costache Negri d'a face la Constantinople representa-

țiunile cele mai energice contra acestei stări de lucruri, și că aceste reclamări adusesse făgădueli a căroră legitimă realizare este târziu pretinsă concessiune a Porții. Și spre despăgubire, ce avantagie considerabilă nu ne retrage firmanul? Victoriile diplomatice ale regimului precedente sunt sterse, pentru că România nu va mai pute face d'aci înainte de câtă *arrangemente de interessu locale*; și încă aceste *arrangemente* nu voră pute fi închiăiate de câtă cu *administrațiunile limitrofe*; *arrangemente*, în fine, cari să nu aibă de loc forma de *tractate officiali*, nici *caracteru politicu*. A! câtă de departe suntemă de regimulă trecută, și câtă de bine se vede că Marele Viziră allă Sultanulă nu mai avea înainte-ă pre agentele lui Vodă-Cuza! Cine din noi nu-ă aduce aminte cu orgoliu câtă de multă lărgisse Vodă-Cuza domenu acțiunii politice a României! Fără a mai vorbi despre relațiunile selle intime cu Principiă Serbiei și Muntenegrului, Vodă-Cuza nu a închiăiat ore, în mai multe rînduri, convențiunii telegrafice și postale, nu cu *administrațiunile* postale seă telegrafice ale Austriei și Rusiei, dără încă cu guvernămintele Majestății Selle Imperatulă Franciscă Iosef și Majestății Scele Imperatulă Alexandru? N'aderasse ellă ore d'ă dreptulă, mai cu sémă în 1865, fără a se preocupa de reclamațiunile Sublimei Porți, la convențiunea telegrafică *internaționale* semnată la Paris de către tôte puterile europene? Și guvernulă Imperatulă Napoleon, din parte-ă, n'ă dată ore actă de acéstă adhesion guvernulă română, prin organulă officială allă d-lui Tillos, agentele diplomatică și consulă generale allă Franciei în Bucuresci? Vodă-Cuza nu obținusse în fine, în același annă, de la guvernulă francesă, cu tótă opozițiunea și demarșele forte active ale Sublimei Porți, ca România să figureze la Esposițiunea Universale din 1867 într'un locă speciale, allă ei propriă, separată de allă Turciei, cu acellși a-

vantage ca toate puterile într'adevăr independent din univers?

Ettă trecutul pre care firmanul l'a sters!

Articolul 5 interdice Principelui României a crea ordine său de decorațiuni. Cum n'o să ne mai adducem a-minte că și instituțiunea unui ordin român, ca și creațiunea unei monete române, fuisse decisă de către Vodă-Cuza, și că acest ordin trebuia să se numească *Ordinul Unirii*? Noi nu voim prin această să spunem ceva Eroilor de la 11 Februarie pre care dumnélor să n'o fi sciind. -- In călcarea palatului, dumnélor au avut mai multe surprise cari negreșit le ar fi făcut mari impresiuni decât nu ar fi fost transportați prin fumul gloriei unei isbânde atât de eroice! Intre altele, dumnélor au găsit, într'una din mobilele cabinetului de travaliu allu lui Vodă-Cuza, *insemnele a 5 clase ale ordinului Unirii*; și în cassa thesaurului centrale nă mare cantitate de insemne de toate gradele acellui ordin, care trebuia să fie instituit în currénd. ¹⁾ Avem și noi un model, pre care-l vom publica decât politici lui 11 Februarie vor cuteza a nega decorațiunea țerei; porțe-o și dumnélor decât se simt demni de dânsa; dera primul ordin creat în România cea măreță este *ordinul Unirii*; ceea ce nu pôte opri d'a se mai crea și alt ordin, care negreșit că va fi acela allu *Independinței*. Alături cu interdicțiunea absolută pronunțată de către Pörtă, să adaugem, dupe ore-cari informațiuni, că s'au găsit printre hârtiele lui Vodă-Cuza nă scrisore gata a Măriei Selle către agentele său la Constantinopole, scrisore în care Înălțimea Sa însărcina pre d. C. Negri, nu ca să solicite autorizațiunea d'a crea un ordin, ci numai d'a anuncia simplul Inaltei

¹⁾ Veși *Trompeta* de la 12 Martie 1867 unde s'a publicat Statutele Ordinului Unirii.

Porți creațiunea *Ordinului Unirii*, și a ruga pe M. S. I. Sultanul să bine-voiască a primi insemnele cele mai înalte ale acestui ordin român. Legea pentru înființarea ordinului Unirii s'a votat de consiliul de Stat din 2 Iuliu 1864, și s'a sancționat în temeiul plebiscitului; a se vedé *Monitorul Oficial* pre anulul 1864.

Câtă distanță de la aceste fapte naționali pênă la interdicțiunea atâtă de umilitóre a Sublimei Porți!

Articolul 7 stipulează mărirea tributului ce se plătesce Porții. E de cređutú acésta? Unú sporú de împovărări pentru finacele României în momentul cândú Vistieria e gólă, în ora cândú Principele Carol declara corpurilor legiuitoře că valorile Statului se scomptău cu 30 % și că trebuia să se contracteze unú imprumutú fórte onerosú! Acéstă urcare a tributului fost'a cel pucinu exigentă de către Pórtă? Fost'a din contra, dupe cum ni se afirmă, cu grațiositate offerită Mareluí Vizir de către d. Ión Ghica, atuncí plenipotențiarú allú Principeluí Carol la Constantinopole? Acéstă offerire va fi fost într'adevărú retrasă de către plenipotențiarii posteriori ai Alteții Sélle? Éttă ceea ce încă nu scimú, éttă ceea ce téra se întrébă d'impreună cu noi.

Articolul 8 este relativú la mesure de poliția generale. Acestú articolú, fórte elasticú în termenii sei, arú putea avea, în viitorú, marí inconveniente.

În toți timpii România s'a distinsú prin virtuțile sélle ospitaliere; ea a servitú adesse de asilú victimelorú luptelorú politice cari agitaú Statele limitrofe. Vecinii noștri n'arú putea óre într'o di, presentându-se acelléși împregiurări, să exige de la noi espulsiunea infortunațilorú cari arú fi căutatú unú refugiú pre páméntulú nostru, și a ne sili să călcămú în picioře marile exemple ce ne aú legatú părinții nostri?

Acestea sunt principalile reflexiuni ce ne a inspiratú lectura firmanului Sultanului. Că condițiunile copprinse

într'insulă sunt consimțite de către guvernul român, nu pôte fi îndoelă, dupe citirea ambelor scrissori schimbate între Marele Vizir allu Sublimei Porți și Domnitorul României, cu data din 19 și 20 Octobrê 1866. Consimțimântul exprimat în scrisoarea princiară rădică nisce cestiuni fôrte importanți.

Éttă aceste cestiuni:

Cum amă accorda articolul 3 allu firmanului, relativ la creațiunea unei monete, cum amă putea pune în accordu acestu articol și reservele sêlle condiționali cu art. 93 allu constituțiunii care prescrie creațiunea unei monete naționale? Constituțiunea țice: „Domnul are dreptulă . . . .” érá firmanul țice: „Se dá autorisațiune . . .”

Cum am face să figureze art. 5, allu firmanului imperial, care *interțice* creațiunea a orî-ce ordinu sêu decorațiune, lingă articolul 93 allu constituțiunii care țice: „Domnulă va putea offeri decorațiunea română?”

Cum am accorda art. 4 allu firmanului, care mărginesce într'unu chipu atâtu de strînsu acțiunea exteriore a guvernului român, cu art. 92 allu constituțiunii care țice: „*Domnulă închiăie cu Statele străine convențiuni de comerț, de navigațiune etc. . . . ?*”

Și considerantulă firmanului, care urmêză dupe art. 9, nu copprinde o stipulațiune fôrte precisă: — „*Tu și coboritorii ței în linie dréptă,* — stipulațiune absolutu contrariă art. 83 allu constituțiunii române? Articolul 83 într'adeveru declară tronulă României ereditară, nu numai pentru coboritorii direcți ai Principelui Carol de Hohenzollern, ci încă și pentru frații seși și coboritorii dintr'înșii, și chiar, în lipsă de collateralii sêu coboritorii ai loră, pentru orî-care Principe ară allege Principele Carol dintr'una din dinastiele domnitore alle Europei.

Éttă dară constituțiunea română călcată în mai multe puncturi essentialii alle sêlle! Și cei trei negoțiatorii ai arangémenteloră diplomatice, conținute în firmanulă Sul-

tanului, fusseră pene crî ministri ai Domnitorului României!

Terminându, mai facem o întrebare, care va fi cea din urmă: Scrisoarea Principelui Carol către Marele Vizir nu este contrasemnata, dupe cum s'a vădit, de către nici unul din ministri. Pentru ce, și ce să conchidem de aci? Art. 92 ală constituțiunii dice formale: „Nici ună actă allă Domnului nu pôte să ailă efectă dacă nu este contrasemnată de către ună ministru.“

Salvatoriî patriei aă fundatū în Bucuresci o societate a amicilor Constituțiunii, care și a luatū dreptū țintă a protege pactulū nostru fundamentale, și a veghia la mănținerea strictă a tutorū stipulațiunilorū selle. Le suppunemū cu smereniă cestiunile ce ne a venitū în gândū noă la citirea scrisorilorū schimbate între Principele Carol și Marele Vizir, ca și firmanulū Sultanului.“

Terra, prin represintanții săi, a fost revoltată de firmanulū ce analizarăm, și în două rënduri Ministrulū de esterne fu somat de deputați a depune pe biuroulū Camerei actele diplomatice relative la acéstă cestiune.

Ast-fel, în ședința de la 28 Decembrie 1866, D. Petre Grădișteanu interpellésă pe d. Ministru de esterne a depune actele diplomatice alle situațiunii nōstre politice: fiindū uă preocupatiune legitimă a Adunării, și conform usului din alte staturī constituționale.

Camera propune a se desbatte acéstă cestiune dupō votarea bugetului.

Peste două zile, în ședința de la 30 Decembrie, douăzeci deputați facū uă propunere pentru depunerea actelor diplomatice, relative la relațiunile nōstre politice din afară.

Se trimitte la secțiunii, unde dice și ađi; cu tōte astea organele de publicitate aă tratat cestiunea, dupō cum am arētat.

Esitarea Guvernului d'a depune pe biuroulū Camerei

acelle acte, probésă îndestul că Guvernul merita blamulū ce i'a dat opiniunea publică înainte de a lū da Camera.

Ministerulū Ión Ghica dela 15 Iuliū 1866.

Monitorul No. 155 din 1866 anunța Românicilor nuaa combinare ministerială; cabinetulū, președut de D. Ión Ghica, se compunea de Domniū Strat la Culte, Mavrogheni la finanțe, Ión Cantacuzin la Justiție, GG. Stirbei la esterne, Dim. Sturza la lucrările publice, și Gen. Ioan Ghica la resbellū.

Deschidem *Monitorulū*, *Românulū* și *Trompeta*: fôca oficială, officiôsă, și fôca Opopițiunii.

Cellū d'ânteiū actū allū D. Ministru Ión Ghica este circulara sa către prefetī, din 19 Iuliū, No. 16173 ¹⁾ în care întâlnim passage ca acestea:

„Guvernulū e datorū a garanta fie-căruia persôna și averea; libertatea unū omū nu se opreșce de cât acolo unde începe a lovi în libertatea altuia. ²⁾

„Terra, dice Măria Sa, în memorabilulū seū cuvântū dela 30 Iuniū (12 Iuliū), a intrat într'ua stare normală; să conlucrăm cu toțiī ca să susținem edificiulū ce amū ridicatū. ³⁾

„Obicînuiți-vă a considera Constituția ca evangelia noastră politică, și păstrați neclintite prescripțiunea ce.

¹⁾ Veđi *Trompeta* de la 5 August 1866.

²⁾ Vom vedea, cu occasia allegerilor, că D. I. Ghica ține altū limbagiū, prin care încuragésă anarhia ca să lovésă în libertatea altora.

³⁾ Comparați aceste vorbe cu manifestul din *Românulū* dela 8 Mai 1870, subscrisū de comitetulū de salut publicū, în care figurésă și d. I. Ghica.

„Fiți unu organu de înfrățire și unu centru de iubire între judegenii DV. 1)

„Persecuțiunea, ura, animositățile și isbirea în credințele altora, sunt triste remășițe alle tradițiunelor greșite; elle sunt reprobate de credința noastră ortodoxă. Ori-ce persecuțiune, ori-ce apăsare, adduce după sine alte persecuțiuni și alte apăsări; și acelle fapte compromit și pierdū societățile.“

Redacțiunea *Trompetei*, ca să încurageze pe d. Ministru a aplica aceste principii salutarii, a steriotipat acea circulară în trei numere consecutive din fôea sa, spre a fi comentată în toate cercurile; apoi facându'i elogie, i dice:

„Daca acéstă programmă, ce conține fondulū întregū allū unei prefaceri totale de constiință guvernamentală, nu va fi uă litteră mórta, ca atâtea altele, în cât să fim siliți să dicem, ce frumosū scrie D. Ministru Ion Ghica! apoi D. I. Ghica va rămănea cellū mai mare Ministru allū României!“

Redacțiunea *Trompetei* a fost silită peste puțin de însuși Ministru diplomatū a'și schimba opiniunea.

Allū duoilea actū de felulū acesta, este faimosulū comunicatū din *Monitorul* de la 23 August, că Ministerulū guvernă trei luni cu Parlamentulū și noē luni cu Pressa, a căria datorie este a lumina guvernulū pe callea legalității și a dreptății.

Cu toate că *Românulū* mulțumese Ministrulū în No. dela 24 August. 1866, pentru comunicatul englesū, observă însă că era trebuință a espune lămurit credința sa, și modulū practicū allū guvernulū constituționalū.

1) Veți în *Trompeta* dela 27 Noembrio 1866 reclama cetățenilor din Bazeu contra prefetului Pantazi Ghica, fratele Ministrului — veți și ședința Camerei dela 3 Decembrie 1866 în privința ingerinței D. prefet Pantazi Ghica în allegeri, ca să vedeși cum a profitat acellū prefetū de consiliile fratelui său Ministru.

Allă treilea actă de felulă cellor doue de mai sus este numirea comisiunii pentru elaborarea legilor prevădute de art. 132 din Constituțiune, cum atestă *Monitorul* No. 192.

Dacă unii din membrii acestei comisiunii, ce erau avocați, s'aŭ retras îndată, fiind că pôte acéstă lucrare nu producea folóse materiale, D. Ión Ghica era datoră a'î înlocui cu alți bărbați competenți, cari nu erau avocați, precum On. D. Al. Crețescu, la care s'a adresat pentru actele stării civile; dar tóte acelle circulare, comunicate, comisiunii etc. nu fură decât numai uă pulbere de aură, spre a amăgi pre cei simpli.

Românul cu tóte astea s'a declarat din capul locului pentru politica Ministerului I Ghica.

În No. dela 17 Iuliă 1866 țicea :

„Acestă Ministeră este tot cellă de la 11 Februară, nu numai că este președut de D. Ión Ghica, dar fiind că în majoritatea lui este tot acella; prin urmare, dacă acella a fost acclamat de națiunea întregă (!), și acesta trebuie să aibă deplina încredere a Națiunii.“

Pină la finele lui Decembre, *Românul* a menajat acestă Ministeră, chiar când era silit a critica unele fapte alle sélle neconstituționale.

Ast-fel, în No. dela 25 Decembrie, *Românul* țicea :

„Noi nu numai n'am combătut acestă guvernă, dar abia, ici-colea, și din când în când, am făcut câte uă critică fôrte ușoră, a unor fapte alle sélle; și chiar în acelle mică critice, repetam că stimăm pe membrii acestui Ministeră.“

Éttă câte-va din acelle mică critice :

În No. de la 30 Iuliă, *Românul* îputa Guvernului vinderea a 400 cai din armată, care costasse unulă câte 35 galb, și se vindea cu câte 10 galb. producând uă pagubă însemnată Statului.

În No. dela 10 și 14 August, protesta contra călcării

art. 32, 46 și 80 din legea electorală, criticând procedura Ministrului Ión Ghica care notificase prin prefeții primarilor convocarea collegiilor electorale.

În No. dela 2, 5 și 17 Sept, citim mai multe protesturi contra dressării listelor electorale; între cari, protestul redacțiunii contra destituirii unor primari din Ilfov, fără cuvânt; protestul în favoarea unor arestați, nejudecați și închiși cu criminali; protestul contra unor cruzimi barbare esercitate la două sate din Mușcel; protestul contra destituirii unui procuror din Prahova.

În No. dela 2 Septembrie, se relatează o serie de abuzuri spăimântătoare din partea unor impiegați administrativi.

Românul dela 26 Oct. publică protestul mai multor cetățeni din Ploiești contra prefectului, care nu publicase prin comune ordinul No. 21,849 pentru neamesticului funcționarilor în allegeri.

În No. dela 18 Decembrie, *Românul* întreba: ce s'a făcut cu anchetta dela Olt, înaintată Ministerului de interne și de Justiție, și care a dovedit abuzuri foarte mari?

Ce s'a făcut cu cei ce accordaseră despăgubiri de milioane la contractul guvernului, ce au fost călcați contractele lor, și pentru care guvernul a trebuit să cheltuiască sume mari?

Se imputa în fine guvernului că destitue funcționari despre a căroră probitate n'are nimeni a dice nimic, fiind acușați numai că aparțin cutării partide politice

În No. dela 18 Ianuară 1867, *Românul* protesta contra destituirii unor profesori, pentru publicare de articoli prin ziare, cerând a presinta guvernul legea care s'asigure p'acești impiegați contra arbitrarului guvernamental.

Aci e locul a menționa și despre amânarea pentru

1867 a societății litterare, convocată de guvernul precedent pentru 1 August 1866, sub pretestul de înființarea carantinelor pe la frontiere 1); dar adevărul era spre a menagia p'Austria și pe Russia cari nu puteau vedea cu ochi buni uă asemenea societate.

Tot cam p'atunci d. Ión Ghica, ca președinte de Consiliu allu României, felicită pe d. Andrași, ce devenise președinte allu ministerului ungureșu: actul nepolitic, ce nu se pôte justifica, și pentru care a fostu interpelat în Cameră de d. Cogălniceanu; actu ce confirmă memoriul ce d. I. Ghica presintase la Constantinopole Baronului Spleni, pentru incorporarea României cu Ungaria, precum am arătatū la începutulū acesteii opere.

Comparând cineva aceste mici critice, ce era silit *Românul* a le face, ca să scape aparințele, cu opozițiunea sistematică, cu acușările gratuite, cu incriminările perfide, cu insultele grave și repetate alle *Românului* contra Guvernelor Dimitrie Ghica, Alexandru G. Goleșcu și Iepurėnu, se revoltă vedēnd atāta parțialitate pentru unii ș'atāta reutate pentru alții.

Cu tōte acestea, Ministerul Ioan Ghica a fost și dēnsul combătut cu patimă, când Roșii, aliați cu Cogălnicēnisti, vedură că au șanse a veni la ministeru, precum vom vedea la loculū seū.

În fine, etă-ne sosiți la allegerile de la Noembrie 1866, care s'adducū ca modelū d'allegerii constituționale de cei interesați în acēsta.

Atunci appāru în *Monitorul* No. 233 epistola Domnitorului către președintele Cabinetului, în care se dicea:
„Că consideră ca uă datorie d'a veghea ca legea electorală să fie executată cu cea mai mare sinceritate, fără uă umbră măcar d'uă influență administrativă, dorind ca tōte opiniunile să se manifeste cu franchetă și lealitate . . . .

1) Veđi „*Monitorul*“ No. 162 pe 1866.

„E bine ca națiunea să fie încredințată că ascultă, privesc și priveghează . . .

„Guvernul va aplica legea în totă rigorea ei contra funcționarilor cari s'ar încerca a se amesteca în operațiunea electorală, ș'a apăsa conștiința allegătorilor.“

În baza acestei epistole, Ministru Ioan Ghica trimitea prefectilor telegrama No. 21849 pentru neamestecul funcționarilor în allegeri.

Românul în No. de la 24 Octombrie, comentând epistola Domnitorului, dicea :

„De și Ministerul, în multe rânduri, a făcut cunoscut că voiesce a lăsa allegătorilor deplina libertate, Domnul Românilor a găsit însă de cuviință a face și Măria Sa cunoscut că acesta este și voința și credința și politica sa.“

Concluziunea logică a acestor cuvinte este că Domnitorul n'a pus temeiul p'acelle promisiunii alle Ministrilor sei, și a voit a le face cunoscut prin publicitate că ascultă, privesc și priveghează. Cine nu cunoște stilul Capilor Demagogiei ?

Trompeta de la 26 Oct., reproducând acea epistolă, dicea :

„Pe când Domnitorul dă asemenea probe de francheță în libertatea allegerilor, Roșii, amicii ai Jidanilor, și inamicii jurații ai libertăților, sugrumă libertatea adversarilor sei. Într'ua adunare Roșii au negat Albilor dreptul lor d'a se aduna, gonindu'i afară din localul închiriat de dênșii, și insultându'i; partidul centru, compus de tot ce este intelligință, închiriedă aceeași sallă; dar în duce rânduri D. Bolliac, ce era invitat a vorbi, este intrerupt prin strigăte și insulte, încât președintele, învățatul arhimandrit Veniamin Catulescu, este silit a părăsi scaunul, strigând: „Domnilor! tot ce am să dică este că nu meritați libertăți. Eu nu mai pot sta într'ua așa adunare.“

„Eată cum înțelegă Roșii libertatea; numai pentru ei libertate. Pentru ce ôre trădarea se teme de virtute? Pentru ce inoranța se teme de lumină? Pentru ce minciuna tremură înaintea adevărului? Pentru că îndată ce s'ar face lumina, nullitățile ar dispărea, și libertățile ar prinde rădăcină...”

Presupuiud că allegerile de la 1866 au fost libere, meritul nu pôte fi allă D. Ion Ghica, ci allă Domnitorului.

Cu ocasiunea acellor allegeri appăru în fôia *Românul* de la 10 Oct. și în *Trompeta* de la 16 aceeași lună, profesiunea de credință a D. Ion Ghica către allegătorii din Craiova.

Daca e adevărat că stilul e omul, apoi acea profesiune de credință caracterisă de minune politica echivocă a D. Ion Ghica. O recomandăm cu dinadinsul lectorilor.

Românul, recomandând'o allegătorilor în No. în care fu publicată, observă că sunt părți în acea profesiune care ar fi avut nevoc de mai multă claritate....

„Voiesce ôre D. I. Ghica, dicesă între altele *Românul*, se înlătore poporul de la orî ce amesticu în luptele politice?”

Mulțumită epistolei Domnitorului, Adunarea fu compusă în maioritate de somităi. Mai jumătate din Deputați erau oratori distinși.

Aruncând cine-va ochii pe *Monitorul* No. 250, unde s'au publicat numele Deputaților, vede că Guvernamentali, aproximativ, erau numai vr'o opt; Roșii, vr'o 25; fracțiunea, vr'o trei-deci și cincî; Albi, vr'o 43; Cogălniceniști, vr'o trei-deci și cincî; și avocați curăț, vr'o opt, din cari cei mai mulți guvernamentali puri.

În privința ilegalităților și ingerințelor Guvernului în allegeri, recomandăm ședințele din 27, 28 și 30 Noembrie, și celle de la 1, 2 și 3 Decembrie 1866.

În ședința de la 27 Noembrie, D. G. Ghica raportorului dicea „că lupta electorală în Pitesci a degenerat în conflicte materiale, mergând până a se compromite un momentu siguranța publică.“

Aceleași violințe s'au repetat și la Ploiesci. În ședința de la 28 Noembrie s'a constatat presiunea funcționarilor și a profesorilor în colegiul IV din Tutova.

În ședința de la 30 Noembrie s'a constatat desordinele de la Brăila, unde alegătorii s'au bătut între ei.

În privința violențelor din Ilfov, cedăm parola DD. N. Blaremburg, Bolliac și Dim. Ghica.

În ședința de la 1 Decembrie 1866, (Monit. No. 266) D. N. Blaramberg combătea energic violența și corupțiunea în alegerile colegiului III din Ilfov, constatându că 1150 alegători fusesseră sterși din lista electorală de un membru al primăriei, iar 1000 alegători s'au abținut, protestând; astfel că aceștia formau o majoritate mai mare de cât 1700 ce participaseră la vot; apoi, cu ocazia desbaterii propunerii pentru anularea acelei alegeri, și darea în judecată a persoanelor ce au comis escesele și desordinele, D. N. Blaremburg dicea:

„Nu e vorba de invalidarea unei alegeri, ci să nu consacram un precedent de natură a descuragia pe omenii onestii, a compromite libertățile noastre publice și a transforma colegiele electorale într'o arenă de gladiatori.“

„Aceste alegeri sunt fructul unor violențe materiale: bande disciplinate și înregimentate, cu pietre și ciomege, împiedicău prin amenințări și lovirii intrarea alegătorilor de opiniuni contrare; și la un semnal dat, făceau erupțiune în local, goniau cu furie pe alegători, instalaă unu biuroșu complesentă, și luaă cu assaltă mandatul ce încrederea publică îl refusasse.“

Tot în ședința de la 1 Decembrie 1866, D. Blaremburg reproducea o proclamațiune a DD. Rosetti-Brătianu dupe 11 Februarău, către locuitorii, în care se dicea:

„Desordinea ne va aduce drept la anarhie; și din anarhie nimic nu p^ote eși de cât cel mai cumplit și grozav despotism. Numai tiranii se bucură de anarhie, ei av^{en}d interes a provoca adunări tulburătoare. Feriți-v^e de ei, să nu cădeți în cursă. Ei sunt cei mai mari vrăjmași ai revoluțiunei; dați dar mâna guvernului a stavili relele lor uneltiri.“

La Aprilie 1870, D. N. Blarembeg consimția a fi ales prin mijlocele ce le desaproba la 1866! ...

Tot D. N. Blarembeg a descris în f^oia sa, la 1867, *sistemul infernal* de guvernare al D-lui Ión Ghica, ce a suferit ca *Ianicari* Roșiilor se usese de *violențele cele mai brutale*.

La 1870, D. N. Blarembeg consimția a fi ales de banda Ianicerilor.¹⁾

D. Bolliac dicea tot în ședința dela 1 Decembre:

„Guvernul^u se nu intervie în allegeri; dar când se face zorba (bătae) trebuie să intervie (rîsete).

„Mai mulți prefecti și suprefecti ar trebui destituiți, fiind că s'a^u abătut de la ordinul^u dat de Domnitor^u prin epistola către președintele Cabinetului . . .

O voce. Afară de prefectul^u de la Buzeu.

D. Bolliac. Toți; și chiar primarii, cari nu sunt mai pușini responsabili de neorînduele ce s'a^u făcut prin mijlocirea lor . . .

„Cât pentru alleșii capitalei, ved^{en}du-se ei în cameră nisce căpitani fără soldați, credem că se vor retrage ei singuri.“

D. Dim. Ghica, descriind siluirile făcute de roșii mai la t^ote culorile, întrebuițând bătaⁱ și insulte, dicea:

„Am rapportat^u D. Ministru l. Ghica aceste siluiri; și

¹⁾ Despre allegerile de la Noembrie 1867, recomandăm lectorilor paginile șiarului „Terra“, unde șipătul de alarmă al D-lui N. Blarembeg contra Ianicerilor roșii face a se sbirli p^{er}ul de spaimă.

D-sa 'mî a răspunsu: „nu răspundü de câtü pînă la uşa localuluî alegerilor.“

Aşa dar allegătorii erau la dispoziția bandelor de ianiceri, încurajate de D. Ministru Ion Ghica.

„La 1 Noembrie, înainte de alegeri, s'a sporit precul pâinei, de la 36 parale la unü leü; iar gardiștii de la Radu-Vodă erau alleși dintre cei ce împărtășia opiniunile roșiiilor.“

Tot în ședința de la 1 Decembrie, s'a constatat că D. Ion Bălăcenu a fost alles deputatü pe când se afla agentü allü țerei la Paris, în timpul când contracta împrumutul Oppenheim.

D. Ion Ghica susține că D. Bălăcenu își didesse demisiunea cu patru luni înainte, dar că nu s'a publicat; și că l'a menținut în postul seü numai pentru a contracta împrumutulü în cestiune.

D. Aslan observă, că de s'ar admite că unü funcționarü, care a demissionat, pöte continua a funcționa; și prin urmare se pöte allege deputatü, cine ne încredințesă că Guvernulü nu l'ar ține și dup'aceea în funcțiune? (aplause). Atunci ne vom vedea hăbușiți în Cameră numai de aghenți ai Guvernuluî (aplause). Eată uă teorie periculösă pentru libertățile publice, daca legea nu se va applica cu sinceritate.

D. Cogălnicenu observă că legiuitorulü n'a înțeles ca funcționarulü se dea uă hirtie în mîna Ministruluî, ca apoi să pötă fi allesü deputatü; ei a înțeles că Ministrul se'i dea priimirea, se o trecă în registre, și chiar s'o publice.

Tot în ședința de la 1 Decembrie D. Vladimirescu dovedesce că s'a alles ca deputatü în collegiul IV din Vilcea contra voincei administrative, avënd d'adversariu pe D. I. Strat, Ministru de Culte.

Cu ocasiunea acésta, D. Cogălnicenu, dice: „Guvernulü meü de la 2 Mai a fost francü, n'a voit a face

liberalismă ieszuitică (aplaufe). La 2 Mař, guvernul spune curat ce voiesce; dupe 11 Febr., una se spune și alta se face.“

În ședința de la 2 Decembrie se constată ingerința fățișă a administrațiunii în colleeiul IV din Roman, având de rezultat falsificarea allegerii delegaților, și a votului în allegerea deputatului; unde a fost alles D. Dim. Sturza, Ministru lucrărilor publice, ce a făcut presiune prin agenții seř subalterni; iar prefectul era amic intim cu D. Sturza.

În ședința de la 3 Decembrie, D. Cogălnicenu afirmă că prefectul de Roman a înrurit allegerile în chipulă cellă mař periculosă.

La Prahova se constată asemenea mari neregularități. D. Foru cere reglementarea legii electorale; și în ședința de la 21 Decembrie, se și face propunere pentru numirea unei comisiunii însărcinată cu interpretarea legii electorale, spre a se evita pe viitoră greșita ei aplicare.

Se trimite la secțiunii unde zace și adă. Dacă s'ar fi reglementată atunc legea electorală, allegătorii ar fi fost feriți de retelele Roșilor dela allegerile din 1867 cari au provocat bitele dela allegerile din 1869 și 1870.

La Mehedinți se constată asemenea, tot în ședința de la 3 Decembrie 1866, că prefectul însuși a presadat biuroulă electorală, influințând allegerea pe față.

În colleeiul IV din Buzeu, presiunea administrativă a fost teribilă, întrebunțând prefectulă arestării de allegători, destituirii de primari etc.

Comisiunea opinésă a se trimite acolo anchetă parlamentară; iar D. Cogălnicenu observă că, când ună prefectă își permite a discuta prin diare calitățile deputaților, ce ună dovadă pipăită de presiune administrativă.

D. I. Marghiloman observă că, fiind alles în Buzeu, pôte afirma cu probe că nici ună prefectă n'a comis a

suta parte din arbitrariul întrebuintat de prefectul Pantazi Ghica, toate libertățile fiind batjocorite acolo, fiind 40 primari destituiți, și toate autoritățile în picioare la alegerea deputatului colegiului IV.

D. Ministru președinte răspunde că D. Pantazi Ghica și a dat demisiunea.

Cu toate acestea, în ședința de la 21 Decembrie, observându-i-se că D. Pantazi Ghica continuă a fi prefectul la Buzeu, D. Ion Ghica răspunde:

„Acésta e tréba mea daca prefectul de Buzeu și a dat saú nu demisiunea. Adevérulú este că și a dat demisiunea, fiind acésta una din prerogativele Guvernului; Camera are drept a face anchetă parlamentară, iar nu a insulta pe prefecti.“

În ședința de la 10 Decembrie, se face propunere pentru o anchetă parlamentară, care să cercetese violențele și ilegalitățile comise în allegeri, spre a se da culpabilii în judecată.

Pe d'altă parte, *Românul*, organú officiosú, și care susținea guvernul Ion Ghica p'atunci!), în No. de la 12 Noembrie invită guvernul a da în judecată pe impiegații ce au influențatú allegerile.

Iar în No. de la 3 Noembrie, ridicula alegerea de la Cahul, unde s'allessesseră duoi guvernamentali puri, precum s'allessesseră după 2 Mai, tot acolo, iarăși duoi guvernamentali.

În fine în No. de la 18 Decembrie, *Românul* întreba că ce s'au făcut cu impiegații cari, contra legii și a voinței Domnitorului, au violat allegerile, arestând pe președinții biurourilor, și falsificând și legea și voința allegătorilor?“

De ce óre Ministerul Brătianu, după ce a venit la

1) Veđi „*Românul*“ de la 17 Iuliú și 25 Decembrie 1866. Veđi și „*Trompeta*“ de la 30 Oct. și 27 Noembrie, acelașú anú.

putere, n'a eșecutat voturile Camerei de la 10 și 21 Decembrie? Fiind că voia a influența și ellu allegerile; altfel, cum ar fi putut avea acea faimosă majoritate de clapisti, cu sus, copii; jos, băeți?

În ședința de la 12 Decembrie vine în desbattere responsul la discursul tronului, în care era un paragraf despre politica din afară a Guvernului; unii deputați voiau să'l scotă, spre a nu avea aerul că Camera aprobă printr'acesta conduita D. I. Ghica în privința firmanului de recunoșcere a lui Carol I. Primul Ministru observă că nu se pune la spatele tronului, că Camera să voteze adresa, și are destule mijloce a da guvernului votu de blamă, trăgându'l la barra Națiunii, când va găsi de cuviință.

În fine, în ședința de la 14, se modifică Adresa în comitetu secretu; și la votarea pe paragrafuri, la paragraful III (unde se dicea că țerra a vedut cu bucurie consacrarea ce I. Pörtă și Puterile Garante au dat aședământului nostru politicu, fără jicnirea drepturilor țerrei) D. Cogălnicenu observă: „că votésă, cu rezervă d'a se adduce de Guvernă Cartea galbenă, ce infățisă situațiunea politică a țerrei.“

D. Ion Brătianu răspunde:

„Toți ne facem acea rezervă.“

Astfel fu votată Adresa, cu 104 voturi din 109 Deputați presinți, iar 5 s'au abținut.

În ședința de la 20 Decembrie, Ministerul depune pe biuroul Camerei convențiunea pentru drumul ferat de la București la Giurgiu, cum și aceea pentru applicarea sistemului metricu de măsură și greutate.

D. N. Păclenu observă că aceste concessiuni au fost respinse de Camera de la 2 Mai.

Cu toate acestea, se trimit în desbaterea secțiunelor, și se votésă sub Ministerul Brătianu.

Tot în acea ședință, D. Cracte interpelésă guvernul

în privința înstreinării mai multor păduri de peste Milcov, în valoare de 40 mil.

Din debattere se constată că Consiliul de Stat, la 31 Mai 1866, desființase ordinele din 1864 pentru oprirea tăerii acelor păduri; și Guvernul a supus la aprobarea Domnului acea decisiune la 11 Iunie 1866; în urmă Ministrul finanțelor a atacat contractul înaintea justiției.

D. Cracte observă că Ministerul, care pusese chestia pe tărâmul de esces de putere al Guvernului de la 1864, urma la Iunie 1866 a porni îndată procesul; ceea ce n'a făcut, dând încă voie a se continua tăerea pădurilor.

În această chestiune fură implicate multe persoane, între care și D. Ion Brătianu, ca Ministru de finanțe.

D. Brătianu răspunde că D-sa s'a pronunțat pentru anularea decisiunii Consiliului de Stat; dar D. Lascar Catargiu a susținut că peste Milcov, d'odată cu arendarea moșiilor, se putea da în tăiere și pădurile după-acele moșii.

Se face propunere ca să se numescă o comisiune care să cercetese chestia și să refere Camerei.

Nimic nu s'a făcut, fiind că nici un vot nu e serios, dacă nu e răspundere ministerială.

În ședința de la 21 Decembrie, D. P. Grădiștenu interpellă Guvernul pentru depunerea actelor diplomatice, relative la situațiunea noastră politică din afară (applause); interpellare care se repetă și în ședința de la 28, tot de d. Petre Grădiștenu, după cele trei zile prescrise de Regulamentul Camerei.

Camera era ocupată cu bugetele; ia dar angajamentu că se va lua în debattere după votarea bugetelor; și trece la ordinea zilei.

În ședința de la 30 Decembrie, 20 deputați facu o propunere pentru depunerea acelor acte diplomatice;

propunerea se trimitte la secțiunii, unde stă îngropată ca mai toate propunerile de felul acesta.

Tot în ședința de la 21 Decembrie, D. Fleva și D. Bolliac interpellă guvernul în privința streinilor ce ocupă funcțiuni publice, contra art. 10 din Constituțiune; și anume, la finanțe, la tribunaluri, la lucrări publice, și mai ales la telegrafii, serviciul cel mai delicat, căci dispune de secretele Statului.

D. Bolliac prezintă o petițiune din partea a 40 telegrafistii români, la cari aderă toți telegrafistii prin depeșă (aplaude în tribuna publică).

D. Ion Ghica răspunde: „că în acestu serviciu nu este disciplină; că sunt mulți tineri fără merite; că există multe viciuri; că e anevoe a descoperi pe Români din streini (întrerumperi); că după Constituțiune pot fi streini în unele servicii publice, precum telegrafii și vapoarele; că fără streini nu s'ar fi putut stabili serviciul telegrafic; că numai cu dănsii se face serviciul iute și cu acuratețe; că streinii din telegrafii sunt lepădați de protecțiunile străine; că nu-i putem lăsa pe drumuri, fiind în serviciu de la 1856, și servind cu mare zel; mai ales că sunt și mașinisti, și Români nu sunt apți pentru acesta.“

D. Bolliac observă că din contra, Români, fiind intelliginți, sunt apți pentru toate. Aduce exemple pe inginerii Aninoșanu, Donici, Capușinenu și alții, cari sunt în disponibilitate. Vămile, ca și Lucrările publice, sunt lăsate asemenea pe mâna străinilor (aplaude).

În fine se numește o comisiune ca să cerceteze chestiunea.

Nici o dată spiritul de corp nu s'a manifestat cu mai multă energie și unire ca în cazul de față. Paginile *Trompettei* sunt pline de protesturile telegrafistilor. Ca și lucrătorii tipografi, telegrafistii sunt martirii asociațiilor moderne; ei aduc serviciul eminent Statului,

și rămân cei mai mulți fără vederi la finitul carierii lor, și fără mijloace de existență, mai ales cu nua lege a pensiunilor. Era dar drept, uman și politic ca D. ministru I. Ghica să nu-i disprețe în gradulă acela.¹⁾

Eată raportul comisiunii în cestiune. Îllă reproducem în extenso, pentru rușinea acellui guvern și onórea corpului telegrafic; îllă însoțim și de proiectul de lege relativă la cestiune, spre a judeca publicul în deplină cunoștință de cauză.

„D-nii telegrafistii români, toți, din totă România, au presintatî represintațiunei naționale plângere contra nedreptății de care sunt loviți și sistematicî urmăriți de către administrațiunea telegrafo-postală.

Ei se plângă de suferințele și umilințele ce au avut a îndura în totî timpul fatalei direcțiunii a fostului directorî telegrafo-postalî Librecht, care, prin o combinațiune, jesuitică, făcuse din acésta atâtî de utilă instituțiune unî instrumentî puternicî, cândî alî unui guvernî despoticî cândî alî străinilorî, érá din ei, telegrafistii români, prada batjocorei telegrafistilorî străini;

Că și dupe căderea lui Librecht, sórta lorî nu s'au schimbatî; apostolii seî adunați și recrutați înadinsî pentru același scopî, staî acolo, îi apasă și-l alungă în fața legilorî și a constituțiunii;

Că instituțiunea telegrafului, creată și menită pentru serviciulî Românilorî, făcutî de Români, se pare a fi dăruită străinilorî pentru a o exploata cumî le place. Érá Români, carî prin sacrificiulî a orî ce altî viitorî s'au silitî a dovedi și a doveditî că țera nu mai avea trebuință de străini în acésta ramură, se védü cu obstinațiune înlăturați. Străini ce guvernulî Y a avutî angagiați, la începutî cândî s'a înființatî telegrafulî, s'au

¹⁾ Veți Trompeta de la 16 și 23 Sept.; 7, 11, 18, 26 și 30 Oct. 1866; 1, 12, 26 și 29 Ian.; 2 Febr. și 5 Mart'e 1867.

dusă de optă ani; dară, din nefericire, a venit la direcțiune un străin, și acest străin, avându nevoie de instrumente pentru a-și împlini scopurile sêlle culpabile, s'a pusă pe gônă și persecuțiunii contra Românilor, ș'a deschisă posturile de numiri și înaintări la telegraf și poste tuturilor părăsiților străini.

Astă-felă astă-dă asemenea posturi se ocupă de Evrei, poloni, nemți și alții, care, veniți în țără sic-care cu meseria lui, unul tēmplară, altul friseră, altul tapiseră, altul văpsitoră, altul calfă de prăvălie, altul căprară eșitū din armata austriacă, altul garsonă de cafenea etc. au găsită îmbrățișare lingă seminele loră, fostul director Librecht, în prejudiciulă și disprețulă dreptulă Româniloră.

Că asemenea domni au învățată arta telegrafică de la telegrafistii Români, și cu tôte aceste, printr'o derisiune amară și incalificabilă, mai tôte guvernele câte s'au succedat și se succedă au fostă ademenite a crede de fostulă directoră mai nainte, și astă-dă de către urmașiseli d-nii Neniț, Breslauer și Isac, că străinii ce se află acumă la telegrafă suntă necesari a sta în posturile loră, pentru a învăța telegrafia pe Români; intrigi cu care au sciută a se însinui pe lingă guvernă, învățatură de care telegrafistii Români au oróre, precum nu mai puțin și de arta de a cheltui 100 pentru 10 cândă e vorba de înființată vre unū obiectū saū lucrare.

Probă că protestulă loră de a avea monopolulă funcțiuniloră telegrafice e numai o amăgire, este că Români, încă de la 1858, au protestat și au luată în corpore răspunderea în scrisă că sunt în stare a ține singură serviciulă telegrafic; au dată doveđi de acēsta; și atunci guvernulă a desfăcută pe funcționari austriaci, ca străini cari iaū pânea din gura Românilor; suntă alții de acei omeni cari n'au în țără nici familiă, nici patriă, nici avere, nici credință națională.

Afară de această petițiune s'a mai primită o declarațiune din partea corpului telegrafistilor Români, că ieșu răspunderea serviciului asupra d-loră fără concursul vre unuia din străinii aflați acum în funcțiune; prin această declarațiune propunți că, spre a se putea îndată ajunge la naționalizarea acestui serviciu; se se-ia următoarele dispozițiuni:

1. Direcțiunea telegrafo-postale să se încredințeze de îndată unui Român din șefii de stație actuali, cari se compue îndată direcțiunea acestui serviciu, numai din Români telegrafo-postali.
2. La toate stațiunile telegrafice, pe unde șefii nu sunt Români, să se înlocuască cu oficianți Români din cei mai vechi.
3. Direcțiunea Română să fie obligată ca, îndată după instalarea ei, se formeze doue scoli de telegrafie română în Bucuresci și Iași, făcând apelu prin „Monitor“ și jurnale, junilor studiosi, cari vor voi a îmbrăși această carieră, pându-li-se în vedere programa Prințului Stirbei după care s'a formată antea scola Română telegrafică, adică programa de organizație a telegrafelor, alcătuită de comisia tehnică de atunci, aprobată de consiliul administrativă estraordinarū, în unire cu eforia drumurilor, și întărită de Vodă Stirbei cu rezoluțiunea comunicată cu adresa secretariatului No. 2993, de la 28 Iuliu 1855. Aceste cursuri se voru preda în Bucuresci de șeful secțiunii tehnice allu direcțiunii; iar în Iași de către șeful stației.
4. Direcțiunea Română telegrafică să fie obligată, și să aibă dreptul, ca, după un termenū de trei luni, pe elevii cari au făcutu studiulū artei telegrafice, după acestu intervalū, să-i supue unui esamenū; și care voru însuși cunoscințele cerute pentru unui oficianțu de telegrafu, se înlocuască pe străini.
5. Să se publice prin foile oficiale că toți funcționarii

telegrafo-postali Români, retrași din serviciu și puși în disponibilitate prin reducere de buget, se rechemă în serviciu cu gradul ce au avut la eșire.

În fine corpul telegrafistilor Români, în virtutea statutelor serviciului telegrafic al României, No. 407 din 1859, Iuliu 8, și în virtutea art. 10 din Constituțiune, reclamă dreptul lor român la ocupațiunea posturilor telegrafo-postale.

Deci, în vederea unei tănuiri atât de serioasă, în vederea unei reclamațiuni de drepturi susținută cu atâta stăruință și convicțiune de către telegrafistii Români, comisiunea, pentru a putea veni înaintea d-voastră cu relațiuni cât se poate mai complete, și cu concluziuni sprijinite pe drept și lege, a căutat mai înainte de toate a aduna științe despre organizațiunea instrucțiunii telegrafelor, reglementele ei, și condițiunile administrațiunii; și pentru acest sfârșit, s'a adresat la ministerul de interne.

Acum, primindu-se de la onor. ministeriu cu adresa sub No. 763, dosierele care conțin lucrările atingătoare de instrucțiunea telegrafelor, și vedându comisiunea din cercetarea lor, (căci contractele, dăce ministeriul, că lipsesc) că telegrafistii străini au fost aduși în țerră prin mijlocirea fostului comandante C. R. de arme Coronini, dupe cererea făcută de departamentul de interne, cu diferite apunamente și diurne, pe termen de un an de zile, care termen în urmă s'a prelungit pe șese luni numai;

Că din acei străini nu mai este astăzi nici unul în țerră, fiind toți înapoiați la Viena, conform angajamentului ce au avut cu guvernul;

Că la 1855 s'a statornicit programa pentru învățaturile teoretice și practice, ce sunt a se preda elevilor aședământului telegrafic, și acesta a distras de la aplicațiunii parte din juneia română, care s'au dat

cu totul la studierea acestei arte, pentru ca să potă în urmă avea dreptul la serviciu ;

Vedându jurământul ce se impune funcționarului telegrafist în coprinderea următoare: „jură în numele a totu puternicul de a fi credincios țerei și Domnului ; asemenea jură de a păzi cu sfințenie regulile și legile privitoare telegrafului, și de a nu împărtași nimărui coprinderea depeșilor ce mi ară fi încredințate seă cunoscute : așa să mi ajute D-zeu !“

Vedându că prin § 39 din statutele serviciului telegrafic, se dice că Statul nu ia asupra și nici uă răspundere pentru corespondința privată, și așa fiind, străinului dă uă îngrijire mai mult de câtu Românului pentru siguranța acei corespondențe ;

Vedându § 95, totu din statute, care impune ampoliatului telegrafic, ca întâia condițiune, calitatea de Român seă împământenit Român, încâtu strein de felu nu trebuie se mai aibă loc ;

Vedându § 96, care pretinde că înaintarea în serviciu se se facă luându-se de basă meritele, vechimea și purtările ;

Vedându din dosariu că la anul 1858 Decembre în 3, Căimăcămia țerei Românesce a și pusă în lucrare § 95 numindu pe Aga Simion Marcovici inspectoru generalu allu Telegrafului în locul d-lui Hinterhalter, depărtat pentru incapacitate ;

Avându în vedere și art. 10 din Constituțiune, care cunósce dreptul la funcțiunile publice numai Românilor ;

Și considerându nedreptatea și lovirea mare ce se face Românilor, preferându-se streinii, atuncea cându ei aducă sciințele, capacitatea și meritele cerute de programă ;

Considerându că acésta ară fi a înstreina pe Români, și a împământenii pe streini afară din lege ;

Considerându că această urmare regretabilă și condamnată, ce se vede comisă pînă acum, este o călcare a statutelor care sînt legea și regulamentul Instrucțiunii telegrafului, este o înfruntare a principiului statornicității în art. 10 din Constituțiune, și dacă s'ar mai tolera asemenea abateri și nesocotințe de cele scrise în legi, va ajunge a se perde cu totul respectul lor, a se slăbi autoritatea lor, și răul progresîndu a se face nevindecat;

Comisiunea d-văstră, d-nii Deputații, s'a unit în conclusiune ca să se chieме Guvernul a se conforma legilor de la care cu părere de rău se vede că s'a întorsu; nemijlocit se înlocuiesc pe toți telegrafistii străini cu Români, de la directore pînă la cantonieru; și în viitoru se fie cu privilegii ca subu nici unu cuvîntu să nu se mai încredințede asemenea însemnate posturi la străini.

Aceste conclusiuni, sub-semnatul raportor, are onore a le supune aprobațiunii d-văstră, d-ni deputați.

(Semnatu). Raportor. *Al. Sihlenu.*

Espunere de motive

asupra proiectului de lege relativu la admiterea dupa trebuință în serviciu Statului a străinilor cu cunoștințe speciale în aplicațiunea artelor și științelor mecanice și industriale; și regularea pozițiunii acelor care se găsesc astăzi în serviciu cu sau fără contracte.

Instituțiunile mecanice și industriale, cari sunt sursul producțiunii în țerile civilizate, la noi sînt încă aproape de starea primitivă; și fiindu că este unu începutu la toate, și că omeni de specialități nu se potu forma dintr'o di într'alta, Statul român, la crearea unor servicii speciale, este obligat a avea recursu la talentele și la cunoștințele străinilor din țerile înaintate în civilizațiune, la care industria este în florea ei, spre a ne da

omeni cu cunoștințe speciale în aplicațiunea artelor și a științelor mecanice și industriale.

În acest spirit Constituțiunea de și prin art. 10 po-presce admiterea streinilor în funcțiunile publice, a rezervată însă clauza casurilor excepționale în care ei pot fi primiți în serviciul Statului.

Condus de aceste considerante, și consequent art. sus-ă-disu din Constituțiune, Guvernul a elaborat acest proiect de lege, atât asupra admiterii streinilor de care țera ar avea trebuință, cât și pentru regularea pozițiunei acelor care se găsesc astă-ă în serviciul Statului, cu sa fără contracte, pe care proiect sub-scri-sul vine a-lu aduce cu mesagiu Domnescu în deliberă-rile onor. Adunări a deputaților.

Ministru Președinte: *Ion Ghica.*

PROIECTU DE LEGE.

Art. 1. Guvernul va putea admite în serviciu de ateliere, usine, fabrice, machine, științe și arte, unde se ceru cunoștințe de specială aplicațiune a artelor mecanice, pe străini ce voru dovedi că posedă asemenea cunoștințe.

Art. 2. Acestă admisibilitate a streinilor nu va avea loc de câtu numai la casu cându nu se voru găsi Români de capacitate egale cu acea a streinilor, și în urma concursului sa cercărilor ce se voru face.

Art. 3. În timpul câtu va fi în serviciul Statului, streinul va fi supus legilor și regulamentelor țerei, fără a putea recurge la legile și autoritățile țerei se-le.

Art. 4. Serviciul telegrafic și postal este rezervat numai Românilor, cu excepțiune că pe timpu de trei ani de la promulgarea acestei legi, se va putea chiera trei streini cu cunoștințe speciale pentru organizarea și regulara acestui serviciu.

Accia însă din streini cari se voru fi aflându astă-ă

Într'acestă serviciu și voru fi împlinită trei ani de serviciu, se voru putea mântine, dacă voru cere, în termenă de trei luni, a fi admiși la stagiū, pentru obținerea naturalisațiunei, conformă legi.

Art. 5. Guvernulū pôte chieama misiunī streine pentru orī ce serviciū, însă pe unū timpū determinatū.

Art. 6. Streiniī aflătorī în serviciulū Statulū și anume aduși de Guvernū, voru continua pēncē la espirarea termenulū contractulū lorū.

Prelungirea termenulū său continuarea în serviciū a celorū aduși fără contractū, nu se va putea face de câtū în virtutea unei legi speciale.

Ministru Președinte: *Ión Ghica.*

Tot în ședința de la 21 Decembrie, și tot D. Bolliac interpellă guvernulū în chestia d. Pană Olănescu, care pretindea de la Statū peste douē milliōne lei, ca contractiū de poștie; se impută Ministerulū că n'a supus cestiunea la cercetarea consiliulū de advocați, cari au priimit dossarulū cu douē dille înaintea înfățișării procesulū; astfel că Statulū a fost condamnatū, la prima instanță, la 42,000 galbenī; Curtea a redus cifra la 8000 galbenī; prin urmare, se cerea revisuirea procesulū, fiind constatată lipsa de acte importante din dossiera ad-hoc; iar acelle hărțiī au trebuit să dispară pe când dossiera s'afila la direcția poștelor.

D. Ion Ghica respunde că, fiind cumnatū cu D. Pană Olănescu, ține mult la onórea sa, pentru ca să nu sufere cea mai mică bănuială; promitte dar a cerceta care a putut fi impiegatulū ce'și a permis a sustrage acte din dossieră?

Camera numesce uă comissiune, compusă de DD. Bolliac, C. Grădiștēnu și Al Sihlēnu.

În ședința de la 5 Ianuariū, comissiunea depune raportulū seū, în care se constată lipsa actelor; cestiunea

însă fiind intrată pe mâna justiției, conchide a lăsa justiția să se pronunțe. Camera trece la ordinea zilei.

Justiția a descoperit fraudă, mulțumită luminelor ce a addus, în acésă cestiune, D. T. Augustin, șeful serviciului administrativ de la telegraf, publicând în *Trompet'a* de la 22 Decembrie ună articol important¹⁾; Statul a câștigat 8000 galbeni, dar D. Augustin a perdut postul, desființându-se într'adins acea secțiune administrativă; a plătit încă și cu libertatea sa, fiind arestată câte-va zile, sub pretesturi ridicule.

Tot în ședința de la 21 Decembrie, D. Ministru Ion Ghica fu interpellat în privința prefectului de la Buzeu, D. Pantazi Ghica, fratele Ministrului, care tot funcționa, de și anunțase D. I. Ghica că a demissionat.

Ministru răspunde că fratele seă și a dat în multe rënduri demissiunea, dar că n'a voit a o priimi, șiindu'lă cu sila la postul seă.

La gravele accusări ce interpellantulă face prefectului de Buzeu, d. prim ministru răspunde:

„Lăsați justiția să inferese ea pe funcționarī, mai alles când sunt infamī și scelleratī; dar acésa se n'o dică Camera, că desorganiză țerra, deconsiderând pe funcționarī... Ceru dër a se da ună blamă acellor cuvinte, pentru respectulă datoritū autoritățil. Autoritatea e slabă la noi; și Dv. trebuie a o întări cu puterea morală; căci altfel, se va întări cu altă putere.“

La cuvintele acestea, pline de adevărū, vom observa D-luī Ion Ghica:

1. Că și Ministrilă trebuie să fie imparțiali, chiar când funcționarilă sunt amicilă și consăngenilă al lor, dând satisfacere plāngerilor drepte și legitime, în basa axiomei vox populi, vox Dei, care este *Opiniunea publică*, regina lumilă, care 'móie cerbicele tiranilor și diplomaților, cum a dis D. Ion Ghica.

¹⁾ Veđi „Trompetta“ de la 24 Noem. și 4 Decem. 1866.

2. D. Ioan Ghica are două măsuri. În ședința camerei de la 5 febr. 1863, Domnia-sa, apărând adresa cellor ce voiau resturnarea lui Vodă-Cuza, a pronunțat gravă cuvinte, pe care însuși le-a blamat la 21 Decembre 1866.

„Se numescu ađi administratori cari merită să fie în „pușcărie; și de voiū fi chemat să citesū nume, le voiū „cita, disse D. I. Ghica la 5 febr. 1866.“

D. N. Crețulescu, președintele Consiliului de ministrii, cere ca D. I. Ghica să numescă p'acei prefecți ce merită pușcăria.

D. Ión Ghica promitte a respunde, dar nu respunde.

În ședința următoare, (6 Febr.) D. N. Crețulescu somesă din nou pe D. I. Ghica a da pe față numele acellor prefecți ce merită pușcăria.

D. Lascar Catargiu dice că va lua rolul D. Ioan Ghica ca să răspundă.

„D. N. Crețulescu a iscălit decretul de numire allū acellui prefetū ce merită pușcăria; și'ī voiū da și adresa lui ca să'lū cunoscă; d'o cam dată, 'ī potū spune că păgubașulū e On. D. Mihail Jora.

D. N. Crețulescu. — Numește'lū, Domnule Lascar Catargiu.

D. Lascar. — Eacă, D. Jora 'mī a spus că prefetulū de la Tecuci 'ī a furat straele și ciubucele.

D. Jora.—Mē mirū vedēnd că se comunică, într'un chip oficiale, conversațiunī intime ce se facū numei între amici. Ei bine! Domnilor, celle ce v'a spus On. D. Catargiu, eū vē declarū că nu le am đis; și nu știū nimic despre acēsta.

D. Lascar Catargiu.—Acestū secretū l'a comunicat D. Jora la mai mulți.

D. N. Crețulescu dă desmintire D-lui Lascar Catargiu, afirmând că n'a suscrisū Domnia sa decretul de numire allū acellui prefetū; că; necunoscēnd ómenii de peste Milcov, l'a găsit p'acellū Domnū șefū de secțiune

la Ministerul de interne, și i l'a recomandat chiar fostul director al aceluși Ministeriu; c'acellu individ u a servit sub tôte ministerele, și chiar sub ministerul D. Lascar Catargiu. D. Crețulescu stăruiesce a cere de la D. Ion Ghica a declara cari sunt impiegații cari merită pușcăriă; căci alt-fel este unu *calomniatoru*."

Lăsăm la imparțialitatea lectorului a califica conduita D. Ion Ghica; noi 'Y vom observa numai că nici o faptă fără plată.

In urma interpellării pentru prefectul de Buzeu, Ministru președinte anurcă camereii că guvernul 'și a dat demisiunea, și Domnitorul avisésă la formarea nuolui ministeru, (applause în tribuna publică.)

Voci — Cine a aplaudat?

Voci — Tribuna (sgomotu)

Voci — Deputații.

D. Cogălnicenu. — Regretu aceste aplaude, ori de unde ar veni; fiind că nu e uă fericire pentru țerră când se schimbă Ministerul.

Să ne permită D. Cogălnicenu a'i observa: Oare căderea de la Ianuariu 1870 a ministerului Dimitrie Ghica cine a provocat'o? D. Cogălnicenu prin amicii sei din Camera, după convinșionea intimă a celloi deprinși cu fisellele parlamentare. Sémână vorbele cu faptele?

D. N. Ionescu observă că ar fi dorit ca cele din urmă cuvinte ale D. primu ministru, aruncate în Adunare cu atâta ușurință, să nu fie uă amenințare; adică că forța brutală să predomine peste forța morală (applause).

D. N. Ionescu propune ca, conform usului englesu, Camera să se amâie pentru opt zile, spre a da timpu Guvernului a avisa la unu ministru constituțional și parlamentar, care se n'aibă nevoie de alte forțe de cât de forța morală (applause prelungite); să n'aibă nevoie de altă autoritate de cât de aceea a legii, de cât de sânta putere a legalității (applause).

D. primu ministru, esplicând cuvintele selle, se miră

de D. Ionescu, vechea sa cunoștință, că, pune în îndoială principiile sêlle liberale.

D. C. Grădiștenu cere ca Ministerul să se retragă de misiunea.

D. Dimitrie Ghica observă că schimbarea Ministrilor e bucuria nebunilor ; și că cei ce voescă asemenea schimbări nu își iubesc țera ; în momentul de față, ori ce sgu- duire ar fi păgubitoare țerei.

D. Iepurenu observă asemenea că, prin retragerea Ministerului, s'ar complica situațiunea ; și că și Adunarea și țerra s'ar afla într'ua pozițiune dificilă ; Ministrii cari voru stabilitatea n'ar trebui a da ei însuși lovire acelei stabilități prin retragerea lor.

D. Ion Ghica justifică demisiunea sa prin lipsa de majoritate ; că Adunarea trebuie a da unu ministeru din sinul ei propriu, ministeru care se aibă simpatia și încrederea Camerei, ce crede că 'i lipsese guvernului I. Ghica.

D. Foru crede că prin laudele aduse ministerului, în ultimele'i momente, cându ellu a muritu, ar sufferi demnitatea unu guvern constitucionalu, fiindu obiceiu, când more unu omu, să'lu plângem, și să'lu criticăm cându trăiesce (rîsete, murmure).

O voce. Moștenitorul se bucură.

D. Foru, continuându. Nu aprobă părerea d-lui Iepurenu d'a da Camera guvernului unu votu de încredere ; căci asemenea propunere ar avea aerul d'ua *preînțelegere din partea Ministrilor cu unu din Deputoși...* (protestări, întreruperi, sgomotu).

D. Iepurenu. Numai șarlatani facu acêsta.....

Costa-Foru. Daca d-nu Iepurenu crede că acêsta este pentru domni-sa....

(Sgomotu. Mai mulți deputați părăsesc sala. — Ședința se rădică).

Ministerul își retrage demisiunea, căci săgétta d-lui Foru a mersu dreptu la țintă.

In ședința de la 28 Decembrie, după ce se discută uă întrégă ședință proiectul pentru desființarea velnițelor rachiului de bucate și taxarea lui, d-nu primu Ministru cere amânarea proiectului pêne la votarea bugetului de venituri.

D. Costa-Foru observă că, prin asemenea procedări din partea guvernului, s'ar putea accusa Adunarea că nu face nimic, pierdendu timpul n discuțiunii seci; și e bine a se evita asemenea bănuelle.

D. I. Ghica răspunde că tóte consiliile județene s'au pronunțat pentru oprirea fabricelor de spirtóse.

Cu atátu mai multu trebuia a stărui d-nu Ministru să se voteze unu proiectu in sensulú acela, fără a se mai trimite cestiunea la calendele grece.

Noi credemú că acésta a fostu uă tactică din partea guvernului, ca și scăđământulú arendașilorú, spre a'și atrage favórea possessorilorú acellorú fabrice.

In ședința dela 30 Decembrie aflămú între altele anunțarea interpellării d-lui Bolliac pentru publicarea hirtielorú istorice alle lui Vodă-Cuza, pe care nici pêne ađi nu cutéză Salvatoriú a le publica.

In ședința dela 5 Ianuariú se face propunere pentru inființarea unei Bănci fonciare.

Nici un Ministerú nu s'a gânditú cellú pucin la inființarea unui munte de pietate, daca nu la uă Bancă fonciară, spre a scăpa ómenii întrebuițați din ghiara cămătarilorú, cari s'au inavuțit cu dobéndi de câte 20 și 30 la sută. Numai cu *Bacșișurile* împrumutului Oppenheim, ș'a concessiunelorú podurilorú și drumurilor de ferú am fi putut avea asemenea instituțiunii bine-făcátore. Dar, Deputați, Allegători, Ministrii, toți se gândescú numai la plapumă. Ori ce populu merită sórta lui.

Tot in ședința de la 5 Ian. 1867, DD. Stefan Go-

lescu și Nae Păclénu interpellă pe d. primă Președinte în privința amânării decretului prin care Locotenența domnescă dedese în judecată pe cei din urmă Miniștrii ai lui Vodă Cuza; căci în ședința Constituanței de la 13 Maiu 1866, Ministeriul declarase că amnistia privește numai crimele și delictele politice; iar pentru despăgubirea de bani, procesul va urma; acésta a repetat-o Ministerul și la 1 Iuliu 1866, adăogând că judecata criminală fiind încetată, urmésă judecata civilă despre bani, care este înaintea Curții de Cassațiune, ce a înapoiat dossarele; și acțiunea a încetat, chiar cea civilă.

Nici nu putea fi altfel, pentru multe cuvinte ce se înțeleg, din care cellu principalu este, că dacă unii din Miniștrii Statutului ar merita pușcăriia, apoi unii din Miniștrii de la 11 Februariu merită de sigur oca.

În ședința de la 11 Ian, fiind în desbattere bugetul Ministerului de resbellu, se constată că léfa de 24,000 lei ce se acordasse de Salvatorii gen. Ion Ghica, ce era în disponibilitate, este contra legii, și numai ca favóre, și se respinge de Cameră cu 60 voturi contra 28.

În fine, étă-ne în ședința de la 13 Ianuariu (numéru fatalu) când vine în desbattere împrumutul Oppenheim; cestiunea fiind delicată, să ne permittă lectorul a o trata pe larg, în interesul tuturor.

Imprumutul Oppenheim.

În acea ședință, D. Ion Ghica, șeful cabinetului, cere a se vota de urgență raportul Comisiunii budgetare, privitoru la împrumutul Oppenheim, prin care se da guvernului unu votu de blamă.

D. Popass observă că prin acésta Ministerul voesce a provoca chestia ministerială; astu-fellu că votul de blamă ar avea de consecință nevtorarea budgetelor prin

disolvarea Camerii s'eu retragerea Ministerului, nefiind sigură dacă Ministerul ce va veni ar putea lua solidaritatea acelor bugete; iar bilul de indemnitate ar avea de consecință stergerea cu buretele a faptului celui grav imputat guvernului de comisiune; cere dar amânarea debaterii proiectului până după votarea bugetului, observându D. Popass că ar fi bine ca D. Ion Ghica să se desbrace de omul cel vechiu, și să se îmbrace în omul cel nou; cu alte vorbe, să fiă mai puțin diplomat.

D. Prim președinte răspunde:

„Că n'are să se desbrace de omul cel vechiu, ci va rămânea acela care a fost, care este și care va fi...; că guvernul nu poate suferi atârnată asupra capului său acea sabie a lui Damocles; că trebuie lăsată acea chestiune după votarea bugetului; iar nu să se împartă raportul în sute de broșure, d'împreună cu actele secrete din dosieră; că dacă n'a relevat această chestiune mai înainte, cauza este că intrase deja în dezbateri bugetul Ministerului de resbellă; și că, după Regulament, trebuia să lase a trece 3 zile; conchide că Guvernul voesce a ști dacă camera va fi de opiniunea comisiunii de bugetare, adică d'a se da Guvernului votul de blamă, pentru rissipă de bani publici cu neglijență și rea credință.“

Stăruința D. Ion Ghica d'a se vota de urgență proiectul în chestiune, era un act de dibăcie; căci alianța Roșiilor cu Cogălniceniștii de la Concordia încă nu se efectuase; și camera, neputându da atunci o majoritate care se dea un Minister, era silită a da ministerului billul de indemnitate; acesta a înțeles-o stegarilor Roșiilor; cari au demascat cu necaz scopul diplomației în organul lor principal, grăbind fatala alianță, care s'a și efectuat peste câteva săptămâni, cum vom vedea la locul său.

Éttä rapportulü in cestiune allü commissiei bugetare:

Domnilor Deputați.

In câtü privesce legea înstreinării unei părți din Bunurile Statuluı,

Considerându:

Că Art. 36 autoriđă pe Ministrul Finanțelorü a trata cu capitalisti pentru realisarea unui împrumutü de 50 milliöne lei, conformü baselor emisse în acea lege;

Că bazele legiı suntü vëndarea imobilelorü pentru accoperirea datorieiı flotante;

Că autorisarea d'a trata un împrumut nu ridică puteriı legiuitoře dreptulü seü de ratificare;

Că legea de fziă a fostü votată in urma promulgării Constituțiunei;

Că art. 32 allü Constituțiunei alin. 4 ȓice: că ori-ce lege cere învoirea a cătorü trelle ramuriı alle putereiı legiuitoře;

Că guvernulü n'a suppus-o și in delliberarea Senatu-luı, cândü legiı multü mai puțin importante de câtü a-cësta le a suppusü;

Că chiar decă Guvernul s'ar fi socotit in dreptü a contracta, fără rattificarea Camereı, acestü împrumutü, nu putea së ipotecese alte fonduri de câtü celle allocate de lege pentru stingerea acesteiı datorii;

Că din scrissórea D-luı Secretar general al Ministeriuluı de Finanțe din 23 Octombre¹⁾ se constatä destul de lámurit că capitalistiı Englezı n'au socotitü pe guvernü autorisatü a face, fără sanctiunea Camereı, unü împrumut prin care s'ar ipoteca alte fonduri de câtü a-cellea prevëdute in lege.

In câtü privesce împuternicirea D-luı Ión Bălăcënu,

Considerând:

Că D. Bălăcănu însuși, prin depeșa sa din 23 Octombrie, recunoșce că imputernicirea sa trebuie reînnoită decât Ministeriul îi încuviințază propunerile de împrumut.

Că D. Bălăcănu la 24 Octombrie a contractat împrumutul cu Oppenheim fără a aștepta răspunsul D-lui Ministru;

Că Domnitorul, Consiliul de Miniștri și Ministrul de finanțe în specială a constatat că D. Bălăcănu era în concediu, și contra ordinului D-lui Ministru de Finanțe a contractat împrumutul pe bazele unei imputerniciri încetate;

Că D. Ministru de Finanțe a luat actă că D. Bălăcănu a contractat pe responsabilitatea sa;

Că D. Bălăcănu a trecut chiar și peste imputernicirea expirată, contractându împrumutul cu $10\frac{1}{2}\%$ la $\frac{1}{100}$ mai jos de cât cursul rentei danubiane la Londra, și cu uă dobândă care se urcă cu interese, comision, sam-sarlică și alte cheltuele la $21\frac{2}{5}\%$ adică cu $7\frac{2}{5}\%$ mai multă de cât dupe imputernicirea expirată.

În cât privesce condițiile împrumutului:

Considerând;

Că împrumutul contractat de D. Bălăcănu, departe de a ajuta statul în criza financiară în care se află, l'a aruncat într'o situațiune ruinătoare prin condițiunile oneroze cu care s'a făcut;

Că art. 18 din contract, dându preferință în timpă de 3 ani D-lor Oppenheim pentru negociare a orî ce împrumut, pune pe Statul român în neputință la orî ce nevoe de a face un alt împrumut, cu condiții mai folosite de câtă acesta;

Că D. Ministru de Finanțe însuși, prin depeșa sa către D. Bălăcănu, arată că preferă miseria în care se află tesaurul publică, de câtă acelle condițiuni ruinătoare; că condițiunile împrumutului Erlanger erau mai

olositoare de câtă alle împrumutului actuală cu 2,654,560-fr. (după tabloul comparativ).

Că împrumutul s'a contractat în timpul cel mai nefavorabil, pe cândă capitalistii însemnați din Anglia nu recunoșteu guvernului dreptul de a contracta un asemenea împrumut fără rattificarea Camerei, și printr'acesta illu discreditase înainte de a se efectua;

Că cu toate acestea D. Vinterhalder, în scrisoarea sa către D. Ministru de Finance, se fălesce c'ar fi putut contracta cu condiții mai pucini onerose;

Că chiar la 21 Noembre se vede că s'a făcut D-lui Ministru de Finance uă propunere pentru un împrumut de 50 millione lei, cu condițiunil care se nu coste mai multă de cât $11\frac{9}{100}$ la %, toate spessele coprinse.

In câtă privesce aprobarea împrumutului făcută de Consiliul de Ministrii, în urma sosirii D-lui Bălăcenu;

Considerându:

Că motivele espuse în jurnalul Consiliului de ministrii din 3 Noembre nu suntă altele de câtă necesitățile tesaurului;

Că aceste motive aū esistatū și la contractarea împrumutului cu Erlanger, și cu toate că condițiunile erau mult mai pucini onerose, contractul s'a respins:

Că dupe desaprobarea dată de întregul Guvernă contractării făcută de D. Bălăcenu, nu se pôte înțelege ce a putut îndemna pe Consiliul de Ministri a reveni asupra acestei hotărâri, ș'a lua asuprași, cu 12 zile înainte deschiderii sesiunii corpurilor legiuitoare, uă responsabilitate așa de gravă, Comisiunea Budgetară în unanimitatea membrilor presentți, ș'anume: prințul Grigorie Mihai Sturza, Nae Păclenu, Andrei Prijbenu, Alexandru Gheorghiu, Mihail Cogălnicenu și subscrisul,

Declară:

1. Că D. Ion Bălăcenu a contractat împrumutul Op-

penheim într'un chip nelegal, fără procură, și chiar contra ordinului espressu allu guvernului.

2. Că acestu împrumut este contractat în condițiunî mai grele de câtü chiar acella din procura espirată dată D-lui Bălăcénu cu ocasiunea împrumutului Lefèvre, mai grele chiar și de cât condițiunile împrumutului Erlanger, pe care însuși D. Ministru de Finance le a declarat ruinătoare pentru țerră.

3. Că D. Bălăcénu trebuie să fiă trimisü înaintea Justiției ca passibil de tótă asprimea legilorü, și răspundător cu persóna și averea sa de tóte pagubele ce a adusü țerrii, lucrând fără procură și fără calitate.

4. Că D. Ion Ghica, președintele Consiliului de ministrii, a făcut rău aprobând împrumutul Oppenheim în calitate de Ministru ad-interim la finance, când trebuia să cunoscă desaprobarea espresă ce se dedesse mai nainte asupra acestu împrumut de D. Ministru titular de Finance, Petre Mavrogeni.

5. In fine că Guvernul, recunoscënd împrumutul împilătorü, făcut într'un mod atâtü de arbitrarü, fără a pune pe Cameră în pozițiune de a se rosti asupră'i, ș'acésta când numai erau de câtü 12 zile până la întrunirea ei, a causat țerrii uă mare pagubă, și dar merită tótă desaprobarea Represintațiunii naționale.

Raportor: *Gr. Balșü.*

Am onóre a vă aminti, D-lor Deputați, că prin jurnalul seü de la Decembre, anul trecut, Consiliul de Miniștri a mai afectat dreptü ipotecă concessionarilor împrumutului Oppenheim 6,040,000 lei în veniturile vămilor, a doua ipotecă după concessionarea împrumutului Sternü, în privire că după art 15 din contractü, Statulü era îndatorat a da uă ipotecă de 16,548,000 lei cel pușin, și că Guvernul nu a dat de câtü 10 milioane și jumătate.

Raportor: *Gr. Balșü.*

Lăsăm acum parola Deputaţilor; căci din frecarea ideilor va răsări mai bine lumina adevărului.

Discuţiunea următoare în şedinţa de la 14 şi 15 Ianuarie 1867.

D. V. Boerescu susţine că nu e politic şi prudent ca, printr'ună interpretare judaică de cuvinte, să se dărâme împrumutul, adică creditul ţării în Europa; deduce din desbaterile Constituantei că guvernul era auroisat a contracta împrumutul; alt-fel legea ar fi fost uă illusione; că de şi prin art. 3 împrumutul e umilitor, dar trebuie considerat ca faptă împlinită; că ar fi trebuit să aştepte guvernul ratificarea Camerei, dar legea n'a fostă explicită, şi culpa e a Constituantei; că crizele ministeriale nu trebuiesc făcute asupra bugetelor, cari sunt a le ţeri; că Camera are destule alte mijloce a provoca crize ministeriale; şi propune ca comisiunea bugetară să şi retragă conclusiunile.

D. Ion Brătianu se apără mai mult pe sine, ca Ministru de Finance din timpul Constituantei, când s'a votat legea pentru acelu împrumut, observându că a propus alte mijloce pentru accoperirea datoriei flotante, precum adaosul impozitelor fonciare pe 6 luni, vânzarea unor domenii alle Statului şi moneta-hârtie; şi că acele impozite, votate de Constituanta, şi înscrise în bugete, au fostă suprese de guvernul Ion Ghica; şi fiind că toţi au tăcut când s'a violat legea bugetară a Constituantei, să suffere ţerra consecinţele; dar fiind că guvernul a umplut lădile Vistieriei cu milioanele lui Oppenheim, nu e drept a i se da vot de blamă; cu toate acestea Ministerul nu trebuia a se servi cu chestiunile financiare spre a face politică, şi spre a şi crea uă popularitate cu desfiinţarea impozitelor în ajunul allegierilor (aplause).

D. Cogălnicenu, ca membru allu comisiunii, apărându opera sa, dice: „că de şi cu stomahul libnit, fiind

că Camera s'a pusă în dureroasă situație în care se află Cardinalii cându allegă pe Papa (în permanență), însă observă :

„Că D. Ministru președinte, contra obiceiului D-séle, în ședința trecută, a fost violent și nedrept, învinovățind comisiunea pentru respândirea proiectului în discuție în mulțime de broșure; că se miră de scandalizarea sa pentru publicitatea broșurilor, cându D-sa a declarat, prin Monitor, că, ca Ministru constituțional, înțelege a cărmui țerra prin pressă; că acesta s'a făcut spre a se aduce cestiunea la aprecierea aceluia pe care Voltaire îl declara mai cu bună simț de câtu bărbatului cel mai de geniu, adică totă lumea, adică opiniunea publică. Înțelegem să mă fi scandalizat eu, observă francul orator, atunci cându pressa era încătușată sub regimul meu; daru nu înțelegu a se scandalisa Ministru I. Ghica, atât de liberale, și care profesază atât de susu respectul seú pentru pressă (aplaude).

„D. Prim Ministru a disă că Camera n'are dreptul a trece peste capetele guvernului, adăogându D-sa, că daca e așa, chiar de séra va propune Domnitorului a numi pe D. Bălăceanu din noou agentu allu guvernului la Paris. La aceste teorii, i voi observa: că pêne nu vine Ministerul a lua asuprași responsabilitatea actelor, Adunarea are dreptul a cere darea în judecată a oricărui funcționar allu Statului; și pentru acesta, nu voi merge în Anglia, unde s'a dat în judecată de Parlament general, guvernator, și alți funcționari ai statului; ci vă voi cita precedentii din anele noastre parlamentare. În Camera Moldovei s'a dat în judecată mai mulți prefeți, fiindu-că s'a amestecat în allegerii; chiar în sesiunea actuală s'a propus darea în judecată a prefetului de Mehedinți; și în camera din naintea lui 2 Maiu, D. Gr. M. Sturza a propus darea în judecată a onor. D. Negri, agentul țerei la Constantinople;...

că dacă guvernul are dreptul a numi din nou pe D. Bălăceanu agentul al țării la Paris, și camera are dreptul, când va veni în desbatere budgetul Ministerului de Esterne, să nu 'i voteze banii pentru acea agenție; și eu unul așa voi face, chiar pentru cuvintele ce a îndemnat pe comisiunea budgetară a cere darea în judecată a D-lui Bălăceanu: căci eu nu voescu ca un agent să 'și permită a dice unui ministru „dă-te la uă parte, că iaă eu totă răspunderea asupra mea înaintea Domnitorului.“ Eu nu voescu ca centrul de gravitate al puterii essecutive să fie la Paris; eu nu voescu ca aprecierile stării noastre financiale să fie în portofoliul unui altă funcționar de cât în portofoliul ministrului nostru de finance (aplaude); și toate acestea s'aă făcutu de D. Bălăceanu.

„Ministerul însuși nu va contesta că împrumutul Oppenheim, afară de cheltuele, costă pe țerră de la 17 $\frac{3}{4}$ la 18 $\frac{1}{4}$ % pe annu. Aceste țifre se vor mărturisi, în cursu de 23 de anī, de toți Deputații care se vor succede aici; le vor mărturisi toți contribuabili, în acei 23 de anī, ei cari vor achita acestu împrumut.

„D. Pim Ministru a mai disu că atacându împrumutul sdruncinăm însuși creditul publicu, făcându-ne D. Ministru, cu cunoștințele sēlle întinse de fostu profesore de economia politică, uă mică lecțiune despre fluctuațiunile creditului și despre cauzele care lū lovescū.

„Nu ađi eria momentul a ne dice asemenea cuvinte; ci trebuia spuse atunci când a lăssatū a se răspādi în țerră și în streinătate sgomotul că situațiunea noastră financiară este desesperată; că avem până la opt sute millioane lei datorie; aceste cuvinte suntū de natură a sdruncina, într'un chipū grosav, creditul nostru.

„Baronul Stern a priimit a contracta cu noi; și pe obligațiunea de 100 galb. ne a dat 88 galb. Cuni se în-

tâmplă că pe aceeași obligațiune de 100 galb. am priimit numai 52 galb.? Aci este totă cestiunea.

„Cum s'a făcut împrumutul acesta nenorocit? Contractarea împrumutului s'a încredințat unei persoane, alt-fel onorabilă, dar care nu era uă specialitate în materie financiară. Aci e nodul cestiunei.

„Cât pentru legea Constituantei, D. Ministru de interne a avută cuvântă cândă a ȓisū: „vė sfătuescū, Domnilor, când veȓi vota uă lege pe viitorū, redigiaȓi-o astfelū în cāt sė nu mai fie supusă la felurite interpretări;“ deci legea nu dă Guvernului numai dreptul a tracta, ci și dreptul d'a contracta; dar cui s'a dat acestū dreptū? S'a dat Guvernului, fiinȓă colectivă, fiinȓă morală; iar nu unei singure persoane. Dacă Guvernul ar fi venitū în Adunare ș'ar fi ȓisū: daȓi carte blanche (putere nemărginită) D-lui N . . . . d'a contracta unū împrumutū de 18 0/0 milliōne franci, fără rezervă de ratificare din partea Adunării s'aū a Guvernului, Adunarea n'ar fi accordat nimėnui acestū dreptū.

„Ei bine! aci este greșela Ministerului; dreptul care Camera l'a datū Ministerului, la sub-delegatū unei singure persoane; și acēsta fără rezervă de ratificare (aprobări, applause); și dovadă că aci este greșela, că, dacă D. Bălăcėnu ar fi avutū uă procură mărginită, adică ca lucrarea sa sė fie supusă ratificării Guvernului, suntū sigurū că Ministerul atunci ș'ar fi ȓisū: nu ratificū acestū împrumut, și preferū miseria în care mē aflū.“ Nereservându-șī însă dreptul de ratificare, Ministerul și a legat bracele; și cu tōte că agentul de la Constantino-pole a rėspunsū, în numele Domnitorului, că nu recunōsce împrumutul, procura D. Bălăcėnu fiindū pentru unū anume împrumutū, Guvernul a trebuit să ȓie sēmă de ameninȓările D. Oppenheim, care a rėspunsū: „Puȓin 'mī pasă! Procura e în regulă; nu priimescū nici uă împăcare; căutaȓi-vė cu agentul D-v.“

„Eată cauza pentru ce Ministerul a fost silit a trece peste furcele caudine ale D. Ión Bălăcénu; și pentru ce Camera e silită la rândul ei a trece pe sub furcele caudine ale D. Oppenheim, admitëndu împrumutul ca faptu îndeplinit; și étă cauza ce a silit și pe Comissiunea budgetară a opina pentru darea sea în judecată, fiindu că nu trebuia să lucrede cu inima, ci cu capul, căci a contractatú unú împrumut greú, fiindu silit chiar guvernul a dice că s'a făcut cu condițiuni grele.

„Așa dar Ministerul a greșit prin slăbiciune în facia acestei situațiuni făcută de agentul seú, și mai allesu a amenințarilorú selle; a greșit, neavëndu destulă răbdare încă 12 zile până la întrunirea Camerei, pentru ca atunci să vie înaintea ei, și să arate faptele petrecute. Ministerul a preferit a se îmbrăca cu răspunderea faptelor agentului seú; Ministerul dar, nu noi, a provocat crisa ministerială.

„Ni se dice că prin conclusiunile rapportului se dá Ministerului unú blamú, ceea ce nu era în competița comissiunei; dar acésta este uă simplă opiniune pe care Camera o póte respinge, allú ei fiind dreptulú de blamú.

„Cât pentru teoria D. Ion Brătianu, că Comissiunea nu putea emite uă asemenea opiniune, înainte d'a vedea daca putem succede Ministerului blamatú, voiú respunde că aprecierea cestiunii politice nu era în atribuțiunile Comissiunii; căci altfel, după teoria emisă, nici uă Comissiune n'ar mai putea se vie la uă conclusiune. Comissiunile se allegú ca Comissiuni cercetătóre, nu ca corpú politicú; Comissia budgetară e compusă de deputați din tóte fracțiunile, din stânga, din dreapta și din centru; dovadă că n'a fost uă idee politică care a presidat la allegerea acestei comissiuni; prin urmare, ea nu se ocupă de crisa ministerială, a căria apreciere stă la Adunare.

„Ca deputatú, ca membru allú corpului politicú, vé

mărturisesc în sinceritate că împrumutul acesta s'a făcut într'ună modă neregulată și păgubitoră; că s'ar fi putut face într'ună modă mai bună și mai folositoră țerei; și mă întemeiesc în acesta pe însuși cuvintele secretarului general al Ministeriului de Finance, care vine și dice șefului său aceste cuvinte, ce merită totă serioasa luare aminte a D-văstră:

„Împrumutul s'a încheiat fără să fiu consultat; și d'aci vine că condițiunile lui sunt mai puțin avantajoase de câtă acelea ce mă fălesc că ași fi putut dobândi prin alte case de bancă; astă-dî, în facia unui faptă împlinită, când contractul se află ratificat, cred că cu totul de prisos a mai reveni la acest punct, și a vă esprima uă părere de reu nefolositoare etc.“

Intre onorabilul D. Bălăceanu și între onorabilul D. Vinterhalder, ca specialitate financiară, voi fi pentru opiniunea cellui din urmă; și convincțiunea mea este că, dacă nu s'ar fi făcut cu atâta pripă împrumutul contractat de D. Bălăceanu, s'ar fi putut face un împrumut multă mai bună, pe sprijinul moral care l'ă căscigasse țerra prin recunoscerea Domnitorului de Turcia și Europa întregă.“

D. Președinte al consiliului, avendă cellă din urmă cuvântul, răspunde: „că în țerile cele mai constituționale nu se tipăresc tôte hârțile din cancelaria unui minister; că nici pressa nici deputații n'au drept să publice tôte documentele oficiale; că tôte împrumuturile sunt oneroase; că ministrii de astă-dî nu sunt din aceia cari facă treburi; că numirea D-lui Bălăceanu nu trebuie privită ca uă sfidare, ci numai ca uă dreptate; ce nu cunosc în țerră nici un financiar de talia acellora cari se află în alte părți; că ministerul nu putea merge la Paris, nici a chema banchierii streini în țerră; că împrumutul Erlanger, dupe calculile făcute de D-sa cu omeni speciali, era cu 2 milioane mai oneros de câtă

allü lui Oppenheim, și că în 15 ani ajungea la 24 milioane mai multü.

„Acestea avémü de disü, termină D. prim-ministru; și guvernulü acesta va fi mai mulțumitü de votulü de blamü allü D-vóstră de câtü de votulü de confiență.

(A! A! sgomotü, murmure).

„D-lorü, pozițiunea acestü Ministerü este förte ostentóre, și suntü convinsü că o înțelegeți și D-stră. Prin urmare, votulü de blamü póte că nu'lü veți da; déră și decă 'lú veți da, illü vomü purta cu mândrie, pentru că în dillele grele am luatü uă responsabilitate pe care alți nu arü fi luat-o; dérü am scăpatü uă situațiune financiară din celle mai grele, și póte că mâine cei ce au datü acestü blamü, judecândü mai rece, vorü regreta că 'lú-au datü unü Ministerü care 'și-a făcutü datoria; cu atâtü mai multü ne amü făcutü datoria, cu câtü, în timpuri grele, amü luatü assupra nóstră uă responsabilitate pe care nu arü fi luat-o orî-cine. Și onóre D-lui Bălăcénu, chiarü decă ne-a forțatü mâna, cumü a dis-o D-lü Cogălniceanu. Vë declarü că posteritatea, care va cerceta cari erau impregiurările financiare de atunci, ne va da dreptate că amü făcutü acestü împrumutü, de și onerosü; pentru că și noi amü regretatü, că țerra nóstră s'a aflatü în pozițiune d'a face asemenea împrumuturi!“

Puindu-se la votü mai multe amandamente, proppusse de DD-nii N. Ionescu și Fleva, de comissiunea budgetarä, și de D-lü Vasile Boerescu, să priimesce amandamentulü cellui din urmă cu 58 voturi contra 40; iarü D. Ion Brătianu se abține de la votü, din causă ultimerü cuvinte alle D-lui Ión Ghica.

Comissiunea budgetarä modifică conclusiunile raportulü seü, în modulü următorü:

„Că de și împrumutulü Oppenheim era făcutü într'un modü neregulatü și ruinătorü pentru țerră, dupe în-

săși declararea Guvernului, însă, ca faptu îndeplinitu, și numai spre ferirea discreditului financiaru allu țerei, comisiunea budgetară este nevoită a propune Adunării înscrierea în budgetulu Ministeriului de finance a anuității de 8,425,103 lei, parale 11.

În privința procedurii, fiindu că însuși Ministerulu a declaratū că împrumutul s'a făcutu fără procură specială, și 'n paguba țerei, și fără a reserva și puterii legiuitoare aprecierea faptelorū, cându nu mai erēu de cătu 12 zile pînă la întrunirea ei, comisiunea recunosce că acestu modu de procedură a compromisū, într'unu chipu gravu, interesele financiare alle țerei.

„În ce se atinge de D. Ion Bălăceanu, fiind-că D. Ministru a declaratū că ia asupra'si tōtă răspunderea acestui faptu, comisiunea retrage propunerea sa, pentru darea în judecată a agentului Guvernului.“

Amendamentulu D-lui Boerescu era conceputu în termenii următorii :

„Considerândū că prin legea votată de Constituantă, care a datu guvernului autorisarea d'a contracta unu împrumutu, nu se vede vr'uă arătare de condițiunii, nici vr'uă rezervă a ratificării adunărilorū viitoare ;

„Considerândū că'n consecință acestu împrumutu este legalu, și trebuie cifra lui prevădută în budgetulu anulu correntu ;

„Adunarea decide a se înscrie această cifră în budgetu, înlăturândū conclusiunile comisiunei budgetare.“

Acastă propunere, susținută cu talentulu cunoscutu allu D-lui Boerescu, fu votată cu majoritate de 58 contra 40. Iată unu mijlocu nobilū de resbunare din partea D-lui Boerescu, contra autorului acellui raportu care opina la 1861 pentru darea în judecată a ministerului de la 13 Iuliu 1860, din care făcea parte și D. Boerescu ; raportu demnu de autorulu seū, și în care figureză pas-

sage ca cele următoare, cari se pot aplica mai bine D-lui Ion Ghica la 1867, de câtă D-lui Boerescu la 1861:

„Libertatea și dreptatea trebuie să fie ună instinctă allă sufletului, iar nu uă vană paradă....

„Acestă guvernă, inspiratū de intențiunī rele, a zădărnicitū tōte speranțele Romānilorū; ast-felū în câtū ne trebuie silințe marī ca să putemū eși din anarhia și din discreditulū în care am cădūtū....

„Acellū guvernū printr'unū sistemū culpabilū, făcendū paradă de sentimentele cele mai înalte, a căutatū a amāgi lumea, spre a'și adjuge culpabilulū seū scopū.“

Iată cum vorbia maestrulū în morală și în educațiune, D. Ion Ghica, la 1861; și am vedūtū faptele sēlle ca ministru salvatore după 11 Febr. 1866.

Se vedemū acum aprecierea împrumutului Oppenheim de către D. Rosetti și C-nia:

„Romānul“ de la 16 Ianuariū 1867 dicea:

„Guvernulū este vinovatū, nu pentru că a făcutū împrumutulū, ci pentru că a violat legea votată de Adunare, prin nepunerea în vîndare a moșiilor prescise de lege, și prin suprimarea impositelor votate de Adunare. Pentru ce ore? fiindū că veneaū alegerile, și ministrii voeaū să câștīge pe proprietari; fiindū că ministrii aū aruncat pe D. Bălăceanu, în fața comisiunii budgetare, după cum Toreadorii aruncă în facia taurului pinđa cea roșie; și ast-felū Ministerulū a scăpat prin lovirile ce s'aū dat D-lui Bălăceanu.

„D. Ion Ghica s'a declarat Sămbătă Washington, și Lunī Cambon allū Romāniei.“

În No. de la 17 Ianuariū 1867, „Romānul“ dicea:

„Domnu prim-ministru, cu occasia desbaterii împrumutului Oppenheim, a dīsū în Cameră că D-sa cu colegii sēi sunt nisce Washingtoni ai Romāniei, și că posteritatea ū va bine-cuvēnta, și le va ridica monumente, căci aū salvatū națiunea. Noi însă, nu credemū că D-lor aū

fostu la înălțimea situațiunei; nu credem că D-lor și au implinitu misiunea ca Washington sau ca Cavour în 1850 . . .

„In administrațiune, în justiție, în finance, ne aflăm în aceeași stare în care eram înainte de 11 Febr.

„Am tăcutu pênă acum, pentru că ținemū socotélă de pozițiunea cea critică a guvernulu, și pentru că speram că ellu va intra în fine pe calea ce 'i impune situațiunea țerrii din năuntru și din afară.

„Daca majoritatea Camerei a fost silită a da ministerulu un votu de aprobare pentru împrumutul Oppenheim, acésta a făcut'o numai pentru a nu se compromite creditul nostru în afară; guvernul însă remâne respunđător în fața națiunei pentru acel împrumut, atât din punctul de vedere moral cât și material.

„Cu tôte acestea, noi asigurăm pe Washington al României că 'i vom da concursul nostru, ca și în trecut, îndată ce va voi să schimbe politica, adică să lovescă abusurile cu tărie, să provóce a lor descoperire, și să facă să simță țerra că Domnia dreptății au sosit.“

Venimū acum la votulū de blamū, datū ministerulu Ion Ghica

In ședința de la 20 Februarie (Monit. No. 44 și 45 pe 1867) vine pe tapetū propunerea de neîncredere în ministerū, din partea D. Petre Grădiștenu, care dise că nu póte da punga Statulu unu ministerū care n'a îndeplinit prescripțiunile art. 132 din Constituțiune, d'a face legi speciale privitoare la obiectele prevăđute d'acellū articolu, de esemplu, la răspunderea ministrilorū, la garantarea libertății individuale ș'a preseii, a condițiilor de admissibilitate și înaintare în funcțiunī etc. etc.

Se numesce uă comisiune ca să cerceteze propunerea de neîncredere, și minoritatea o aprobă, fiindū compusă de Domnii Ion Brătianu, Alex. Vericenu și Pruncu.

Acea propunere se desbate și se votéză în ședința de

la 21 Febr. Desbaterea aceluï votu de blamü fiind importantă, dăm unü extractö dintr'insa :

D. I. Brätianu baséză votulü de neîncredere :

1. Pe amenințarea făcută de D. prim ministru că, dacă în optü zile nu va termina Camera budgetele, numai ica respunderea situațiunii: cuvinte grave în gura unü bărbatü de Statü ca D. Ion Ghica, care cumpănesce fie-ce vorbă ce'ï ese din gură, și nu se pöte scusa că le-a disü din căldura improvisării :

2. Pe amenințarea că și puterea esecutivă are drepturile și mijlócele sélle de apărare, fără a fi fostü provocatü a face asemenea amenințări; mai allesü cândü acelle cuvinte aü fostü la adresa D-luï Cogniceanu, care a făcut uă lovitură de Statü; ceea ce a îngrijatü pe mulți asemenea tendințe, în starea actuală, cândü regimulü constituționalü este încă prea june, și trebuie să ținemü contü pentru orï-ce cuvinte de natură a deștepta temeri: căci D. ministru prin acelle cuvinte a lăsatü să se înțellégă că drepturile puterii esecutive l'ar putea întinde peste marginele Constituțiunii.

3. Pe conduita echivocă a ministeruluï, care n'a sciut a se ridica la înălțimea missiunii sélle d'a înfrăți partidele spre a da uă majoritate, care ar fi avut'o guvernulü, dacă ar fi adusü proiecte de lege ce ar fi dat satisfacere dorințelorü legitime alle țerei, nemulțumirea în țerră fiindü generală și legitimă.

4. Pe împrumutulü Oppenheim, pe care D. I. Brätianu l'a votatü numai în considerația credituluï țerei în facia Europeï, invitândü Camera a încuviința trecerea în budgetulü Statuluï a aceluï creditü, spre a evita uă crisă ministerială în momentulü cândü ochiï Europeï finanțiale erau țintiți assupra votuluï acelluia; a criticatü însă, nu numai modulü cum s'a făcut împrumutulü, dar și neîngrijirea guvernuluï d'a se lăsa a fi pusü în acelle condițiuni care să'lü aducă la trista necessitate d'a con-

tracta unu împrumutū atātū de onerosū; căci nu este a scăpa țerra prin măsurī finanțiale d'asemenea natură; fiind contra împrumuturilor, cari compromitū viitorul a-verii țerei, fiind mai de preferit contribuțiunii ca celle votate de Constituantă, pe care guvernul a refusat a le împlini, fără consimțimentulū prealabilū allū Camerei, și când dobēnda împrumutului este multū mai mare de câtū acellū micū adaosū de impositū (numeroase aplause).

5. Pe manținerea concessiunelorū, datoria unu guvernū fiindū a pregăti opinia publică prin Monitorū, iar nu se vie într'unū modū ascunsū și tăcutū cu uă cifră în budgetū fără a spune nimicū; și ministerulū a ținutū și în acestă cestiune un mutismū completū, de și a trebuit să aibă uă puternică presiune care să'lū facă a persiste în acelle concessiuni atātū de reū vēdute de țerră.

6. Pe reformarea bugetului, ce a luatū camereī unu timpū lungū, atātū de prețiosū, încât i trebuia camereī uă discuțiune de patru cinci luni ca să pōtă cântări tōte acelle reforme făcute de Ministerū în bugetū. Celū puținū Ministerulū n'a spus francamente opinia sa în principū, ca să scie camera până unde pōte suferi asemenea preschimbări în bugetū.

„Chiar camera Anglieī, care are uă educațiune de seculū, dacă nu știe ce voește Ministerulū, și dacă președintele nu va fi inițiatū în politica sa, camera va bate câmpii, și guvernulū va produce numai frământăturī, chiarū ținnd-o pe lucru șese luni sau unū anū.

7. Pe pozițiunea guvernului în fața camereī, nefindū guvernulū espresiunea majorității camereī, fiindū că n'a știutū a se face espresiunea nevoilorū și trebuințelorū țerei; iar dacă adunarea n'a voitū a da guvernului de la începutū unū votū de neîncredere, tocmai acēsta este uă dovadă că n'a voitū a face crize ministeriale; căci toți știū ca și D. Brătianu că desele schimbări de ministere au provocatū lovirea de statū de 2 Maiū, fiind că Minis-

terul Cogălnicenu a fost susținut de cece luni de adunare; ci s'au dat alte arme aceluși ministeru ca să facă lovitura de stat.

„Cât pentru Ministerul Ión Ghica, dacă nu-ı am dat îndată votu de blamă, cauza a fost că, fiindu unu regim nou, nu voiamu a provoca îndată criză ministerială; și am sufferit, de și administrația sa era foarte slabă, de și era somnolență în tôte, fiindu activitate numai în relle și în răutăți.

„Depeșa D. Córdă de la Craiova, unde D. Ión Ghica are afecți, este în defavórea Ministerului; căci dice a se lua măsură îndată ca să încetese focurile și hoțiile, administrația fiind cădută . . . . . Dacă administrația nu este activă și inteligentă, tôte legile voru fi uă literă mórta . . . . Prestigiul nu se pierde prin interpellări, ci illu căscigă guvernul când se pune la înălțimea misiunii se, cându se face adică espresiunea nevoilor țerei, și când este vrednicu să le dea uă satisfacere (aplaude).

„Eată de ce n'avem încredere în Ministeru, fiindu că nu credem că are tăria de caracteru, și acellu curagiu ca în situațiunile grele politice să lupte cumu trebuie pentru interesele cele mari ale țerei în fața tuturor pericóloru (aplaude); iară nu ca în recunóscerea de la Constantinopole . . . .

„Membrii acestui guvern, de și adversari ai principóloru melle, cu tôte astea ı am susținut; și numai cându m'am convinsu că nu sunt la înălțimea misiunii lor, atunci am încetat a ı mai susține; și acesta este *opiniunea țerei întregi*, care voescă încetarea administrațiunii de aci.“

D. primu-ministru răspunde că cuvintele D-lui Brătianu, că ministerul nu corespunde la espirațiile și trebuințele țerei, sunt cuvinte vage, fără precisiune, pe care nu le înțelege domnia sa.

„Pentru atacul adus onorabilității ministerului Ión Ghica, credu că din scăpare de vedere a iscalit D. Ión

Brătianu propunerea de blamă, făcând alusiune la în-
vinișarea fabricelor de spirtă și esportățiune, dată numai
celor ce se bucură de favoarea ministerului.

„Pentru împrumutul Oppenheim, ellu s'a făcutu nu
pentru a se plăti trebuințele guvernului actualu, ci pentru
refuirea datoriei făcută de alte guverne: și este avanta-
giosu pentru țerră, că 'i a rădicatū creditulū (murmure).

„Pentru politica misterioasă a guvernului, D. Ión Ghica
răspunde că miniștrii trecu de mult ca moderați, precumū
alții trecu de Alb și Roșii; ast-felū că ei n'au fostū nici
cu drépta nici cu stंगा.

„Am cerutū optū zile pentru votarea budgetului, spre
a se lămuri situațiunea, a se regula chestia de incre-
dere ministerială; D. Brătianu imi attribue prin acésta
intențiunea unei loviri de Statu... eu așa amū înțellesu.

„Dândumi-se votulū de blamă, voiū face apelū la ma-
joritarea Camerei a da unū ministerū, fiindū că nu sun-
temū de opinie a se dissolve Camera.....

„Greșeli se potū face, dar nu cu precauțare; ideile
de ambițiune au trecutū adī.

„Nu credū că între noi se mai află resturnători(!), con-
spiratori și socialiști; ambițiunea de resturnare a princi-
piilor recunoscute de toți, sau conspirațiunii contra a-
cestorū principii, nu există, nici nu potū exista.

„Despre libertăți, elle sunt trebuincioșe, căci licența
omóra licența. N'amū aplicat legea, se dice. Era peri-
culosū a aplica legea votată de Constituanta în situa-
țiunea politică a țerre: e cestiune d'apreciere.

„Vă conjurū avota concessiunile; voiū stărui, ca deputat
și ca ministru pentru acésta; voiū stărui din tóte puterile
melle constituționale (murmure); voiū ridica glasulū meū
pentru acelle concessiuni; și încă vă spuiū că votulū
ce veți da adī e complicatū cu acéstă cestiune.“

Puindu-se la votū propunerea D-lui Petre Grădiștenu,

din 115 votanți, abținându-se Miniștrii, 56 voturi sunt contra propunerii, 59 pentru; prin urmare votul de neîncredere se priiește.

D. Rosetti în „Românul“ de la 17 Februarie 1867, critica politica ministerului Ion Ghica în modul următor:

„Calea pe care a mersu ministerul președut de D. Ion Ghica o credem foarte greșită, prin urmare vătămătoare intereselor generali; fiind că primul ministru trebuia, după deschiderea Camerei, să convoce pe Deputați în întruniri particulare, spre a le arăta greutatea și îngășia situațiunii, și a le explica politica sa, ținta și mijlocele cu care credea a ajunge acea țintă, și a face și pe Deputați să spuie opiniunile lor, formându ast-fel uă majoritate întemeiată p'acelleși principie; din contra, ministerul a lăsat pe Deputați să lupte între dînșil 23 de zile, numai pentru verificarea titlurilor; apoi după acésta, D. prim ministru își dă demisiunea ș'oreia înapoi, fără să scie nimeni pentru ce; și nici atunci nu se sili a forma uă majoritate basată pe principie, sau a se retrage, sau a dissolve Camera.

„Dacă ministerul a avutu majoritatea, apoi numai alui este culpa că Adunarea a pusu trei luni, în verificarea titlurilor, în interpelări și în desbaterea câtoru-va bugete, bătându-se ast-fel în secă în paguba națiunii.

„Dacă Ministerul n'a avutu majoritatea, pentru ce n'a pusu în lucrare mijlocele constituționale spre a o dobândi? și la casă de nereușită, să se retragă motivat, lăsându reăpunderea celloră ce nu voiau a priimi politica sa, bine definită și lămurită explicată.

„Prin izolarea sa, Camera a perdutu uă sesiune întregă în verificarea titlurilor, în interpelări și în desbaterea unoră bugete lipsite de unitatea și scopul spre care elle trebuie se convérgă.

„Și după aceste mari și neînțelese greșeli, ministerul

face și greșala neertată d'a reduce în budgetul instrucțiunii publice remunerările preoților și profesorilor, d'a suprima câte-va scóleși catedre; și ce e mai grav, ministrul instrucțiunii publice (D. Strat) își alocésă suma de 212,561 lei ca cheltuele straordinare, ce nici uă dată n'au figurat în budgetul acellui ministeru.

„Apoi, în ședința de la 14 Februarü, primul ministru, dupe ce prelungesce sesiunea pêne la 15 Martie, accusă Adunarea c'a pierdutü trei lunü fär'a face nimic, puindü ast-felü a treia órá cestiunea ministerială; și cere a i se da *indată* unü votü de blamü saü de neîncredere, dândü Camerei unü termenü de optü zile spre a'î da budgetele regulate; saü la din contra, ellü numai póte lua respunderea, și va demisiunea. — Și dupé mai multe împunsăturü și denegări, dupé mai multe întortochiări de cuvinte, amenință pe D. Cogălnicenu că, dacă n'ar fi ministru, ar sci cum să se apere de atacurile D-selle.

„Ast-fel ministerulü, care, în curs de trei lunü, a îndemnatü pe deputați s'amâne cestiunile politice și ministeriale după desbaterea budgetelor; ministerulü care a făcutü pe mortulü pînă de unăđi, începe a accusa Adunarea c'a perdutü trei lunü în desbaterü arđătoare; färă a putea forma uă majoritate care se dea unü ministerü care să se bucure de încrederea camerei.

„Dar óre D. primü Ministru dormit-a somnul magneticü de la 15 Noembriü 66 pînă la 14 Februarü 67, ca să nu scie ce s'a făcut în aceste trei lunü?

„Dacă nu scie nimicü, este culpabilü, și ca românü, și ca omü politicü, și ca Ministru; dacă scie, precumü și știe fórté bine, cumü n'a văđutü că prin cuvintele sële inculpă Adunarea în ochii națiunii, arătând-o că împiedică pe ministrii cei bunü și capabili? Asemenea lovirü, suntü fórté periculóse pentru regimulü nostru parlamentarü, lovitü a doua și dupá renașterea lui d'unü bărbat ca D. Ión Ghica.

„Și pentru ce D. primă ministru, în loc să răspunde D. Mărzescu, care lă apucase de scurt, răspunde D-lui Cogălnicenu, care nu lă atacase? D. Cogălnicenu, când a crezut că așa cere politica ce urmăria, n'a disolvat Adunarea, ci a făcut o lovire de Stat. Pentru ce D. primă Ministru amenință că pôte să' i vie și D-lui postă a usa de drepturile de apărare? D. Ión Ghica trebuie să scie, ca om politic, că uă națiune, în urma atătoră frământări și căderi, devine bănuitoră și temătoare; trebuie să' i fi raportat prefectul poliției câte se dicu, și cite se bănuiesc; și temerea respăndește calomnia că adică s' ară fi lucrând pentru distrugerea regimului constituțional; cum dar un bărbat de Stat ca Domnia sa, după ce a contribuit prin cea mai deplină neacțiune și prin izolarea sa de Adunare, la divisiunea partidelor și la neproducerea Adunării, amenință apoi Adunarea? Dar nu știe oare că, prin asemenea fapte, dă consistență temerilor și tutoră calomnielor, și compromite ast-felă ceea ce nu se pôte compromite?

„Suntem dar siliți a adresa D-lui primă Ministru Ión Ghica cuvintele ce diarele italiene adresedă bărbatului de Stată allă Italiei, D. Ricasoli:

„Nu suntă guverne tari de cită acellea ce se redimă pe opiniunea publică și pe libertate; afară din acestea, nu suntă de cită guverne violenți.“

Tot D. Rosetti, în „Românul“ de la 22 Februarilă, unde s'a publicată ședința cu votul de blamă, termina ast-felă revista politică.

„Chiar dacă Ministerulă ar fi avută câte-va bille în favorea sa, totă remâne constatată c'a avută moraliceste întregă Adunarea în contra lui. Eacă rezultatulă la care conduce uă politică nedifinită și șovăitoră, seă misterioasă, cumă a definit-o însuși D. Dimitrie Ghica “

Eată recunoștința Roșiloră către D. Ión Ghica, care a înlesnit venirea acellei Camere de deputați clapisti, în pute-

rea rețevelor; care a înlesnit venirea Roșiilor la putere ca Miniștrii, prin abținerea de la votu a Miniștrilor președui de I. Ghica, și mai ales prin ultimele cuvinte ale acestuia, ce au provocat votul de blamă, cuvinte duse cu scopu d'a întărita chiaru p'amicii săi politici, numai ca să înlesnescă venirea Roșiilor la guvernă, negreșitū cu scopu d'a'i compromite.

D. Ion Ghica, ca conspiratorū și resturnătorū perpetuu.

Ne rămâne a dovedi că D. Ion Ghica, de cându a apărutū pe scena politică, n'a făcutū de câtū a se allia cu perturbătorii sistematici, spre a resturna, nu numai ministrii, dar și Domnitorii.

Cu tôte că D. Ion Ghica s'a silitū a prinde tot-d'auna șérpele cu mâna altuia, cu tôte că conspirațiunile sele pentru resturnări s'a silitū a le masca subt unū constituționalismū englesū, în complotulū luī Bontillă însă se vede pe față încercarea de resturnare a luī Cuza-Vodă, care nereușindū, se încercă a forma acea vestită coalțiune monstruoasă allū căria scopū numai este ađi unū misterū pentru nimeni; nereușindū nici aceea, profită de greșelele ministrilor Statutului, și amăgind trei coloneli, capi de armată, D. I. Ghica silesce pe Vodă-Cuza se abdice, în noptea nefastă de 11 Februarii 1866, cu pistolulū în gâtū; apoi, se desbină de Capii Roșiilor, și acestia vinū a'lū incrimina în primulū lorū organū de publicitate, la Aprilie 1868, că D. Ion Ghica a lucrat într'acunsū, după 11 Februarii, cu D. Bălăceanu, pentru a se face Domnū, tronulū fiindū visulū de aurū allū acestui omū ambițiosū, care ca astū-felū n'a avutū egalū în trecutū de câtū pe Vodă Stirbey, și în present pe coalisatulū seū, Ion Brătianu.

În fine, ađi, ca membru allū comitetului mazzinistū, scopulū seū nu este de câtū resturnarea, cu speranță

d'a pescui în apă turbure pe Regele Pesciloră, cum îi dicea D. Cogălnicenu în organulă seă la Ianuariu espirat.

Despre complotulă lui Bontillă, vedă lectorul dossiera No. 387 pe 1859 în arhiya ministerului Justiției; în acea dossieră figurésă acte compromitătore pentru D. Ion Ghica; acolo aflămă că Bontillă, pe care D. Ion Ghica l'a cunoscută la 1850 în Constantinopole, ca ofițeră ottomană, l'a recomandată D-lui la Februariu 1859 D-lui Ion Bălăceanu, ce l'a amplotiată ca agentă secretă la poliția din Bucuresci; că Bontillă cu alți cinci streini își propuseră a omori pe Vodă-Cuza printr'ua mașină infernală; că D. Bălăcénu s'a scusată că s'a servită cu Bontillă numai ca agentă provocatoră pentru descoperirea complotulă; că de la 8 Februariu pêne la finele lui Martie, poliția n'a făcută nimică pentru prinderea conspiratoriloră; că în fine Justiția a osândită pe trei din ei la cinci ani d'arest la Snagovă, iar pe Bontillă illă pusse numai sub privgherea poliției pe ună ană și jumătate; iar alți 4 inși fură osindiți la închisore pe ună ană în temnița din Capitală.

Din actele ce figurésă în dosiera aceea, cumă și din sentința No. 114 de la August 1859, lectorulă remâne convinsă că sufletulă acelu complotă a fost tot D. Ion Ghica; și dacă procesulă s'ară fi judicată înainte unu juriu inteliginte, după părerea noastră, și D. Ion Ghica și D. I. Bălăcénu ar fi fostă condamnați, celă puțină ca complici ai aceloră assassini.

D. Costaforu, unulă din membrii înaltei Curți, care a judicată procesulă lui Bontillă, imi dicea, pe la anulă 1860, că D. Ion Ghica merita a fi condamnată; și dacă curtea nu l'a condamnată, a fostă prestigiul guvernulă; căci tristă impresiune ară fi făcută, mai alesă în Europa, condamnarea unu consiliară allă tronulă, care, în calitate de Ministru, complotésă contra vieței Domnitorulă, celă onorasse cu încrederea sa ca Ministru.

Nisce asemenea fapte l'au silită pe D. Ion Ghita a se

justifica adesea ori în Cameră de bănuéla ce plană asupra'î ca conspiratorü.

Ast-fel, în şedinţa de la 8 Februarie 1863, D. Ión Ghica dicea:

„Amü fostü bänuitü că amü conspiratü cu mnlti, şi mai alesü cu Bontilla, şi amü fostü trasü chiar înainte Curţii Înalte, unde era judecätörü şi D. Costaforu.

„Dar trebuie să scimü uä datä toţi că capul Statului e inviolabilü. Noi suitemü adeväraţi apărătorü ai tronului ... Noi cei 32 deputaţi din adresa minorităţii considerämü persóna Domnitorului ca sacrä; iarü daca sunt frase cu dublu sensü. (Ca D. Ión Ghica) eü voiü cere modificarea acelorü frasse (şiretu!).

În şedinţa de la 21 Februarie 1867, D. Ión Ghica dicea:

Nu e întâea oară cândü eü trecü de omü suspectü, totü d'auna amü fostü suspectatü, ca amicü allü D. Cogălnicenu, care a făcutü în Cameră Moldovei uä propunere fără ştirea mea; amü fostü bänuitü că eramü înţelesü cu D-sa ca se resturnämü...

D. Cogălnicenu — Nu s'a resturnatü.

Ion Ghica — O ştiü bine, darü amü fostü bänuitü că conlucreqü cu D. Cogălnicenu nu ştiü la care machinaţiuni infernale. Toţi aü fostü spălaţi, chiar onor. D. Cogălniceanu; numai eü am rămasü sub acéstă suspiciune (ilaritate); şi echoulü diarelorü a continuatü a repeta multü timpü epitetulü pomposü de trădätörü.

„Altä datä amü fostü bänuitü că sunt cu drépta contra stängei, şi altä datä cu stânga contra dreptei. Toţi aü fostü spălaţi, afarä de mine; bănuiala a remasü, fiindü că nu eram nici cu uniü nici cu alţi: pentru că dorémü înfrăţirea tuturilor capacităţilor, ca să lucräm împreună la fericirea ţerrei(!).

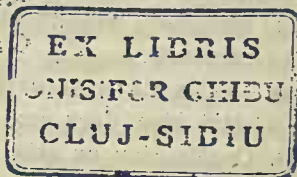
„Amü mai fostü bänuitü ca complice allü D. Cogălnicenu în lovitura de Statü de la 2 Maiü, când nu e-

ram în Bucuresci, și această coincidență cu ziua de 2 Maiu a datu uă dovadă că era înțelegere între mine cu D. Cogălniceanu.

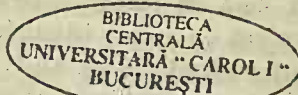
„Am fostu apoi bănuitu de însuși D. Cogălniceanu că voescu a resturna ministerulu din care făcea parte; scie toți câtu m'amu opusu la acesta.“

Pentru ce ore numai D. Ion Ghica este bănuitu de toți ca intrigantū și conspiratorū? Și pentru ce simte totu-d'a-una trebuința a se justifica? Și pentru ce D. Ion Ghica este aliatulū naturalū și perpetuū allū cellor ce nu facu un misterū din resturnări?

Eccă diplomatulū a căruia politică echivocă am croșut de datorie a o împospăta în mintea Romănilorū, spre a se feri de acestū omū însemnatū, cum se feresce cineva de șerpele cu clopoței, sau mai just de crocodilulū ce imitēsă tânguitulū copillulū, spre a putea mai lesne prinde prada sa. Graecce fides, nulla fides.

F I N E.

32 cu